

Doktorgradsutdanning og karrieremuligheter

En undersøkelse blant to årskull doktorgradskandidater

Svein Kyvik og Terje Bruen Olsen

© NIFU STEP Studier av innovasjon, forskning og utdanning
Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Rapport 35/2007
ISBN 978-82-7218-550-2
ISSN 1504-1824

For en presentasjon av NIFU STEPs øvrige publikasjoner, se www.nifustep.no

Studier av innovasjon, forskning og utdanning
Studies in Innovation, Research and Education
Wergelandsveien 7, 0167 Oslo
Tlf. +47 22 59 51 00 • www.nifustep.no

Forord

Denne rapporten gir en oversikt over doktorgradskandidatenes karrierer de første årene etter avlagt doktorgrad, samt en oversikt over kandidatenes vurderinger av doktorgradsperioden i lys av deres arbeidslivserfaringer etter avlagt doktorgrad. Undersøkelsen er basert på en spørreskjemaundersøkelse blant doktorgradskandidater i 2002 og 2005 på oppdrag fra Universitets- og høgskolerådet. Arbeidet med rapporten er finansiert av universitetene og de vitenskapelige høgskolene, samt av Kunnskapsdepartementet.

I tillegg har NIFU STEP på oppdrag for Komité for integreringstiltak – Kvinner i forskning, foretatt en mer inngående analyse av kvinners og menns karrierer etter avlagt doktorgrad, utover de analyser som var planlagt i det opprinnelige prosjektet. Et tidligere arbeidsnotat om doktorgradskandidatenes karrierer i et likestillingsperspektiv er innarbeidet i foreliggende rapport.

I undersøkelsen ba vi respondentene om å foreslå forbedringer/endringer i doktorgradsstudiet, med basis i erfaringene i arbeidslivet etter avlagt doktorgrad, enten de nå har stilling i universitets- og høgskolesystemet, i instituttsektoren, eller i annen virksomhet. Et stort antall benyttet seg av denne muligheten. De skriftlige kommentarene ble anonymisert og oversendt til Universitets- og høgskolerådet for nærmere analyse. I en viss utstrekning er kommentarene integrert i rapporten for å utfylle de statistiske resultatene. Vi takker doktorgradskandidatene for de mange nyttige tilbakemeldingene.

Den foreliggende rapporten er utarbeidet ved NIFU STEP av Svein Kyvik og Terje Bruen Olsen. Inger Henaug og Nicoline Horn-Hanssen har bistått ved innsamling og tilrettelegging av datamaterialet. Takk til Randi Søggen for kommentarer til et tidligere utkast til rapport, og til Universitets- og høgskolerådet og Komité for integreringstiltak for nyttige innspill.

Oslo, desember 2007

Per Hetland
Direktør

Aris Kaloudis
Forskningsleder

Innhold

Forord	3
Sammendrag	7
1 Innledning	11
1.1 Formålet med rapporten	11
1.2 Målgrupper for rapporten og perspektiver på forskerutdanning	12
1.3 Data og metode.....	14
2 Doktorgradsperioden	17
2.1 Doktorgradsprogram versus "frie" studier	17
2.2 Fordeling på fagområder	18
2.3 Doktorgradskandidatenes alder	18
2.4 Utdanningsinstitusjoner og arbeidsplass i doktorgradsperioden	18
2.5 Finansieringskilder	19
2.6 Faglige forventninger	20
2.7 Vurderinger av doktorgradsperioden.....	21
2.8 Forslag til forbedringer i doktorgradsutdanningen.....	25
2.9 Oppsummering og diskusjon.....	30
3 Overgangen til arbeidslivet	32
3.1 Fast versus tidsbegrenset stilling	32
3.2 Tid fra disputas til relevant arbeid.....	35
3.3 Arbeidsgivers krav til utdanning	36
3.4 Doktorgradens og veilederens betydning for tilsetting utenfor universitets- og høgskolesektoren	37
3.5 Oppsummering og diskusjon.....	38
4 Yrke og arbeid	40
4.1 Arbeidssted.....	40
4.2 Lønn.....	43
4.3 Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling	45
4.4 Karriereplaner og faktisk karriere	47
4.5 Årsaker til at FoU ikke er en del av arbeidsoppgavene.....	49
4.6 Oppsummering og diskusjon.....	50
5 Nytten av doktorgraden	52
5.1 Forholdet mellom avhandlingens tema og nåværende arbeid	52
5.2 Nytten av avhandlingsarbeidet og kursdelen.....	54
5.3 Nytten av ulike elementer i doktorgradsutdanningen.....	58
5.4 Oppsummering og diskusjon.....	61

6	Den internasjonale dimensjonen.....	63
6.1	Faglig utenlandsopphold	63
6.2	Faglig utbytte av utenlandsoppholdet	65
6.3	Utenlandsopphold og karriere	66
6.4	Doktorenes statsborgerskap	67
6.5	Oppsummering og diskusjon	70
7	Konklusjon.....	71
	Litteratur.....	77
	Figur- og tabelloversikter	79
	Figurer	79
	Tabeller i teksten	79
	Vedleggstabeller.....	83
	Vedleggstabeller	89
	Vedlegg: Brev og spørreskjema	133

Sammen drag

Doktorgradskandidater har små problemer med å finne arbeid

Sysselsettingen er høy for personer med doktorgrad. Blant de over 1000 doktorgradskandidatene fra 2002 og 2005 som besvarte spørreskjemaet oppgir bare et fåtall at de ikke er yrkesaktive. Vi må regne med at sysselsettingsandelen kan være litt lavere i den tredjedelen av populasjonen som ikke har svart. Likevel må vi kunne trekke den konklusjon at personer med doktorgrad generelt sett ikke har problemer med å skaffe seg arbeid. Dette bekrefter resultatene fra en tidligere registerbasert undersøkelse av doktorgradskullene 1970-2002. Om lag 70 prosent av kandidatene fra 2002 og 2005 hadde fast stilling våren 2007, ca 20 prosent hadde en postdoktorstilling, og ca 10 prosent en annen tidsbegrenset stilling.

Doktorgradskandidater får relevant arbeid

Å være sysselsatt betyr ikke nødvendigvis å ha relevant arbeid i forhold til utdanningen. For respondentene i denne undersøkelsen er det likevel slik at de aller fleste, 96 prosent, hadde relevant arbeid i forhold til doktorgraden på svartidspunktet. Tre fjerdedeler av respondentene oppga at de allerede hadde jobb (fast eller midlertidig) med relevant arbeid før de disputerte. To tredjedeler av doktorgradskandidatene fra 2002 og 2005 arbeidet fortsatt med forskning våren 2007.

Menn får fast tilsetting raskere enn kvinner

Flere menn (74 prosent) enn kvinner (62 prosent) hadde fast stilling på undersøkelsestidspunktet. Denne forskjellen var allerede etablert på disputastidspunktet, hvor flere menn (47 prosent) enn kvinner (37 prosent) hadde fast arbeid. Dessuten viser det seg at forskjellen mellom kjønnene er større blant dem som disputerte for fem år siden enn blant dem som disputerte for to år siden. I en viss utstrekning kan dette forklares med at flere kvinner enn menn har fått forlenget sin postdoktorperiode på grunn av fødselspermisjon. At flere kvinner enn menn også har en annen tidsbegrenset stilling enn postdoktorstilling, har vi ingen forklaring på.

Doktorgradsutdanningen vurderes som nyttig for nåværende arbeid

Tre fjerdedeler av doktorgradskandidatene innehar en stilling som i større eller mindre grad er knyttet til problemstillinger som de arbeidet med i doktorgradsavhandlingen. Nesten alle gir uttrykk for at arbeidet med avhandlingen har vært nyttig i deres nåværende stilling, i den forstand at de i større eller mindre grad har fått bruk for den kunnskap som de har opparbeidet gjennom avhandlingsarbeidet. Tre fjerdedeler av respondentene gir også uttrykk for at kunnskaper fra opplæringsdelen (kursdelen) i doktorgradsutdanningen har vært nyttig i deres nåværende stilling, selv om nytteverdien vurderes litt ulikt. Blant de elementer i doktorgradsutdanningen som vurderes som mest nyttige, sett i lys av kandidatenes nåværende stilling, kommer generelle ferdigheter som trening i å håndtere kompliserte problemstillinger og trening i systematisk/ analytisk tenkning øverst på listen.

Doktorgradsutdanningen er relevant for å arbeide både i og utenfor akademien

Det er overraskende små forskjeller i doktorernes vurderinger av utdanningens relevans, uavhengig av om de arbeider i universitets- og høgskolesektoren, i instituttsektoren, i næringslivet/ offentlig sektor, eller om de arbeider med forskning eller andre oppgaver. Det er praktisk talt ingen forskjeller i vurderingen av utdanningen blant doktorer i universitets- og høgskolesektoren og ved forskningsinstituttene. Naturlig nok oppga en større andel av de som arbeider i universitets- og høgskolesystemet og ved forskningsinstituttene enn de

som har en annen arbeidsplass at de har hatt stor nytte av avhandlingsarbeidet i sin nåværende stilling. Men samtidig er det ikke stort flere i den sistnevnte gruppen enn i de førstnevnte som oppgir at de i liten grad har hatt nytte av dette arbeidet. En rimelig tolkning av disse resultatene er at forskerutdanningen i høy grad er relevant også for andre krevende arbeidsoppgaver enn forskning.

Små forskjeller mellom doktorgradskandidater med norsk og utenlandsk statsborgerskap

Doktorgradskandidater med utenlandsk statsborgerskap skiller seg lite ut fra de med norsk statsborgerskap med hensyn til arbeidssted og karriere. Det ser ikke ut til at kandidater som er utenlandske statsborgere har større problemer enn norske statsborgere med å etablere seg på arbeidsmarkedet i Norge. En litt større andel av de utenlandske enn av de norske er knyttet til universitetene. Andelen i fast stilling er imidlertid litt lavere for utenlandske enn norske doktorgradskandidater.

Mange doktorgradsstudenter har sin arbeidsplass utenfor akademien

Selv om de aller fleste doktorgradsstudentene ble opptatt på doktorgradsprogram ved et bestemt universitet eller en høyskole, hadde de ikke nødvendigvis sin arbeidsplass ved denne institusjonen. Totalt sett arbeidet bare to tredjedeler med doktorgraden ved det samme lærestedet som de disputerte. Det vanligste arbeidsstedet utenfor universitets- og høyskolesektoren var et forskningsinstitutt, men mange arbeidet også i næringslivet, i sykehussektoren og ved statlige høyskoler.

Doktorgradsstudentenes karriereplaner varierer mye

Over 40 prosent av doktorgradskandidatene oppga at de opprinnelig hadde planlagt en akademisk karriere innenfor universitets- og høyskolesektoren, mens ca 20 prosent ønsket å arbeide som forsker i en annen sektor. Samme andel, ca 20 prosent, hadde ikke hatt noen klar oppfatning om hvor de ønsket å arbeide. Her finner vi imidlertid svært store forskjeller mellom fagområdene. Mens om lag 75 prosent av respondentene i humaniora oppga akademien som første prioritet, gjaldt dette for bare 20 prosent av doktorene i teknologi. Tre fjerdedeler av dem som i utgangspunktet hadde planer om en karriere i akademien, arbeidet for øvrig fortsatt ved et universitet eller en høyskole på undersøkelsestidspunktet.

Flere kvinner enn menn planlegger en akademisk karriere

Ved starten av doktorgradsstudiet var andelen som planla en karriere ved universiteter og høyskoler større blant de kvinnelige studentene enn blant de mannlige, henholdsvis 47 prosent og 40 prosent. Men dette gjelder ikke i alle fagområdene. I humaniora, matematikk/naturvitenskap og teknologi så relativt flere menn enn kvinner for seg en karriere i akademien. I samfunnsvitenskap, medisin og landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin, derimot, hadde en større andel av de kvinnelige enn de mannlige studentene planer om en karriere i universitets- eller høyskolesektoren. Av dem som hadde planer om en akademisk karriere arbeidet en like stor andel av kvinnene og mennene ved et universitet eller en høyskole på undersøkelsestidspunktet.

Ulike årsaker til at doktorgradskandidater ikke fortsetter med forskning

Årsakene til at rundt 30 prosent av doktorgradskandidatene ikke har FoU som en del av sine arbeidsoppgaver er sammensatte og varierer mellom fagområdene. Av denne gruppen har bare hver tiende kandidat søkt forskerstilling, men ikke fått dette. I humaniora gjaldt dette for tre av ti personer. Den vanligste oppgitte årsaken var dårlige utsikter til fast stilling innen rimelig tid. Jobbutsiktene ble oppfattet som dårligst blant humanister og realister. En av ti oppga at lønnsbetingelsene som forsker var for dårlige – blant disse er teknologene sterkest representert. En av ti anså karrieremulighetene som for dårlige, og

nesten like mange hadde mistet interessen for videre forskning. Men det er også viktig å ta i betraktning at 15 prosent av doktorgradskandidatene oppga at de hadde planlagt en annen karriere enn forsker allerede før oppstarten av forskerstudiet.

6 av 10 doktorgradsstudenter vil få en forskerkarriere

Registerdata viser at en av fire doktorgradsstudenter på 1990-tallet ikke har fullført doktorgraden etter ti år. I tillegg viser denne undersøkelsen at en av tre doktorgradskandidater fra 2002 og 2005 har gått over i annet arbeid enn FoU. Dersom vi forutsetter at andelen av doktorgradsstudentene som fullfører doktorgraden nå er økt til 80 prosent, at en del av dem som avbryter doktorgradstudiet fortsetter å arbeide med forskning, og at det blir flere åpninger i forskningssystemet for ferdige kandidater, vil 6 av 10 nye doktorgradsstudenter ende opp med en forskerkarriere.

Majoriteten av doktorgradskandidatene er godt fornøyd med forskerutdanningen

Vår tolkning av resultatene fra denne undersøkelsen er at doktorgradsutdanningen fungerer relativt godt, og at det mer vil være tale om å foreta justeringer i nåværende opplegg enn å foreta gjennomgripende endringer. Totalt sett oppga tre fjerdedeler av respondentene at doktorgradsperioden i høy eller svært høy grad svarte til de faglige forventningene. Bare 2 prosent svarte i liten grad/ikke i det hele tatt på dette spørsmålet. Disse resultatene kan tolkes som en nærmest oppsiktsvekkende god tilbakemelding fra doktorgradskandidatene når det gjelder den generelle hovedvurderingen. Naturlig nok spriker vurderingene mer når vi kommer inn på ulike forhold ved doktorgradsstudiet. Relativt mange var misfornøyd med veiledningen under avhandlingsarbeidet og med kurstilbudet.

Veiledningen under avhandlingsarbeidet bør forbedres

En for stor andel av doktorgradskandidatene var misfornøyd med veiledningen i avhandlingsarbeidet. En av fem sa seg helt eller delvis uenige i at de hadde fått grundig oppfølging fra veileder. Særlig i teknologi var mange misfornøyd med veiledningen. I de mange kommentarene til undersøkelsen fra respondentene er relasjonen til veileder et av de forhold som peker seg ut. Her blir et blant annet pekt på at det bør stilles større krav til veileders oppfølgingsansvar overfor studentene.

Kurstilbudet bør bli mer relevant

En relativt stor andel av doktorgradskandidatene ga uttrykk for misnøye med nytten av opplærings-/kursdelen for nåværende arbeid. I kommentarene pekes det på ulike grunner til dette: Kursdelen var for mye preget av "tilfeldige" forelesninger, det var for liten bredde i kurstilbudet, det var for få relevante kurs, kvaliteten på kursene var lav, og mye av opplæringen som var relevant for avhandlingen kom for sent i doktorgradsperioden. Dette var særlig tilfelle i humaniora, hvor over halvparten av respondentene oppga at de hadde hatt liten nytte av deltakelse i forskerkurs. Ifølge kandidatenes vurderinger er det de mer praktiske sidene ved doktorgradsstudiet som bør få større plass, slik som innsikt i forskningsledelse og prosjektplanlegging. Mer vitenskapsteori og innføring i forskningsetiske spørsmål etterlyses bare i mindre grad.

1 Innledning

1.1 Formålet med rapporten

Hvert år avlegger nå nærmere 1000 personer doktorgraden i Norge. I utgangspunktet er forskerutdanningen dimensjonert for å dekke behovet også utenfor universitets- og høyskolesektoren, og et økende antall doktorgradskandidater har funnet arbeid andre steder enn ved de høyere lærestedene. Denne utviklingen reiser spørsmålet om hvor relevant doktorgradsutdanningen er for en karriere utenfor universiteter og høyskoler.

Doktorenes yrkeskarriere er et aktuelt tema også internasjonalt. I en del land har mange doktorgradskandidater hatt problemer med å finne relevant arbeid (Sadlak 2004). Det har vært stilt spørsmål både ved relevansen av utdanningen og om det utdannes for mange med doktorgrad. I mange land synes det å være en generell oppfatning blant statlige myndigheter, i næringslivet og i offentlig virksomhet at doktorgradskandidatene får for spesialisert utdanning, at de får manglende trening i prosjektledelse, teamarbeid, ekstern kommunikasjon og andre ferdigheter som er viktige i arbeidslivet utenfor akademien, og at de er dårlig orientert om andre jobbalternativer enn forskning (Enders & Weert 2004, Nerad 2004, Kehm 2007). Bl.a. har EU-kommisjonen tatt til orde for å gjøre forskerutdanningen mer relevant for andre karrierer enn i forskningssystemet (jf. Kehm 2004). Samtidig mangler de fleste land oversikt over hvor doktorgradskandidatene finner arbeid og hva som eventuelt er problemene med den tradisjonelle forskerutdanningen i forhold til arbeidslivet utenfor forskningssektoren. Det pågår derfor for tiden et arbeid i en ekspertgruppe i regi av OECD, EUROSTAT og UNESCO for å utvikle metoder for å overvåke doktorenes yrkeskarriere.

I 2002 ble norsk forskerutdanning evaluert (Norges forskningsråd 2002). Hovedvekten var her lagt på omfang og finansiering av forskerutdanningen, rekruttering og opptak til studiet, opplæring og pliktarbeid, veiledning og forskningsmiljø, internasjonalisering, gjennomføringstid og gjennomføringsgrad, samt avhandlingens form, kvalitet og bedømmelse. Doktorgradskandidatenes tilpasning til arbeidsmarkedet og relevansen av forskerutdanningen for andre typer jobber enn forskning og undervisning ble behandlet relativt overfladisk. Denne undersøkelsen kan dermed betraktes som en oppfølging av evalueringen på det felt den i liten grad gikk inn på.

Som et utgangspunkt for denne rapporten skal vi derfor kort referere fra evalueringens kapittel 10 "Etter doktorgraden". Her heter det bl.a.:

For hoveddelen av doktorgradsstudentene begynner den egentlige yrkeskarrieren etter at arbeidet med avhandlingen er fullført. Valget står da mellom å satse på en videre universitets- eller høyskolekarriere, gå inn i forskerstilling i instituttsektoren, eller å gå over i annen type arbeid i offentlig eller privat sektor. De studentene som ønsker å fortsette i universitets- og høyskolesystemet har i hovedsak to muligheter; å søke fast eller midlertidig stilling f.eks. som førsteamanuensis, eller å søke en postdoktorstilling.

En stor del av doktorgradsstudentene har imidlertid mer eller mindre fast arbeidslivstilknytning allerede før eller i løpet av studietiden, eller har planer om å arbeide utenfor universitets- og høyskolesystemet. Norge har i internasjonal sammenheng en stor instituttsektor som etterspør doktorgradskandidater. I tillegg arbeider en mindre andel kandidater med andre arbeidsoppgaver enn forskning og undervisning. Denne andelen vil sannsynligvis øke i framtiden i tråd med den utviklingen vi nå ser i andre land.

Evalueringspanelet understreket således at forskerutdanningen skal kvalifisere både for arbeid i universitets- og høgskolesektoren, i instituttsektoren, i offentlig forvaltning og i næringslivet. Evalueringen viste imidlertid store forskjeller mellom instituttsektoren og næringslivet i synet på relevansen av doktorgradskandidatenes kompetanse. Mens majoriteten av instituttene oppga at nyutdannede doktorer i høy grad kunne tilføre instituttet noe som hovedfagskandidater med tre års relevant yrkeserfaring ikke kunne, oppga bare en mindre andel av virksomhetene i næringslivet det samme (Tvede 2002).

Evalueringspanelet stilte imidlertid spørsmål ved om det var doktorgradsutdanningen i Norge som var for lite innrettet mot å dekke de kompetansebehov man har i næringslivet, eller om det var bedriftene som hadde for dårlig kjennskap til doktorgradskandidatenes kompetanse. Panelet helle her til den sistnevnte tolkningen, og pekte på at det er lett å forstå at næringslivspersonale, som selv ikke har gjennomgått en forskerutdanning, kan ha problemer med å bedømme og verdsette den kompetanse som doktorgradskandidatene besitter. Evalueringspanelet pekte på at med den raske utviklingen mot et kunnskapssamfunn vil forskningsbasert teknologi og prosesser få en stadig større betydning for bedriftenes muligheter til å omstille seg i et globalt marked.

Denne undersøkelsen har ikke hatt som mål å frambringe nyere synspunkter fra forskningsinstitutter og næringslivsbedrifter om relevansen av doktorgradsutdanningen for arbeidet ved disse virksomhetene. Hensikten er å få fram en oversikt over hva doktorene selv mener om doktorgradsutdanningen sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende stilling, henholdsvis to og fem år etter disputasen.

Et annet formål med rapporten er å gi en oversikt over doktorgradskandidatenes karrierer de første årene etter avlagt doktorgrad. Hvor stor andel fortsetter å arbeide i forskningssystemet? Hvor mange får arbeid i næringslivet og i offentlig virksomhet? Får doktorgradskandidatene oppfylt sine karriereplaner?

1.2 Målgrupper for rapporten og perspektiver på forskerutdanning

Oppdragsgiver for rapporten er Universitets- og høgskolerådet, men undersøkelsen bør være av interesse også for andre, og rapporten er utformet med tanke på at den skal fylle et informasjonsbehov på statlig nivå, på institusjonsnivå, på fagområdenivå, hos finansieringsinstitusjoner, blant doktorgradsstudenter og ferdige doktorer, og blant nåværende og potensielle ”brukere” av doktorgradskandidater. I undersøkelsen har vi derfor forsøkt å anlegge en rekke ulike perspektiver på doktorgradskandidatenes videre karrierer. Selv om rapporten baserer seg på opplysninger innhentet fra doktorgradskandidatene selv, er det like fullt mulig å vurdere utdanningen ut fra ulike ståsteder.

Et statlig perspektiv

Regjeringen og Kunnskapsdepartementet har det forskningspolitiske ansvaret for forskerutdanningen, og vil således være interessert i kunnskap om bl.a. følgende spørsmål: Gir doktorgradsutdanningen relevant bakgrunn for å arbeide også utenfor universitets- og høgskolesektoren? Får doktorgradskandidatene relevant arbeid, eller finnes det tegn til overproduksjon? I hvilken grad er doktorgradskandidatene fornøyd med sin forskerutdanning? Er det sider ved utdanningen som bør forbedres og som Regjeringen og departementet bør påpeke overfor universiteter og høgskoler?

Et institusjonsperspektiv

Sett fra de enkelte lærestedene vil det være interessant å få informasjon om hvordan det går med deres "egne" kandidater etter avlagt doktorgrad. Det vil også være av interesse å få tilbakemelding fra doktorgradskandidatene om i hvilken grad utdanningen var relevant i forhold til de oppgaver og krav kandidatene har i sin nåværende stilling, enten det er ved et universitet eller høyskole, i næringslivet eller innenfor offentlig virksomhet. Har kandidatene fra noen læresteder et mer "vellykket" karriereforløp enn kandidater fra andre læresteder? Hvordan har det gått med de mange doktorgradskandidatene som under arbeidet med doktorgraden hadde sin arbeidsplass andre steder enn ved den institusjon de disputerte? Hvilken vurdering har kandidatene av forskerutdanningen, og har de synspunkter på hva som eventuelt kan forbedres?

Et fagområdeperspektiv

Doktorgradsstudenter er en heterogen gruppe, og gjennomsnittstall kan ofte skjule store variasjoner i studiesituasjon og karriereplaner. Forskerutdanning foregår innenfor et stort antall disipliner og disiplinoverskridende spesialiteter med ulike mål for utdanningen og ulike forventninger til framtidig karriere og arbeidsmarkedstilknytning. Dette mangfoldet gjenspeiles i et stort antall utdanningsprogrammer som i store trekk lar seg innplassere i et mindre antall fagområder, som dels faller sammen med fakultetsgrensene, dels er en samlekategori for flere fakultetsområder. I denne undersøkelsen skiller vi mellom seks slike fagområder: humaniora, samfunnsvitenskap, matematikk/naturvitenskap, teknologi, medisin, og landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. Det er store forskjeller i karriereforløp mellom de enkelte fagområdene, og det vil være av interesse å sammenligne karrierer og doktorgradskandidatenes vurderinger av utdanningen, sett i lys av de erfaringer de har gjort i sine nye stillinger.

Et studentperspektiv

Sett fra doktorgradsstudentenes side vil en slik undersøkelse kunne gi informasjon om nytten av utdanningen slik de kandidatene som har gått over i en ny stilling vurderer den i ettertid. Hvor stor andel av forskerstudentene får arbeid i universitets- og høyskolesektoren? Hvordan går det med dem som får arbeid utenfor academia? Får jeg arbeid som er relevant i forhold til min utdanning dersom jeg tar sikte på en karriere i næringslivet eller innen offentlig virksomhet?

Et brukerperspektiv

Sett fra et brukerperspektiv er det naturlig å stille spørsmål om nytten og relevansen av utdanningen for arbeidsgiver. Dette gjelder i første rekke for arbeidsgivere utenfor universitets- og høyskolesystemet, som vil måtte vurdere om det vil svare seg å tilsette personer med doktorgrad i stedet for mastergrad. Hvordan vurderer doktorer tilsatt i næringslivet og offentlig virksomhet nytten og relevansen av forskerutdanningen?

Et finansieringsperspektiv

Norges forskningsråd har inntil nylig vært den viktigste finansieringskilden i forskerutdanningssammenheng. Imidlertid er de fleste stipendiatstillinger som er opprettet i de senere år blitt knyttet til lærestedene, og det finansieres nå flere stipendiater over institusjonsbudsjettene enn av Forskningsrådet. I tillegg gir en lang rekke *andre* institusjoner og organisasjoner bidrag til forskerutdanning. Fra et finansieringsperspektiv er det naturlig å stille spørsmålet om hvordan det går med finansieringskildenes "egne" kandidater når de har oppnådd sin doktorgrad.

Et likestillingsperspektiv

Er det forskjeller på kvinners og menns karriereforløp etter avlagt doktorgrad? Har kvinner i større grad enn sine mannlige kolleger problemer med å få fast stilling i academia? Har

kvinner andre karrierepreferanser enn menn? Er det kjønnsforskjeller i vurderingen av relevansen av doktorgradsutdanningen? Har kvinner og menn ulikt utbytte av doktorgradsutdanningen sett i lys av de erfaringer de har hatt de første årene etter avlagt doktorgrad? Sett i et likestillingsperspektiv vil svarene på disse spørsmålene kunne gi nyttig informasjon.

Et internasjonalt perspektiv

Det er lang tradisjon for at norsk forskerutdanning skal ha et internasjonalt tilsnitt, bl.a. ved å legge forholdene til rette for at doktorgradsstudenter skal ha et studie- eller forskningsopphold ved et utenlandsk universitet, og ved å la utenlandske statsborgere gjennomgå en forskerutdanning i Norge. I et internasjonalt perspektiv er det således av interesse å undersøke om doktorgradskandidater som har hatt et utenlandsopphold i utdanningsperioden, har et annet karriereforløp enn dem som ikke har hatt et slikt opphold. Det er videre av interesse å undersøke hvordan det går med kandidater med utenlandsk statsborgerskap etter avlagt doktorgrad sammenlignet med deres norske kolleger.

1.3 Data og metode

Undersøkelsen ble gjennomført som en spørreskjemaundersøkelse blant to årskull doktorgradskandidater. Kullene 2002 og 2005 ble valgt. Dette gir mulighet for å sammenligne de som (presumptivt) har fem års arbeidslivserfaring etter doktordisputas med de relativt ferske kandidater som disputerte for to år siden. Den undersøkte populasjonen omfatter i utgangspunktet 1594 personer, hvorav 739 disputerte i 2002 og 855 i 2005.

Undersøkelsen rettet seg mot alle som disputerte ved en norsk institusjon (universitet eller høyskole) i ett av de aktuelle årene. Datakilden er NIFU STEP's Doktorgradsregister, som omfatter alle personer som har avlagt en doktor- eller lisensiatgrad i Norge gjennom alle tider. Doktorgradsregisteret inneholder imidlertid ikke kandidatenes adresser. Postadresser for undersøkelsespopulasjonen ble hentet inn ved kobling mot Det sentrale folkeregisteret. I tillegg har vi i en viss utstrekning foretatt nærmere undersøkelser for å supplere adresseoversikten. Vi endte opp med adresser - mer eller mindre sikre - for 1544 personer. For de resterende 50 personer, i hovedsak utlendinger, var det ikke mulig å identifisere noen postadresse. Disse kunne derfor ikke tilsendes spørreskjema.

Nærmere 16 prosent av doktorgradskandidatene i de undersøkte årskullene hadde utenlandsk statsborgerskap på disputastidspunktet. Spørreskjemaet ble derfor utformet både i norsk og engelsk versjon. Respondentene kunne dessuten velge mellom å fylle ut et papirskjema eller et WEB-skjema. Skjemaene er tatt inn som vedlegg i denne rapporten.

Totalt 1544 personer ble tilsendt spørreskjema. En del skjemaer kom i retur og er således ikke kommet adressaten for øye. Dette kan skyldes at adresseopplysningene i utgangspunktet var usikre/mangelfulle eller nylige adresseendringer. Vi må regne med at mobiliteten er relativt høy blant nyutdannede forskere som orienterer seg på arbeidsmarkedet. I tillegg kommer det forhold at mange av de utlendinger som gjennomfører et doktorgradsstudium i Norge flytter fra landet etter avlagt grad. Personer uten norsk adresse er vanskelig å kartlegge. Vi må anta at også en del av de skjemaene som ikke kom i retur, heller ikke nådde fram til adressatene. Hvor mange, er vanskelig å si.

Ovennevnte forhold gjør at det er vanskelig å angi en eksakt svarprosent i undersøkelsen. Vi anslår at svarandelen er om lag 70 prosent blant dem som må antas å ha mottatt skjemaet. Oversikten i Tabell 1.1 er imidlertid prosentuert med utgangspunkt i alle utsendte skjemaer, og gir derfor en noe lavere svarandel, totalt 67 prosent.

Som det framgår av Tabell 1.1 er det ingen vesentlig forskjell på svarprosenten i de ulike subgrupperinger, med ett unntak. Svarprosenten blant utenlandske statsborgere er betydelig lavere enn blant norske statsborgere. Dette skyldes dels – som nevnt ovenfor – utflytting etter avlagt grad. Men også blant utenlandske statsborgere med adresse i Norge er svarandelen betydelig lavere enn blant norske statsborgere med norsk adresse. Dette er viktig å ha for øye ved tolkningen av svarene og for vurderingen av representativiteten i undersøkelsen.

Tabell 1.1 Doktorgradssurvey 2007. Svarandeler per 1.oktober 2007.

Kategori	Besvart	Ubesvart	Alle	Svarandel i %
<i>Alle</i>	1027	517	1544	67
<u>Statsborgerskap</u>				
Norsk	898	405	1303	69
Utenlandsk	129	112	241	54
<u>Kjønn</u>				
Kvinner	437	186	623	70
Menn	590	331	921	64
<u>Fagområde i Doktorgradsregisteret</u>				
Humaniora	114	53	167	68
Samfunnsvitenskap	190	86	276	69
Matematikk/naturvitenskap	243	131	374	65
Teknologi	170	83	253	67
Medisin	230	127	357	64
Landbruks- og fiskerifag og veterinærmedisin	80	37	117	68
<u>Doktorgradsinstitusjon</u>				
Univ. i Oslo	361	180	541	67
Univ. i Bergen	193	106	299	65
NTNU	271	139	410	66
Univ. i Tromsø	74	37	111	67
UMB	65	30	95	68
Høgskoler og Univ. i Stavanger	63	25	88	72

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Datamaterialet i rapporten er basert på innkomne svar per 1.oktober 2007.

De fleste tabellene i denne rapporten er standardisert, slik at det gis prosentuerte frekvensfordelinger av de enkelte variabler (spørsmålene på spørreskjemaet) - totalt og med fordelinger på fagområdene. De absolutte tall som prosentueringen bygger på, kan variere noe avhengig av hvor fullstendig skjemaet er fylt ut. Prosentueringsgrunnlagets størrelsesorden framgår av Tabell 1.1 – se *Alle* og de enkelte fagområder.

Fagområdefordelingen slik den framkommer av respondentenes egenrapportering i spørreskjemaundersøkelsen avviker noe fra fordelingen i Doktorgradsregisteret, som er basert på en skjønnsmessig vurdering av avhandlingstemaet kombinert med tilgjengelig informasjon om doktorgradskandidatens institutt- og fakultetstilknytning. Det viktigste avviket viser seg i at surveydataene gir flere doktorgradskandidater i naturvitenskap enn det som er registrert i Doktorgradsregisteret, i første rekke på bekostning av landbruks- og veterinærfag, men også teknologi og medisin. Fagområdetabellene i denne rapporten bygger på respondentenes egenrapportering.

Datagrunnlaget i denne rapporten er naturligvis respondentene i spørreskjemaundersøkelsen. Spørsmålet er hvor representative disse er for de totale doktorandkullene som undersøkelsen er ment å dekke. Utelukket fra datagrunnlaget er:

- a) 50 personer som vi ikke hadde adressen til og som derfor ikke fikk tilsendt skjemaet,

- b) et trettitalls skjemaer som er returnert pga feil adresse,
- c) et ukjent antall skjemaer som ikke har kommet fram til mottaker, og
- d) personer som har mottatt skjemaet men som ikke har besvart det.

Til sammen utgjør gruppen "ikke-responder" 567 personer.

Personer med utenlandsk statsborgerskap utgjør en høyere andel av ikke-responderne enn av responderne, henholdsvis 28 og 13 prosent. Blant ikke-responderne var det relativt færre kvinner (35 prosent) enn blant responderne (43 prosent). Det var ingen store forskjeller i fagområdenes andeler av responderer og ikke-responderer. De enkelte doktorgradsutstedende institusjoner var også representert i omtrent samme grad blant responderne som ikke-responderne.

Seks prosent av de som besvarte undersøkelsen – uansett statsborgerskap - oppga at de hadde sitt hovedarbeidssted i et annet land enn Norge.

Vår vurdering er at respondentgruppen i hovedsak er representativ for de to doktorgradskullene vi har ønsket å undersøke, men personer uten norsk statsborgerskap er noe underrepresentert.

Det er vanskeligere å vurdere hvor representative de to årskullene 2002 og 2005 er for massen av doktorgradskandidater i de senere år. De ulike årskullene av doktorgradskandidater har naturligvis hatt ulik karrierelengde. Dessuten har kullstørrelsen økt fra 650 i 2000 til 900 i 2006. Det har skjedd endringer i sammensetningen av doktorgradskullene over tid. Bl.a. har kvinneandelen økt fra 35 prosent i 2000 til om lag 40 prosent i de senere år. Andelen doktorer med utenlandsk statsborgerskap har også økt betydelig, fra 13 til 24 prosent mellom 2000 og 2006. Det har også skjedd en viss forskyvning i hvordan de avlagte doktorgrader fordeler seg på fagområder, selv om hovedinntrykket her er stabilitet.

Vi har naturligvis ikke direkte kjennskap til tilknytningen til arbeidslivet for de doktorgradskandidater som *ikke* har besvart undersøkelsen. En registerbasert undersøkelse viser imidlertid at doktorgradskandidater generelt ikke har hatt problemer med å skaffe seg arbeid (Olsen 2007).

Stilling, karriere og yrkeserfaringer vil naturligvis avhenge av hvor lenge man har vært i arbeidslivet. Bortsett fra dette er det ingen grunn til å anta at de undersøkte doktorgradskullene skiller seg i vesentlig grad fra andre kull på 2000-tallet.

2 Doktorgradsperioden

I det følgende gis en oversikt over hvor stor andel av doktorgradskandidatene som var opptatt på doktorgradsprogram, hvor stor andel som disputerte i ulike fagområder, alder på disputastidspunktet, institusjonstilknytning under utdanningen, finansieringskilder for utdanningen, og kandidatenes karriereplaner.

I tillegg har undersøkelsen som formål å gi et innblikk i hvordan doktorene vurderer doktorgradsperioden i ettertid. Hvilke inntrykk sitter doktorene igjen med og hvilke erfaringer har de gjort seg? Gjennom spørreskjemaundersøkelsen har vi kartlagt i hvilken grad doktorgradsarbeidet/-programmet svarte til de faglige forventningene, og vi forela doktorene en lang rekke utsagn om ulike sider ved doktorgradsperioden som de ble bedt om å ta stilling til. I tillegg ga mange respondenter kommentarer og utfyllende opplysninger om sine erfaringer som doktorgradstudent og kom med forslag til forbedringer og endringer i doktorgradsstudiet.

2.1 Doktorgradsprogram versus "frie" studier

Vel 10 prosent av doktorgradskandidatene fra 2002 og 2005, og som besvarte spørreskjemaet, oppga at de ikke hadde vært opptatt på et doktorgradsprogram. Personer med dr.philos.-grad er sterkest representert blant disse. Likevel deltok hele to av tre med dr.philos.-tittel på et program. Dette gjelder i første rekke doktorgradskandidater ved de medisinske fakulteter med ikke-medisinsk grunnutdanning, som ble gitt tittelen dr.philos. selv om de fulgte et doktorgradsprogram. Men også hver åttende dr.ing. og dr.scient. oppga at de ikke hadde vært opptatt på et doktorgradsprogram. Vi vet ikke hva som er årsakene til dette. Med innføringen av den nye doktorgradsordningen er dr.philos.-tittelen reservert for dem som ønsker å arbeide utenfor de organiserte doktorgradsprogrammene. Alle andre får tittelen ph.d.

Av de mannlige doktorgradskandidatene oppga 14 prosent at de ikke var opptatt på et doktorgradsprogram, mot bare 7 prosent av de kvinnelige kandidatene.

Tabell 2.1 Andel som var opptatt på doktorgradsprogram, etter fagområde. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
Ja	86	93	86	86	94	80	89
Nei	14	7	14	14	6	20	11
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(120)	(178)	(315)	(147)	(217)	(35)	(1 012)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

I denne undersøkelsen har vi valgt å inkludere samtlige som har avlagt doktorgrad, og ikke bare dem som var opptatt på doktorgradsprogram. I de fleste sammenhenger har vi derfor bedt kandidatene om å redegjøre for aktiviteter og erfaringer fra doktorgradsperioden, selv om enkelte av spørsmålene ikke er relevante for personer som ikke har deltatt på et doktorgradsprogram.

2.2 Fordeling på fagområder

Hver tredje respondent oppga å ha avlagt doktorgraden innenfor fagområdet matematikk/naturvitenskap. Hver femte oppga å ha tatt graden i medisinske fag – hvorav flere i 2005-kullet enn i 2002-kullet. Samfunnsvitene utgjorde i underkant av en femtedel og humanistene i overkant av en tiendedel av alle doktorgradskandidatene i de to årskullene.

Tabell 2.2 Fordeling på fagområder. Prosent.

Fagområde ¹⁾	2002-kullet	2005-kullet	Alle	% kvinner
Humaniora	13	10	12	53
Samfunnsvitenskap	18	17	17	51
Matematikk og naturvitenskap	32	31	31	37
Teknologiske fag	16	14	15	18
Medisinske fag	17	25	21	52
Landbruks- og fiskerifag og veterinærmedisin	4	3	4	64
Totalt	100	100	100	43
(N)	(477)	(548)	(1 025)	(436)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

¹⁾ Oppgitt av respondentene på spørreskjemaet.

Respondentene bestod av 57 prosent mannlige og 43 prosent kvinnelige doktorer. Det var flest kvinner i alle fagområder bortsett fra matematikk/naturvitenskap og teknologi. Særlig i teknologi var mennene dominerende i antall.

2.3 Doktorgradskandidatenes alder

Gjennomsnittsalderen på disputastidspunktet for respondentene i undersøkelsen avviker lite fra gjennomsnittsalderen for doktorgradskullene totalt. Doktorgradskandidatene var i gjennomsnitt noe under 38 år på det tidspunkt de disputerte. Disputasalder varierer betydelig mellom fagområdene. Mens humanistene i gjennomsnitt var 42 år, og samfunnsvitere og kandidater i det medisinske fagområdet 41 år, var snittalderen i matematikk/naturvitenskap og teknologi 33 år.

Tabell 2.3 Gjennomsnittsalder ved doktordisputas, etter fagområde¹⁾.

Kategori	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt	(N)
Alle i de to doktorgradskullene	41,7	40,6	33,9	33,2	40,9	36,1	37,6	(1 594)
Respondentene i undersøkelsen	41,7	40,8	33,4	33,1	41,0	36,1	37,6	(1 027)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

¹⁾ Fagområdefordelingen i denne tabellen bygger på Doktorgradsregisterets klassifisering, ikke på respondentenes egenrapportering på spørreskjemaet.

Gjennomsnittsalderen for de kvinnelige respondentene var vel 1 år høyere enn gjennomsnittsalderen for de mannlige respondentene. Aldersforskjellen varierer imidlertid mellom fagområdene.

2.4 Utdanningsinstitusjoner og arbeidsplass i doktorgradsperioden

Selv om de aller fleste doktorgradsstudentene ble opptatt på doktorgradsprogram ved et universitet eller en høyskole, hadde de ikke nødvendigvis sin arbeidsplass ved denne

institusjonen. Totalt sett arbeidet bare to tredjedeler med doktorgraden ved det samme lærestedet som de disputerte (Tabell 2.4). Det vanligste arbeidsstedet utenfor universitets- og høyskolesektoren var et forskningsinstitutt.

Tabell 2.4 Arbeidsplass i doktorgradsperioden, etter fagområde. Prosent.

Arbeidsplass	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Disputasstedet	68	58	61	71	56	50	61
Annet universitet/høgskole	14	12	5	5	6	0	7
Forskningsinstitutt utenfor U&H-sektoren	5	22	22	11	8	38	16
Industri/næringsliv	1	2	5	10	1	5	4
Offentlig forvaltning	0	2	1	2	3	2	2
Annet sted	12	5	6	2	26	5	10
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N=antall svar)	(130)	(186)	(366)	(178)	(232)	(42)	(1 134)
(N=antall respondenter)	(120)	(177)	(320)	(152)	(214)	(34)	(1 017)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

En større andel av de kvinnelige doktorgradskandidatene enn de mannlige hadde arbeidsplass ved forskningsinstitutter utenfor U&H-sektoren. Derimot var en større andel av de mannlige knyttet til industri/næringsliv i doktorgradsperioden.

2.5 Finansieringskilder

Finansieringen av doktorgradsstudenter gis i hovedsak i form av doktorgradsstipend. Norges forskningsråd er den viktigste finansieringskilden for de to kandidatkullene som vi har undersøkt. Men forskningsrådets andel av finansieringen varierer betydelig mellom fagområdene – fra bare rundt 25 prosent av studentene i medisin til 70 prosent av studentene i landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. En tredjedel av doktorgradskandidatene hadde eget universitet/høgskole som viktigste finansieringskilde. For doktorgradskandidatene i det medisinske fagområdet var (og er) Kreftforeningen og andre medisinske fond en betydelig finansieringskilde.

Tabell 2.5 Viktigste finansieringskilde for doktorgraden, etter fagområde. Prosent.

Finansieringskilde	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Forskningsrådet	48	49	55	55	25	72	47
Universitet/høgskole	43	34	20	20	29	6	26
Doktorgradsinstitusjonen	35	27	17	19	26	6	23
Annet universitet/annen høgskole	8	7	2	1	3	0	4
Andre kilder	9	18	26	24	46	22	26
Kreftforeningen, andre medisinske fond	0	0	3	0	16	0	4
Forskningsinstitutt utenfor U&H-sektoren	1	4	5	2	2	14	4
Industri/næringsliv	3	5	9	16	3	6	7
Annet	6	8	8	7	25	3	11
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(120)	(177)	(321)	(152)	(215)	(36)	(1021)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Det er noen forskjeller mellom kvinner og menn når det gjelder finansieringskilde (Tabell 2.6). Flere kvinner enn menn ble finansiert av Kreftforeningen og andre medisinske fond. Dobbelt så mange menn som kvinner ble finansiert av industri/næringsliv.

Tabell 2.6 Viktigste finansieringskilde for doktorgraden, etter kjønn. Prosent.

Finansieringskilde	Kvinner	Menn	Totalt
Forskningsrådet	48	46	47
Universitet/høgskole	26	27	26
Doktorgradsinstitusjonen	22	23	23
Annet universitet/annen høgskole	4	4	4
Andre kilder	25	27	26
Kreftforeningen, andre medisinske fond	7	2	4
Forskningsinstitutt utenfor U&H-sektoren	3	4	4
Industri/næringsliv	6	8	7
Annet	10	12	11
Totalt	100	100	100
(N)	(436)	(585)	(1021)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

2.6 Faglige forventninger

I undersøkelsen stilte vil følgende spørsmål: *Sett i ettertid, svarte doktorgradsperioden til dine faglige forventninger?* Svarfordelingen går fram av Tabell 2.7. Totalt sett oppga tre av fire at forventningene var blitt oppfylt i høy eller svært høy grad. En forsvinnende liten andel av doktorene ga uttrykk for direkte misnøye. Men tabellen viser også at det er visse forskjeller mellom fagområdene. Humanister og samfunnsvitere er mest fornøyde, mens doktorer innen landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin er desidert minst fornøyde. Likevel oppga godt over 60 prosent av de sistnevnte at doktorgradsperioden i høy eller svært høy grad hadde svart til de faglige forventningene. Disse fagområdeforskjellene gir selvsagt rom for tolkningsmuligheter. En mulig tolkning er at humanister og samfunnsvitere kan ha hatt lavere faglige forventninger til doktorgradsperioden ved oppstarten enn sine kolleger i andre fagområder, og kan i større grad ha blitt positivt overrasket. En annen mulig tolkning er at mange doktorer, spesielt i området landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin, kan ha hatt urealistisk høye forventninger til det faglige utbyttet av doktorgradsstudiet. En tredje mulighet er at den relativt selvstendige rollen som forskerstudent i humaniora og samfunnsvitenskap gir en større følelse av tilfredshet enn den mer underordnede studentrollen i eksperimentelle fag. En fjerde tolkning er at doktorgradsprogrammene i humaniora og samfunnsvitenskap objektivt sett gir det beste tilbudet, både med hensyn til kurstilbud og veiledning. Som vi senere skal se, har den sistnevnte tolkningen lite for seg.

Tabell 2.7 Vurdering av i hvilken grad doktorgradsperioden svarte til faglige forventninger, etter fagområde. Prosent.

Svaralternativ	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
I svært høy grad	30	31	19	24	19	11	23
I høy grad	53	50	54	57	55	53	54
I noen grad	15	18	25	20	22	33	22
I liten grad	2	1	2	0	3	0	2
Ikke i det hele tatt	1	0	0	0	1	3	0
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(118)	(178)	(321)	(152)	(216)	(36)	(1 021)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

I humaniora, samfunnsvitenskap og medisin var det liten forskjell på kvinner og menn i vurderingen av doktorgradsstudiet. Blant respondentene i matematikk/naturvitenskap og teknologi fikk litt flere mannlige enn kvinnelige respondenter innfridd sine forventninger. I området landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin var det omvendt.

Tabell 2.8 Prosentandel av doktorgradskandidatene som fikk sine forventninger oppfylt i høy eller svært høy grad, etter kjønn og fagområde.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Kjønn							
Kvinner	81	82	67	75	75	70	75
Menn	84	79	77	81	72	54	77
Alle	82	81	73	80	74	64	76
(N alle som fikk forventningene oppfylt)	(97)	(144)	(235)	(122)	(159)	(23)	(780)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Fordelingen av faglige forventninger var uavhengig av hvordan doktorgradsarbeidet var finansiert.

De faglige forventninger var heller ikke særlig forskjellige for de som under doktorgradsstudiet var knyttet til den institusjon de senere skulle disputere ved og de som hadde en annen arbeidsplass i doktorgradsperioden.

2.7 Vurderinger av doktorgradsperioden

I løpet av doktorgradsperioden skal forskerstudentene tilegne seg kunnskaper og ferdigheter på en rekke felt. I spørreskjemaundersøkelsen ba vi respondentene om å ta stilling til en lang rekke utsagn som kan være egnet til å få fram mangfoldet i formålet med doktorgradsprogrammene. Resultatene fra alle fagområdene sett under ett går fram av Tabell 2.9. *Jeg fikk trening i systematisk/analytisk tenkning* var det utsagnet som flest (2 av 3) sa seg helt enige i. Deretter kommer *trening i å håndtere kompliserte problemstillinger* og *trening i å formidle forskningsresultater*, hvor over halvparten sa seg helt enige. De to førstnevnte utsagnene omhandler relativt abstrakte ferdigheter, som imidlertid er svært viktige egenskaper for å løse arbeidsoppgaver personer med doktorgrad normalt vil arbeide med.

Langt færre sa seg helt enige i at de fikk en grundig teoretisk skolering (4 av 10) og metodisk skolering (3 av 10). Enda færre var helt enige i at de fikk *erfaring med å arbeide i team*, *erfaring med tverrfaglig samarbeid*, *innsikt i prosjektplanlegging* og *innsikt i forskningsledelse* – alt sammen kunnskap og ferdigheter av stor betydning for å kunne fungere godt i arbeidslivet, både i forskningssystemet og i annen virksomhet. For øvrig var 4 av 10 helt enige (og ytterligere 3 av 10 delvis enige) i at de fikk en grundig oppfølging fra veileder i doktorgradsperioden.

Tabell 2.9 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	37	41	13	7	2	100
..grundig metodisk skolering	29	40	18	11	2	100
..innsikt i forskningsledelse	13	30	23	21	14	100
..innsikt i prosjektplanlegging	23	35	18	16	8	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	53	36	8	2	1	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	64	29	6	2	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	57	31	7	4	2	100
..erfaring med å arbeide i team	22	25	17	20	15	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	19	25	18	21	17	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	8	11	11	14	55	100
..gode faglige kontakter i Norge	29	39	17	11	5	100
..gode faglige kontakter i utlandet	31	32	14	13	10	100
..grundig oppfølging fra veileder	40	27	14	11	8	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 1009 og 1022 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Det er stort sett små forskjeller mellom menn og kvinner i vurderingen av doktorgradsperioden. En større andel av kvinnene enn mennene mente at de hadde fått innsikt i prosjektplanlegging. Se Tabell 2.10 og vedleggstabellene Tabell V 1 og Tabell V 2.

Det er store forskjeller mellom fagområdene når det gjelder vurderingen av enkelte av utsagnene, se Tabell 2.11 og vedleggstabellene Tabell V 3 - Tabell V 8.

Vurderingen av doktorgradskandidatene fra de ulike institusjonene framgår av Tabell 2.12. Vedleggstabellene Tabell V 9 - Tabell V 34 gir detaljopplysninger om den enkelte institusjon – både for institusjonen totalt og for de enkelte fagområder ved institusjonen.

Fikk en grundig teoretisk skolering

I snitt var 8 av 10 helt eller delvis enige i dette utsagnet. Medisin skiller seg ut ved at færre enn gjennomsnittet var helt enige i dette.

Fikk en grundig metodisk skolering

7 av 10 doktorer sa seg helt eller delvis enige i dette. Teknologi og humaniora skiller seg ut ved at færre enn gjennomsnittet var helt enige i dette utsagnet. Motsatt skiller doktorer i medisin seg ut ved at flere enn gjennomsnittet var helt enige.

Fikk innsikt i forskningsledelse

4 av 10 var helt eller delvis enige i dette utsagnet. Flest doktorer i medisin svarte bekræftende på dette spørsmålet. Doktorer fra Universitetet i Tromsø skiller seg klart ut – av disse svarte hele 6 av 10 at de var helt eller enige i utsagnet.

Fikk innsikt i prosjektplanlegging

I snitt var nærmere 6 av 10 doktorer helt eller delvis enige i dette. Teknologi skiller seg klart ut ved at bare 1 av 10 var helt enige og bare 3 av 10 var delvis enige. Det er vanskelig å finne noen god forklaring på dette resultatet, fordi teknologiske fag blant annet kjennetegnes nettopp ved stor vekt på prosjektplanlegging. Det er forskjeller mellom institusjonene, noe som har sammenheng med deres ulike fagområdeprofil.

Fikk trening i å håndtere kompliserte problemstillinger og Fikk trening i systematisk/analytisk tenkning

Svarmønsteret for disse to utsagnene er tilnærmet identiske i de ulike fagområdene. Ni av ti var helt eller delvis enige i begge. Dette gjelder for alle fagområder med et unntak for

området landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin, hvor denne andelen var litt lavere. Doktorer i humaniora, samfunnsvitenskap og naturvitenskap skiller seg ut fra sine kolleger i de andre fagområdene ved at en markert større andel sa seg helt enige i begge utsagnene.

Fikk trening i å formidle forskningsresultater

Ni av ti var helt eller delvis enige, men markert flere doktorer i naturvitenskap, medisin og teknologi enn i de andre fagområdene sa seg helt enige i dette utsagnet. Forklaringen på dette ligger nok i selve avhandlingsarbeidet. Mens monografien er dominerende i humaniora og fortsatt langt det vanligste i samfunnsvitenskap, er artikkelsamlingen det vanlige i de først nevnte fagområdene. I tillegg er veileder her ofte medforfatter og bidrar dermed til å skolere forskerstudentene i utforming og skriving av artikler.

Fikk erfaring med å arbeide i team

Under halvparten sa seg helt eller delvis enige i at de hadde fått erfaring med å arbeide i team. Det er imidlertid store forskjeller mellom fagområdene. Teamarbeid er spesielt vanlig i medisin og matematikk/naturvitenskap og relativt uvanlig i humaniora.

Fikk erfaring med tverrfaglig samarbeid

Fire av ti var helt eller delvis enige i dette utsagnet. Doktorer i medisin har i større grad enn andre fått slik erfaring. Det er også noen variasjoner mellom institusjonene.

Fikk erfaring med å samarbeide med næringslivet

Bare 2 av 10 doktorer sa seg helt eller delvis enige i dette utsagnet, og over halvparten var helt uenige. I teknologi oppga 4 av 10 at de hadde fått erfaring med å samarbeide med næringslivet. Det er stor forskjell på doktorer fra de ulike institusjonene. Mens 4 av 10 ved Universitetet for miljø- og biovitenskap sa seg helt eller delvis enige i utsagnet, gjaldt dette bare én av ti både ved Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø.

Fikk gode faglige kontakter i Norge og Fikk gode faglige kontakter i utlandet

Disse to utsagnene har relativt like svarmønstre – også i de enkelte fagområdene. 7 av 10 doktorer sa seg helt eller delvis enige i det første utsagnet og 6 av 10 i det andre. Disse andelenene er litt høyere i området landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin enn i de andre fagområdene.

Fikk grundig oppfølging fra veileder

Syv av ti doktorer sa seg helt eller delvis enige i at de hadde fått grundig oppfølging fra veileder i doktorgradsperioden. Det er imidlertid klare forskjeller mellom enkelte fagområder når det gjelder andelen som var helt enige i utsagnet (5 av 10 i samfunnsvitenskap og 3 av 10 i teknologi). Doktorer fra Universitetet i Tromsø var i høyere grad enn andre helt eller delvis enige (tre av fire), mens doktorer fra NTNU hadde lavest andel av helt eller delvis enige (seks av ti).

Tabell 2.10 Andel som sa seg helt eller delvis enig i diverse utsagn om doktorgradsperioden, etter kjønn. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Kvinner	Menn	Alle
..en grundig teoretisk skolering	78	78	78
..grundig metodisk skolering	71	68	69
..innsikt i forskningsledelse	45	41	43
..innsikt i prosjektplanlegging	67	52	58
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	89	88	89
..trening i systematisk/analytisk tenkning	94	91	92
..trening i å formidle forskningsresultater	90	86	88
..erfaring med å arbeide i team	48	47	47
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	48	41	44
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	17	22	20
..gode faglige kontakter i Norge	68	68	68
..gode faglige kontakter i utlandet	62	63	63
..grundig oppfølging fra veileder	67	67	67

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 2.11 Andel som sa seg helt eller delvis enig i diverse utsagn om doktorgradsperioden, etter fagområde. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	71	79	81	86	72	78	78
..grundig metodisk skolering	61	72	72	59	74	69	69
..innsikt i forskningsledelse	30	38	45	38	53	42	43
..innsikt i prosjektplanlegging	54	54	55	41	78	63	58
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	88	94	88	85	89	78	89
..trening i systematisk/analytisk tenkning	91	96	93	90	92	89	92
..trening i å formidle forskningsresultater	78	79	92	89	92	86	88
..erfaring med å arbeide i team	19	34	56	41	65	47	47
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	43	37	42	37	58	39	44
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	8	15	22	39	8	36	20
..gode faglige kontakter i Norge	71	70	65	72	67	72	68
..gode faglige kontakter i utlandet	69	60	62	61	62	81	63
..grundig oppfølging fra veileder	63	74	67	59	71	64	67

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

De respondenter som i doktorgradsperioden var knyttet til den institusjon de senere skulle disputere ved, oppga i noe høyere grad enn de som hadde en annen arbeidsplass å ha fått en grundig teoretisk skolering under doktorgradsstudiet. Førstnevnte gruppe hadde også fått mer erfaring i å arbeide i team. For øvrig slo arbeidsstedstilknytning lite ut i vurderingen av de enkelte elementene i doktorgradsutdanningen (Tabell 2.13).

Tabell 2.12 Andel som sa seg helt eller delvis enig i diverse utsagn om doktorgradsperioden, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Univ. i Oslo	Univ. i Bergen	NTNU	Univ. i Tromsø	UMB	Andre institu- sjoner	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	77	74	83	82	80	73	78
..grundig metodisk skolering	72	69	64	77	72	63	69
..innsikt i forskningsledelse	43	41	37	61	51	40	43
..innsikt i prosjektplanlegging	64	55	49	73	68	43	58
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	88	92	87	89	89	87	89
..trening i systematisk/analytisk tenkning	93	94	90	90	94	92	92
..trening i å formidle forskningsresultater	87	89	89	85	91	81	88
..erfaring med å arbeide i team	44	53	44	56	55	41	47
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	42	51	39	55	44	40	44
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	10	17	29	8	41	35	20
..gode faglige kontakter i Norge	69	65	69	61	70	76	68
..gode faglige kontakter i utlandet	60	67	58	66	69	78	63
..grundig oppfølging fra veileder	66	72	61	75	67	70	67

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 2.13 Andel som sa seg helt eller delvis enig i diverse utsagn om doktorgradsperioden, etter arbeidssted under stipendiatperioden. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Institusjonen hvor disputasen fant sted	Annen arbeidsplass	Alle
..en grundig teoretisk skolering	81	72	78
..grundig metodisk skolering	69	70	69
..innsikt i forskningsledelse	42	44	43
..innsikt i prosjektplanlegging	57	61	58
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	89	88	89
..trening i systematisk/analytisk tenkning	92	93	92
..trening i å formidle forskningsresultater	88	86	88
..erfaring med å arbeide i team	50	42	47
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	45	42	44
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	20	20	20
..gode faglige kontakter i Norge	68	68	68
..gode faglige kontakter i utlandet	65	59	63
..grundig oppfølging fra veileder	66	70	67

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

2.8 Forslag til forbedringer i doktorgradsutdanningen

Et viktig formål med denne undersøkelsen er å få fram informasjon som eventuelt kan bidra til å forbedre doktorgradsutdanningen. Doktorgradskandidatene ble derfor bedt om å ta stilling til om noen av elementene i forskerutdanningen bør tillegges mer vekt sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Vi oppfordret dessuten respondentene i spørreskjemaundersøkelsen til å komme med forslag til forbedringer eller endringer i doktorgradsstudiet sett i lys av deres erfaring i arbeidslivet. Erfaringsperioden er henholdsvis to og fem år etter disputasen for de to kullene i undersøkelsen.

Tabell 2.14 viser svarfordelingen på spørsmålet om doktorgradsutdanningen burde ha lagt mer vekt på noen av en rekke forhåndsspesifiserte forhold, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Vi har altså ikke spurt om synspunkter på forskerutdanningen rent generelt, men har forsøkt å knytte doktorernes vurderinger til de arbeidsoppgaver de for tiden utfører.

En rimelig tolkning av resultatene er at doktorgradsutdanningen fungerer relativt godt, og at det mer vil være tale om å foreta justeringer i nåværende opplegg enn å foreta gjennomgripende endringer. Langt færre mener at utdanningen burde ha lagt *mye mer* vekt på de ulike elementene enn de som mener at den burde ha lagt *litt mer* vekt på dem, og den førstnevnte gruppen utgjør et relativt lite mindretall. Dette gjelder i særlig grad den teoretiske delen av studiet. Bare 1 av 10 anbefaler at det bør legges mye mer vekt på henholdsvis teoretisk fordypning, vitenskapsteori og forskningsetiske spørsmål. Rundt regnet 6 av 10 doktorer er uenige i at disse elementene bør tillegges mer vekt.

I den grad utdanningen bør forbedres synes det å være de mer praktiske sidene ved doktorgradsstudiet som bør få mye større plass, slik som innsikt i forskningsledelse og prosjektplanlegging, samt karriereplanlegging. Rundt 2 av 10 doktorer mener dessuten at mye mer vekt burde ha vært tillagt metodisk fordypning, formidling av forskningsresultater, teamarbeid og tverrfaglig samarbeid, samarbeid med næringslivet og kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater, samt etablering av faglige kontakter i utlandet.

Tabell 2.14 *Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Prosent.*

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	12	30	59	100
Metodisk fordypning	20	40	40	100
Vitenskapsteori	10	25	64	100
Forskningsetiske spørsmål	9	35	56	100
Innsikt i forskningsledelse	30	44	26	100
Innsikt i prosjektplanlegging	32	42	26	100
Formidling av forskningsresultater	20	38	42	100
Samarbeid i forskergruppe	25	42	33	100
Tverrfaglig samarbeid	20	41	39	100
Samarbeid med næringslivet	20	34	46	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	19	32	48	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	16	44	40	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	21	40	38	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	29	33	38	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 971 og 982 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell 2.15 viser hvor stor andel av respondentene i de enkelte fagområder som peker på forhold som det burde ha vært lagt mye mer vekt på i doktorgradsutdanningen, sett i lys av de arbeidsoppgaver de har i sin nåværende stilling. Metodisk fordypning er et større savn for samfunnsvitere og teknologer enn for doktorer i andre fagområder. Doktorene i naturvitenskap og landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin ønsker mer innsikt i forskningsledelse og prosjektplanlegging. Det er verdt å merke seg at mange humanister ønsker mye mer vekt på samarbeid i forskergruppe, samt etablering av faglige kontakter.

Kommersialisering er viktig først og fremst for doktorer i teknologi og landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. I ingen av fagområdene ønskes mye mer vekt på vitenskapsteori eller forskningsetikk.

Den detaljerte svarfordelingen i de enkelte fagområdene går fram av vedleggstabellene Tabell V 35 - Tabell V 40.

Tabell 2.15 *Vurdering av forhold som doktorgradsutdanningen burde ha lagt mye mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende stilling, etter fagområde. Prosent.*

Forhold	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Teoretisk fordypning	15	17	8	7	14	14	12
Metodisk fordypning	17	28	16	24	17	17	20
Vitenskapsteori	13	12	7	15	9	6	10
Forskningsetiske spørsmål	7	10	9	11	9	6	9
Innsikt i forskningsledelse	26	25	34	28	30	47	30
Innsikt i prosjektplanlegging	31	26	34	37	30	42	32
Formidling av forskningsresultater	24	23	21	18	17	19	20
Samarbeid i forskergruppe	32	24	26	25	24	14	25
Tverrfaglig samarbeid	22	18	24	18	16	31	20
Samarbeid med næringslivet	12	15	23	25	20	28	20
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	12	10	21	30	18	28	19
Etablering av faglige kontakter i Norge	20	15	18	13	15	14	16
Etablering av faglige kontakter i utlandet	27	24	19	17	22	25	21
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	34	16	32	21	37	39	29

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Det er ingen store forskjeller på kvinnelige og mannlige doktorgradskandidater i vurderingen av doktorgradsutdanningen. Men et hovedtrekk er at kvinner ønsker seg litt mer av nesten alt når vi sammenligner med menns ønsker. Flere kvinner enn menn ser et større behov for karriereplanlegging, trening i å samarbeide i forskergruppe, formidling av forskningsresultater, samt innsikt i forskningsledelse og prosjektplanlegging. Se Tabell 2.16 og vedleggstabellene Tabell V 41 og Tabell V 42. Vi har ingen gode forklaringer på disse kjønnsforskjellene.

Tabell 2.16 *Vurdering av forhold som doktorgradsutdanningen burde ha lagt mye mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende stilling, etter kjønn. Prosent.*

Forhold	Kvinner	Menn	Alle
Teoretisk fordypning	13	11	12
Metodisk fordypning	20	19	20
Vitenskapsteori	10	10	10
Forskningsetiske spørsmål	11	8	9
Innsikt i forskningsledelse	39	24	30
Innsikt i prosjektplanlegging	38	28	32
Formidling av forskningsresultater	25	16	20
Samarbeid i forskergruppe	32	20	25
Tverrfaglig samarbeid	24	18	20
Samarbeid med næringslivet	22	19	20
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	20	19	19
Etablering av faglige kontakter i Norge	20	14	16
Etablering av faglige kontakter i utlandet	25	19	21
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	40	21	29

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Et hovedinntrykk er at doktorgradskandidatenes nåværende hovedstilling virker lite inn på hvilke forhold i doktorgradsutdanningen som burde vært tillagt mer vekt. Som Tabell 2.17 viser, er det bare forskjeller i vurderingen på enkelte punkter. *Kommersialisering og teknologioverføring av forskningsresultater* er mer ønsket blant dem som har en annen

arbeidsplass enn i forskning og høyere utdanning. Denne gruppen (*Annen arbeidsplass*) etterlyser derimot i enda mindre grad enn de øvrige *teoretisk fordypning* og *innføring i forskningsetiske spørsmål*. Flertallet av respondentene i alle grupper ønsker mer innsikt i forskningsledelse og prosjektplanlegging, og synes å mene at vitenskapsteori er tilstrekkelig vektlagt allerede.

Tabell 2.17 Ønsket vektlegging av ulike forhold i doktorgradsutdanningen sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende stilling, etter arbeidssted. Prosent.

Forhold	Hovedstilling ved								
	Universitet eller høyskole			Forskningsinstitutt utenfor U&H-sektoren			Annen arbeidsplass		
	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei
Teoretisk fordypning	15	32	53	9	32	59	7	24	68
Metodisk fordypning	21	42	37	20	40	40	17	38	45
Vitenskapsteori	11	26	62	9	21	70	8	26	66
Forskningsetiske spørsmål	9	37	54	11	34	54	8	32	61
Innsikt i forskningsledelse	29	46	24	36	40	25	29	43	28
Innsikt i prosjektplanlegging	29	46	26	37	37	26	37	38	25
Formidling av forskningsresultater	21	40	40	22	37	41	19	35	46
Samarbeid i forskergruppe	26	42	32	23	43	35	26	40	34
Tverrfaglig samarbeid	18	41	41	21	43	37	25	41	34
Samarbeid med næringslivet	17	32	51	22	36	42	26	36	38
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	14	31	55	17	33	50	30	34	36
Etablering av faglige kontakter i Norge	16	45	39	19	44	37	16	43	41
Etablering av faglige kontakter i utlandet	23	41	36	21	41	37	20	39	42
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	30	34	37	30	30	41	28	35	37
(N)	(521-528)			(148-151)			(297-302)		

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 2.18 viser hva doktorgradskandidatene fra de ulike lærestedene etterlyser i doktorgradsutdanningen. Det er relativt små forskjeller mellom institusjonene i de fleste spørsmålene, og i de tilfeller vi finner forskjeller, kan disse i stor grad forklares med ulik fagprofil. Se også vedleggstabellene Tabell V 43 - Tabell V 48.

I Tabell 2.19 har vi sammenlignet hvor stor del av doktorene som var enige i at de fikk ulike kunnskaper og erfaringer i forskerutdanningsperioden, hvor stor del som har hatt stor nytte av disse kunnskapene og erfaringene i sitt nåværende arbeid, og hvor stor del som mener at doktorgradsutdanningen burde ha lagt mer vekt på ulike elementer. Vi ser at over halvparten av doktorene mener at forskerutdanningen burde ha lagt større vekt på de fleste elementene. To av elementene – *innsikt i forskningsledelse* og *innsikt i prosjektplanlegging* – skiller seg likevel ut ved at 3 av 4 doktorer mener at doktorgradsutdanningen bør legge større vekt på slike forhold.

Tabell 2.18 *Vurdering av forhold som doktorgradsutdanningen burde ha lagt mye mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende stilling, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.*

Forhold	Univ. i Oslo	Univ. i Bergen	NTNU	Univ. i Tromsø	UMB (NLH)	Andre	Totalt
Teoretisk fordypning	14	13	6	9	13	19	12
Metodisk fordypning	18	19	20	22	25	19	20
Vitenskapsteori	10	9	11	7	9	13	10
Forskningsetiske spørsmål	9	3	11	11	14	10	9
Innsikt i forskningsledelse	30	30	28	33	38	30	30
Innsikt i prosjektplanlegging	33	32	34	30	35	26	32
Formidling av forskningsresultater	22	16	19	20	27	21	20
Samarbeid i forskergruppe	27	21	26	27	25	23	25
Tverrfaglig samarbeid	20	19	17	25	29	24	20
Samarbeid med næringslivet	18	21	21	22	29	20	20
Kommersialisering/teknologioverf. av forskningsresultater	16	20	23	16	29	15	19
Etablering av faglige kontakter i Norge	17	17	14	19	23	10	16
Etablering av faglige kontakter i utlandet	21	23	19	21	37	16	21
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	31	33	24	30	30	24	29

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 2.19 *Forholdet mellom ulike elementer i doktorgradsutdanningen. Andeler som fikk kunnskap og erfaring, andeler som har hatt stor nytte av dette, og andeler som mener at de ulike elementene bør tillegges mer vekt. Prosent.*

Element	I	II		III	
	Enig i at de fikk dette	Har hatt stor nytte av dette		Bør legges større vekt på dette	
	Andel som svarte "Helt enig" eller "Delvis enig"	Andel av alle som svarte "I svært høy grad" eller "I høy grad"	Andel av kolonne I som svarte "I svært høy grad" eller "I høy grad"	Andel som svarte "Ja, mye mer" eller "Ja, litt mer"	Herav andel som svarte "Ja, mye mer"
Grundig teoretisk fordypning	78	60	67	41	12
Grundig metodisk fordypning	69	62	71	60	20
Innsikt i forskningsledelse	43	32	53	74	30
Innsikt i prosjektplanlegging	58	45	61	74	32
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	89	73	77
Trening i systematisk/analytisk tenkning	92	81	83
Trening i å formidle forskningsresultater	88	68	72	58	20
Erfaring med å arbeide i team	47	39	63	67	25
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	44	34	59	61	20
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	20	18	59	54	20
Etablering av faglige kontakter i Norge	68	41	53	60	16
Etablering av faglige kontakter i utlandet	63	38	54	62	21

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

2.9 Oppsummering og diskusjon

I dette kapittelet har vi gitt en oversikt over ulike sider ved selve doktorgradsperioden, og hvordan kandidatene vurderer denne perioden i ettertid. Om lag 90 prosent av doktorene var opptatt på et doktorgradsprogram. Halvparten av kandidatene ble finansiert av Norges forskningsråd og en fjerdedel av lærestedet som de disputerte ved. Kvinneandelen var over 50 prosent i alle fagområder bortsett fra matematikk/naturvitenskap og teknologi.

Gjennomsnittsalder ved disputas var over 40 år i humaniora, samfunnsvitenskap og medisin, og mellom 33 og 34 år i matematikk/naturvitenskap og teknologi. To tredjedeler av kandidatene arbeidet med doktorgraden ved det samme lærestedet som de disputerte ved. Det vil si at en tredjedel av doktorgradsstudentene hadde sin arbeidsplass andre steder enn ved det instituttet som organiserte forskerutdanningsprogrammet.

Gjennomsnittsalder

I forhold til forskningspolitiske signaler om doktorgradsstudiet bør det knyttes noen kommentarer til gjennomsnittsalder ved disputas i humaniora, samfunnsvitenskap og medisin som i 2005 fortsatt var over 40 år og har vært uendret siden begynnelsen av 1990-tallet. I evalueringen av norsk forskerutdanning fra 2002 uttalte evalueringspanelet at i et moderne forskerutdanningssystem med sterke koblinger til det internasjonale forskersamfunnet er en slik høy gjennomsnittlig disputasalder ikke formålstjenlig og bør senkes betydelig (Norges forskningsråd 2002). I sine kommentarer til evalueringsrapporten uttrykte likeledes Utdannings- og forskningsdepartementet bekymring over den høye gjennomsnittsalderen ved disputas, og forventet at dette ville endre seg med innføringen av kvalitetsreformen (St.meld. nr 35, 2001-2002). Vi skal ikke her gå nærmere inn på årsakene til at doktorandene i disse fagområdene har en høy gjennomsnittsalder. Dette forholdet ble grundig omtalt i evalueringsrapporten. Vi vil bare påpeke at denne problemstillingen synes å være like relevant som tidligere.

Forventninger

Totalt sett oppga tre fjerdedeler av respondentene at doktorgradsperioden i høy eller svært høy grad svarte til de faglige forventningene. Bare 2 prosent svarte *i liten grad/ikke i det hele tatt* på dette spørsmålet. Disse resultatene kan tolkes som en nærmest oppsiktsvekkende god tilbakemelding fra doktorgradskandidatene når det gjelder den generelle hovedvurderingen. Naturlig nok spriker vurderingene mer når vi kommer inn på ulike forhold ved doktorgradsstudiet. En god del av respondentene benyttet anledningen til å komme med forslag til forbedringer i forskerutdanningen. Kommentarene dreier seg i stor grad om de samme forholdene som er listet opp i Tabell 2.14, men også andre forhold blir tatt opp, og kommentarene bidrar til større innsikt i hva som eventuelt kan forbedres. De to mest omtalte forbedringsforslagene gikk på bedre veiledning og bedre kurstilbud.

Bedre veiledning

I de mange kommentarene til undersøkelsen er relasjonen til veileder et av de forhold som peker seg ut. For en god del doktorgradsstudenter har veiledningsrelasjonen ikke vært god. Som vi har sett sa to tredjedeler av respondentene seg helt eller delvis enige i at de hadde fått grundig oppfølging fra veileder. På den annen side var 8 prosent helt uenige og 11 prosent delvis uenige i dette utsagnet. Dette tilsvarer andelen av doktorgradsstudentene som i tilknytning til evalueringen av norsk forskerutdanning i 2002 oppga at kvaliteten på veiledningen hadde vært relativt dårlig. Både i 2002- og i 2007-undersøkelsen skiller forskerstudentene i teknologi seg ut som de mest misfornøyde.

I kommentarene ble det bl.a. pekt på at det bør stilles større krav til veileders oppfølgingsansvar overfor doktorgradsstudentene. Videre ble det framsatt forslag om at

den enkelte student i tillegg til veileder bør få oppnevnt en referansegruppe som kan overvåke veiledningen og framdriften i studiet (tilsvarende som ved mange amerikanske universiteter).

Problemene knyttet til veiledningsrelasjonen kom fram i evalueringen av norsk forskerutdanning (Norges forskningsråd 2002). I evalueringsrapporten ble veiledningsproblematikken diskutert relativt inngående. Årsakene til disse problemene ble nærmere analysert både ut fra veiledernes erfaringer og studentenes vurderinger. En fjerdedel av veilederne oppga at de hadde hatt problemer i veiledningsforhold, men at det gjaldt relativt få studenter. De viktigste grunnene var at studenten ikke var dyktig nok, ikke overholdt avtalte tidsfrister, var for lite engasjert, ikke var mottakelig for veiledning, eller at de selv hadde for liten tid til veiledning. Sett fra doktorgradsstudentenes side var det tre forhold som pekte seg ut: Veileder var ikke spesialist på studentens fagfelt, veileder hadde for liten tid til veiledning, og veileder var for lite engasjert. Bortsett fra i spørsmålet om veileders manglende tid, var det liten grad av samstemmighet om grunnen til de problematiske veiledningsforholdene. Det største spriket gjaldt vurderingen av veileders kompetanse. I sine kommentarer til disse resultatene uttrykte evalueringspanelet at selv om man ikke kan forvente at alle veiledningsrelasjoner fungerer godt, var andelen misfornøyde og halvforfornøyde studenter for høy, og at mange vitenskapelig ansatte burde legge mer arbeid i veiledningen. Evalueringspanelet framsatte for øvrig en rekke forbedringsforslag, og vi henviser derfor til evalueringsrapporten (Norges forskningsråd 2002).

Bedre kurstilbud

Av kommentarene til spørreskjemaundersøkelsen framgår det at relativt mange var misfornøyde med kurstilbudet i doktorgradsstudiet. Dette var særlig tilfelle i humaniora, hvor over halvparten av respondentene oppga at de hadde hatt liten nytte av deltakelse i forskerkurs. Det samme bildet framkom for øvrig i evalueringen av norsk forskerutdanning (Norges forskningsråd 2002). I kommentarene pekes det på ulike grunner til dette: Kursdelen var for mye preget av "tilfeldige" forelesninger, det var for liten bredde i kurstilbudet, det var for få relevante kurs, kvaliteten på kursene var lav, og mye av opplæringen som var relevant for avhandlingen kom for sent i doktorgradsperioden. Forbedringsforslagene gikk stort sett på de samme forholdene: (a) Kursene bør gjøres mer relevante for de studenter som deltar, (b) kvaliteten på kursene bør forbedres, (c) kurstilbudet bør gjøres bredere for å gjøre studentene bedre egnet til å gå inn i ulike typer jobber, og (d) kursene bør komme tidlig i doktorgradsperioden.

Andre ønskemål

Et annet forhold som gikk igjen i kommentarene i spørreskjemaundersøkelsen var bedre muligheter for forskningsopphold i utlandet i doktorgradsperioden. En god del savnet et slikt opphold, og mange ga uttrykk for at de hadde hatt stort utbytte av utenlandsoppholdet.

Flere av respondentene pekte dessuten på at doktorgradsstudiet i større grad burde tilrettelegge for en yrkeskarriere også utenfor universitets- og høgskolesektoren. Det ble bl.a. foreslått at samarbeidet med næringslivet burde bli tettere i doktorgradsprosjektene.

Det var også en del som mente at det ville være nyttig å få større innsikt i forskningsledelse allerede i stipendiatperioden, fordi mange vil få et slikt ansvar i sin videre karriere. Andre mente at dette ikke kan læres gjennom deltakelse i kurs, men bare gjennom praksis.

3 Overgangen til arbeidslivet

Hovedformålet med denne undersøkelsen er å få en bedre oversikt enn vi hittil har hatt om hvordan det går med doktorgradskandidatene etter disputasen. Hvor stor andel får relevant arbeid i forhold til doktorgraden? Hvor lang tid tar det før de finner slikt arbeid? I hvilken grad har doktorgraden betydning for å få kvalifisert arbeid utenfor universitets- og høgskolesektoren? I hvilken grad har avhandlingens tema vært av betydning for tilsetting i nåværende stilling? Vi vet at i mange andre land kan overgangen til arbeidslivet utenfor universitets- og høgskolesystemet være problematisk og ta lang tid (Sadlak 2004). Det har derfor vært stilt spørsmål både ved dimensjoneringen av forskerutdanningen og innretningen på utdanningen for å gjøre den mer yrkesrelevant.

3.1 Fast versus tidsbegrenset stilling

Av doktorgradskandidatene fra 2002 og 2005 som deltok i spørreskjemaundersøkelsen, var så og si samtlige yrkesaktive våren 2007. Det store flertallet (69 prosent) var tilsatt i fast stilling og 19 prosent i postdoktorstilling. Andelen i sistnevnte stilling var klart størst i naturvitenskap og medisin, og desidert lavest i teknologi. Til sammenligning var 60 prosent av finske doktorer uteksaminert i 2000 tilsatt i fast stilling i 2005 (Dill et al. 2006).

Tabell 3.1 Andel av doktorene som er yrkesaktive, etter fagområde. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
Nei	5	1	2	0	1	0	2
Ja, i fast stilling	64	80	62	83	62	75	69
Ja, i postdoktorstilling	17	12	25	9	25	14	19
Ja, i annen tidsbegrenset stilling	14	8	11	8	13	11	11
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(119)	(178)	(322)	(152)	(216)	(36)	(1 023)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Selv om andelen yrkesaktive antakelig er noe lavere blant dem som ikke besvarte skjemaet, må vi kunne si at andelen sysselsatte er meget høy i de to kandidatkullene. Dette er i samsvar med den registerbaserte undersøkelsen av alle doktorgradskullene 1970-2002 (Olsen 2007). Av denne framgår det at personer med doktorgrad generelt ikke har hatt problemer med å skaffe seg arbeid. Omtrent 90 prosent var i arbeid senest ett år etter avlagt doktorgrad, og 95 prosent etter 5 år. Dette er tilsvarende tall som i Finland (Dill et al. 2006).

En svensk undersøkelse viser at 75 prosent av dem som avla doktoreksamen i 2000 var etablert på arbeidsmarkedet ett år etter eksamen (Høgskoleverket 2007). Tre år etter eksamen var andelen økt til 85 prosent. I den svenske undersøkelsen regnet man imidlertid ikke doktorer med postdoktor- eller andre stipend som etablert på arbeidsmarkedet. Korrigert for dette ligger trolig andelen yrkesaktive doktorer i Norge og Sverige om lag på samme nivå.

De norske dataene viser at det er en klar forskjell på de kvinnelige og mannlige doktorene når det gjelder andelen som har fått fast stilling, se Tabell 3.2 og Tabell 3.3. Mens 74 prosent av mennene innehadde en slik stilling på svartidspunktet, gjaldt dette 62 prosent av kvinnene. Kjønnforskjellen gjelder alle fagområder, men er størst i humaniora og teknologi. Også den svenske undersøkelsen fant at det er forskjell på kvinner og menn. Tre

år etter eksamen var 87 prosent av de mannlige doktorgradskandidatene etablert på det svenske arbeidsmarkedet, mot 82 prosent av de kvinnelige (Högskoleverket 2007). De norske dataene viser også at relativt flere kvinner enn menn har gått inn i en postdoktorstilling. Dette gjelder alle fagområder bortsett fra matematikk/naturvitenskap og teknologi, hvor postdoktorandelen er omtrent den samme for begge kjønn.

Av de yrkesaktive doktorene sitter relativt flere kvinner enn menn i en tidsbegrenset stilling. Dette gjelder alle fagområder. Man kan også merke seg at en av ti av de kvinnelige doktorgradskandidatene i humaniora *ikke* er yrkesaktive, mens alle de mannlige kandidatene i dette fagområdet er yrkesaktive. Tilsvarende kjønnsforskjeller foreligger ikke i noe annet fagområde.

Tabell 3.2 Andel av doktorene som er yrkesaktive, etter fagområde. Menn. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
Nei	0	0	2	0	2	0	1
Ja, i fast stilling	75	86	64	85	67	85	74
Ja, i postdoktorstilling	15	8	25	10	20	8	17
Ja, i annen tidsbegrenset stilling	11	6	8	5	11	8	8
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(55)	(87)	(204)	(124)	(105)	(13)	(588)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 3.3 Andel av doktorene som er yrkesaktive, etter fagområde. Kvinner. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
Nei	9	1	3	0	0	0	2
Ja, i fast stilling	55	74	58	71	57	70	62
Ja, i postdoktorstilling	19	15	25	7	30	17	22
Ja, i annen tidsbegrenset stilling	17	10	14	21	14	13	14
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(64)	(91)	(118)	(28)	(111)	(23)	(435)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

I Figur 3.1 har vi skilt mellom doktorgradskandidatene etter disputasåret. Vi ser at en betydelig høyere andel av de som disputerte i 2002 enn av de som disputerte i 2005 har fått fast arbeid. I begge kull har flere menn enn kvinner fått fast arbeid, og denne forskjellen er størst blant dem som disputerte for fem år siden.

Vi ser også at relativt like mange kvinner som menn var postdoktor to år etter disputas, mens en større andel av kvinnene enn mennene fortsatt hadde en postdoktorstilling fem år etter disputasen. Det samme forholdet ble funnet i en spørreskjemaundersøkelse blant postdoktorer (Kyvik, Olsen & Vabø 2003). De kvinnelige respondentene hadde i gjennomsnitt en lengre postdoktorperiode enn de mannlige. Mens postdoktorperioden var tre år eller mer for 64 prosent av kvinnene, gjaldt dette for bare 41 prosent av mennene. En sannsynlig hovedforklaring er at kvinner har lengre fødselspermisjon enn menn og således får forlenget postdoktorperioden.

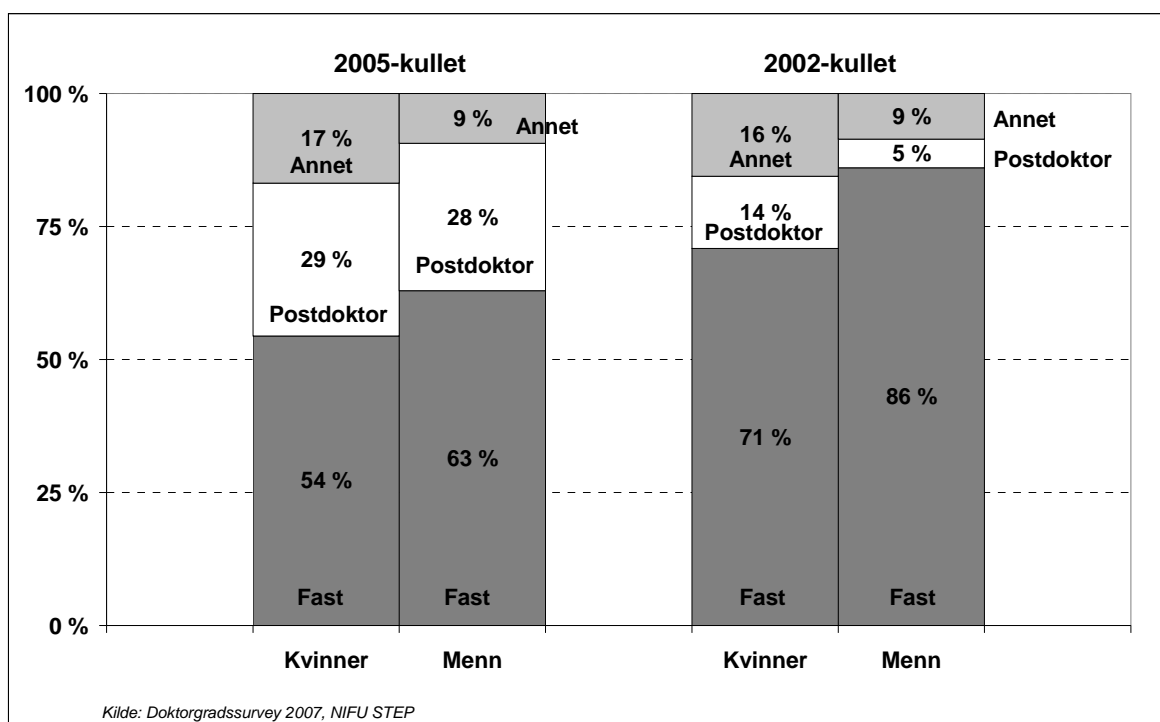
Denne forklaringen støttes av studier foretatt i forbindelse med evalueringen av norsk forskerutdanning (Norges forskningsråd 2003). Her ble det funnet at forholdsvis like mange kvinner som menn hadde fullført doktorgradsstudiet, men kvinner brukte i gjennomsnitt 1-2 år lengre tid enn menn fra opptak til innlevering av avhandling. Dette skyldtes bl.a. at kvinner i gjennomsnitt hadde hatt flere og lengre avbrudd enn menn i

forskerutdanningsperioden. Flere kvinner (32 prosent) enn menn (6 prosent) oppga fødselspermisjon som årsak til avbrudd i utdanningen.

I en viss utstrekning kan altså årsaken til at færre kvinner enn menn har fått fast jobb fem år etter disputas forklares med at flere kvinner enn menn har fått forlenget sin postdoktorperiode på grunn av fødselspermisjon.

Det forhold at også flere kvinner enn menn (7-8 prosentpoeng) har en annen tidsbegrenset stilling enn postdoktorstilling, både to og fem år etter disputas, og at dette gjelder i alle fagområder, har vi ingen forklaring på.

Gruppen *Annet* omfatter alle i en annen tidsbegrenset stilling enn postdoktor (samt noen få som ikke er yrkesaktive). Av de i annen tidsbegrenset stilling er 56 prosent kvinner og 44 prosent menn. To tredjedeler av doktorene i annen tidsbegrenset stilling er knyttet til universiteter og høyskoler, og godt over halvparten har en høy FoU-komponent i jobben.

Figur 3.1 Yrkesaktivitet i 2007, etter doktorgradskull og kjønn.

Vedleggstabellene Tabell V 49 - Tabell V 54 viser yrkesaktiviteten for hvert enkelt doktorgradskull 2002 og 2005. Mens 80 prosent av doktorene fra 2002 var i fast stilling i 2007, gjelder dette 60 prosent av doktorene fra 2005. Forskjellen på kullene mht fast stilling er størst for matematikk/naturvitenskap og landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin, minst for humaniora og samfunnsvitenskap.

Respondenter med doktorgrad fra Universitetet i Oslo har i noe mindre grad enn doktorer fra andre institusjoner oppnådd fast stilling på undersøkelsestidspunktet (Tabell 3.4). Blant doktorene fra Universitetet i Oslo innehar relativt mange en postdoktorstilling eller sitter i annen tidsbegrenset stilling. I gruppen *Andre*, dvs. de som har avlagt doktorgrad ved høyskolene og Universitetet i Stavanger, sitter 4 av 5 i fast stilling. Også en stor andel av dem med doktorgrad fra NTNU har fast stilling.

Tabell 3.4 Andel av doktorene som er yrkesaktive, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.

Svaralternativ	Univ. i Oslo	Univ. i Bergen	NTNU	Univ. i Tromsø	UMB (NLH)	Andre	Totalt
Nei	1	3	1	1	0	2	2
Ja, i fast stilling	62	66	77	72	69	78	69
Ja, i postdoktorstilling	24	21	13	20	17	10	19
Ja, i annen tidsbegrenset stilling	13	9	9	7	14	11	11
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(359)	(193)	(271)	(74)	(65)	(63)	(1 025)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

3.2 Tid fra disputas til relevant arbeid

I hvilken grad har doktorgradskandidatene problemer med å finne relevant arbeid? I mange andre land har det vist seg at for en relativt stor andel av kandidatene kan det ta lang tid å komme inn på arbeidsmarkedet i stillinger som tilsvarer deres kvalifikasjonsnivå. Dette er ikke tilfelle i Norge. Hele 96 prosent av dem som disputerte i 2002 og 2005 oppga at de hadde fått relevant arbeid i forhold til doktorgraden våren 2007 (Tabell 3.5). Dette er samme andel som i Finland (Dill et. al 2006) og i USA og Canada (Auriol 2007). Over 40 prosent av doktorene var allerede i fast jobb og 25 prosent hadde midlertidig engasjement ved disputastidspunktet. Bare en mindre andel av doktorene brukte mer enn seks måneder på å skaffe seg relevant arbeid. Best stilt var samfunnsviterne hvor de aller fleste allerede hadde fast eller midlertidig stilling. Det er forskjell på kjønnene mht fast arbeid på disputastidspunktet – 47 prosent av mennene hadde fast arbeid mot 37 prosent av kvinnene, se vedleggstabellene Tabell V 55 og Tabell V 56. Til gjengjeld hadde en større andel av kvinnene midlertidig engasjement med relevant arbeid.

Tabell 3.5 Tid fra doktorgradsdisputas til relevant stilling. Etter fagområde. Prosent.

Svaralternativ	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Har ikke fått relevant arbeid	5	2	4	4	5	6	4
Hadde allerede fast jobb med relevant arbeid	42	57	30	51	43	44	43
Hadde midlertidig engasjement med relevant arbeid	27	24	29	18	23	31	25
Fikk relevant arbeid 0-6 måneder etter disputas	18	10	30	22	20	14	21
Fikk relevant arbeid 6 måneder-1 år etter disputas	4	3	4	2	5	6	4
Fikk relevant arbeid mer enn 1 år etter disputas	4	3	3	3	4	0	3
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(113)	(176)	(313)	(152)	(213)	(36)	(1 003)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Disse resultatene må forstås ut fra måten doktorgradssystemet fungerer på. Det er godt dokumentert at en relativt stor andel av kandidatene bruker mer tid enn normert på doktorgraden og at det kan ta relativt lang tid fra innlevering av avhandling til disputas (Norges forskningsråd 2002). Det er således ikke uventet at de fleste kandidatene har funnet seg relevant arbeid allerede før disputastidspunktet. Men selv om vi tar slike forbehold er det nærmest en oppsiktsvekkende lav andel som oppgir at de *ikke* har fått relevant arbeid. Dette gjelder for alle fagområder. Her må vi imidlertid også legge til at relevant arbeid også inkluderer postdoktorstillinger.

Når de gjelder karriere i akademia, har imidlertid bare et mindretall av doktorene sluppet gjennom nåløyet og oppnådd fast stilling som førsteamanuensis eller professor. En tidligere undersøkelse basert på doktorgradskullene 1990-94 (Olsen 2004) viser at bare én

av tre er registrert i en mellom- eller toppstilling ved et universitet eller høyskole 1995-2003. De som har fått en slik stilling, tiltrådte stillingen i gjennomsnitt 4 år etter avlagt doktorgrad. Antakelig tar det enda lengre tid i dag.

Når det gjelder tid fra disputas til fast arbeid, er det liten forskjell på doktorer fra de ulike institusjonene. En noe lavere andel av doktorene fra universitetene i Oslo og Bergen hadde allerede fast jobb på disputastidspunktet enn doktorer fra de øvrige lærestedene.

Tabell 3.6 Tid fra doktorgradsdisputas til relevant stilling. Etter utstedende institusjon. Prosent.

Svaralternativ	Univ. i Oslo	Univ. i Bergen	NTNU	Univ. i Tromsø	UMB	Andre institusjoner	Totalt
Har ikke fått relevant arbeid	5	3	4	5	2	5	4
Hadde allerede fast jobb med relevant arbeid	39	37	48	40	52	48	43
Hadde midlertidig engasjement med relevant arbeid	27	29	20	18	25	29	25
Fikk relevant arbeid 0-6 måneder etter disputas	19	22	24	30	16	18	21
Fikk relevant arbeid 6 måneder-1 år etter disputas	5	5	2	3	5	0	4
Fikk relevant arbeid mer enn 1 år etter disputas	5	4	2	4	0	0	3
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(353)	(186)	(267)	(73)	(63)	(62)	(1 004)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

En mindre andel av de forskningsrådsfinansierte enn de institusjonsfinansierte doktorgradskandidatene hadde fast jobb med relevant arbeid på disputastidspunktet (hhv 35 og 46 prosent). Seks måneder etter disputas hadde imidlertid også nesten alle forskningsrådsfinansierte fått jobb. Mer enn halvparten av kandidatene med *annen* finansiering hadde fast jobb allerede på disputastidspunktet.

3.3 Arbeidsgivers krav til utdanning

Ikke alle som har doktorgrad er tilsatt i stillinger hvor denne graden representerer et minimumskrav til utdanning. Nærmere 60 prosent oppgir at arbeidsgiver hadde slike kvalifikasjonskrav til deres nåværende stilling, mens 40 prosent oppgir at kvalifikasjonskravet lå lavere enn doktorgrad. Her er det imidlertid store forskjeller mellom fagområdene. I samfunnsvitenskap og området landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin gjelder kravet om doktorgrad 70 prosent av respondentene, i teknologi bare halvparten så mange. Dette skyldes for en stor del at relativt få av doktorgradskandidatene i teknologi fortsetter i universitets- og høyskolesystemet, men i større grad får arbeid i andre samfunnssektorer hvor krav om doktorgrad ikke er like vanlig.

En noe større andel av de kvinnelige enn de mannlige doktorgradskandidatene innehar stillinger med minimumskrav om doktorgrad, henholdsvis 66 og 53 prosent. Kjønnsforskjellen gjelder alle fagområder, men i ulik grad.

Tabell 3.7 Arbeidsgivers minimumskrav til utdanning i nåværende hovedstilling. Etter fagområde. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
Doktorgrad og flere års arbeidserfaring	12	13	7	8	25	6	13
Doktorgrad	51	57	52	26	35	61	46
Høyere grad og flere års arbeidserfaring	17	13	19	34	27	19	22
Høyere grad	15	15	21	31	11	11	18
Mindre enn høyere grad	5	2	1	1	2	3	2
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(111)	(176)	(312)	(152)	(211)	(36)	(998)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

3.4 Doktorgradens og veilederens betydning for tilsetting utenfor universitets- og høgskolesektoren

Som det vil framgå av kapittel 4.1 har nærmere halvparten av doktorgradskandidatene fått arbeid utenfor universitets- og høgskolesektoren. Doktorgradens betydning for at de har fått stillingen er ikke åpenbar. Mange satt i en stilling allerede før doktorarbeidet ble påbegynt, og noen fikk arbeid i løpet av doktorgradsperioden. Holder vi ansatte ved universiteter og høgskoler utenfor hadde hele to tredjedeler av doktorgradskandidatene fast eller midlertidig jobb med relevant arbeid allerede på disputastidspunktet. Blant dem som oppgir å ha fått relevant arbeid først *etter* disputasen (dette gjelder vel 100 respondenter) mener tre av fem at det var doktorgraden som førte til tilsettingen, mens to av fem svarte nei på spørsmålet eller mente at det var uklart om doktorgraden hadde hatt betydning (Tabell 3.8). En noe større andel av de kvinnelige respondentene enn de mannlige mente at doktorgraden har hatt betydning for tilsettingen.

Tabell 3.8 Vurdering av doktorgradens betydning for tilsetting i stilling utenfor universitets- og høgskolesektoren av doktorgradskandidater som fikk relevant stilling etter disputas, etter kjønn. Prosent.

Var det doktorgraden som førte til tilsetting?	Kvinner	Menn	Totalt
Ja	67	55	59
Nei eller uklart	33	45	41
Totalt	100	100	100
(N)	(36)	(69)	(105)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Dataene gir ikke grunnlag for å si om det er forskjeller mellom fagområdene.

Et annet spørsmål er i hvilken grad veilederne har hatt betydning for tilsettingen. Halvparten av respondentene som etter disputasen fikk relevant arbeid utenfor universitets- og høgskolesektoren, oppgir at veileder overhodet ikke hadde noen betydning for tilsettingen (Tabell 3.9). En av fem oppgir av veilederens betydning for tilsettingen var høy eller svært høy. En noe større andel kvinner enn menn oppga alternativet *svært høy*.

Heller ikke når det gjelder veiledning gir datamaterialet grunnlag for å si noe om eventuelle forskjeller mellom fagområdene.

Tabell 3.9 *Vurdering av i hvilken grad veileder hadde betydning for tilsetting i stilling utenfor universitets- og høgskolesektoren av doktorgradskandidater som fikk relevant stilling etter disputas, etter kjønn. Prosent.*

Svaralternativ	Kvinner	Menn	Totalt
I svært høy grad	12	6	8
I høy grad	7	14	12
I noen grad	12	13	13
I liten grad	20	18	19
Ikke i det hele tatt	49	49	49
Totalt	100	100	100
(N)	(41)	(71)	(112)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

3.5 Oppsummering og diskusjon

En tidligere registerbasert undersøkelse (Olsen 2007) har funnet at arbeidsmarkedet for doktorgradskandidater er meget godt. Dette bekreftes av resultatene fra denne undersøkelsen. Personer med doktorgrad har generelt sett hatt små problemer med å finne arbeid, og nesten alle har fått relevant arbeid i forhold til doktorgraden. To tredjedeler av doktorene hadde allerede fast eller midlertidig stilling med relevant arbeidsinnhold ved disputastidspunktet, og de aller fleste fikk relevant arbeid innen et halvt år etter disputas. Dette gjelder for alle fagområder. Her må vi imidlertid legge til at relevant arbeid også inkluderer postdoktorstillinger.

Når en del doktorgradskandidater likevel gir uttrykk for skuffelse, skyldes dette i første rekke at mulighetene for en universitetskarriere er begrenset i mange fag. Dette problemet kommer vi nærmere inn på i kapittel 4.

Selv om de aller fleste av doktorgradskandidatene fra 2002 og 2005 hadde fått relevant arbeid på undersøkelsestidspunktet, blir vi i kommentarene til spørreskjemaundersøkelsen minnet om at enkelte har hatt store problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet i stillinger som er relevant til utdanningen og med de personlige frustrasjoner dette medfører.

I tillegg er relativt mange frustrert over usikkerheten ved å være i midlertidige stillinger – først som doktorgradsstudent og deretter som postdoktor, eventuelt i midlertidige stillinger etter utløpet av postdoktorperioden. Dette gjelder spesielt de som har et sterkt ønske om en forskerkarriere, men hvor tilgangen på faste stillinger er liten og konkurransen stor. Det blir bl.a. påpekt at å kalle en postdoktorstilling for relevant arbeid kan tilsløre realitetene – og at problemet med å finne relevant arbeid blir utsatt gjennom tilsetting i en slik stilling.

En tidligere undersøkelse av karriereutviklingen for postdoktorer i 1997 og 1999 fant at 80 prosent fortsatt arbeidet med forskning i 2003 (Kyvik, Olsen & Vabø 2003). Til sammenligning hadde 84 prosent en forskerkarriere i tankene da de begynte i postdoktorstillingen. Bare to tredjedeler av respondentene hadde imidlertid fått fast stilling. I et slikt perspektiv er det forståelig at det brer seg frustrasjon og usikkerhet om framtidig jobbsikkerhet.

Undersøkelsen viser også at relativt færre kvinner enn menn har fått fast tilsetting etter disputas. I en viss utstrekning kan dette forklares med at flere kvinner enn menn har fått forlenget sin postdoktorperiode på grunn av fødselspermisjon. Men det forhold at også

flere kvinner enn menn har en annen tidsbegrenset stilling enn postdoktorstilling har vi ingen forklaring på.

Blant dem som ble tilsatt i en stilling utenfor universitets- og høgskolesektoren *etter* disputas mente over halvparten at det var doktorgraden som førte til at de fikk stillingen. Derimot var det bare et mindretall som tilla veilederen stor betydning for tilsettingen.

4 Yrke og arbeid

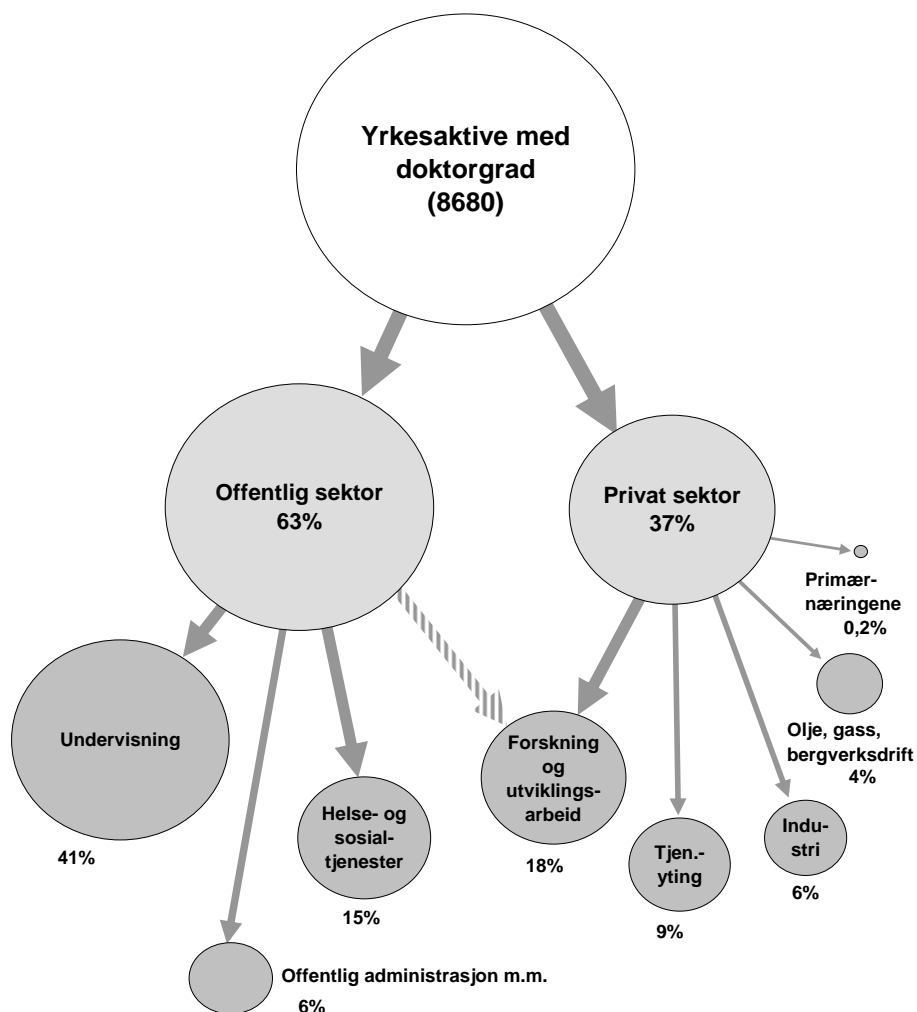
I dette kapitlet skal vi undersøke hvor doktorgradskandidatene har funnet arbeid, hvilken lønn de har, og hvor stor andel som fortsatt arbeider med forskning. I tillegg skal vi sammenligne karriereplaner ved oppstarten av doktorgradsperioden med den faktiske karrieren henholdsvis 2 og 5 år etter disputas. Til slutt skal vi se nærmere på årsakene til at FoU ikke lenger er en del av arbeidsoppgavene.

4.1 Arbeidssted

Et hovedformål med denne undersøkelsen er – som tidligere nevnt – å kartlegge doktorgradskandidatenes tilknytning til arbeidslivet etter avlagt doktorgrad. Samme formål hadde en større anlagt undersøkelse basert på registerdata (Olsen 2007) som nylig er gjennomført ved NIFU STEP. I denne fant man at flesteparten av doktorgradskandidatene i perioden 1970-2002 har funnet seg arbeid ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter, men at andelen som har gått til andre deler av arbeidsmarkedet har vært økende over tid. Blant de yrkesaktive doaktorene i 2003 hadde 41 prosent arbeid ved undervisningsinstitusjoner (i første rekke universiteter og høyskoler), 18 prosent i forskningsinstitutter eller FoU-bedrifter, 15 prosent i helse- og sosialtjenester, 10 prosent i industri eller olje- og gassvirksomhet, 9 prosent i privat tjenesteyting og 6 prosent i offentlig administrasjon og forvaltning, jf Figur 4.1.

Kategoriene i den foreliggende spørreskjemaundersøkelsen er ikke identiske med den ovennevnte registerundersøkelsen, men bekrefter i hovedsak funnene fra denne. Mer enn halvparten av doktorgradskandidatene fra 2002 og 2005 er tilknyttet akademia – definert som universiteter, vitenskapelige høyskoler og statlige høyskoler (Tabell 4.1). Legger vi til doktorer som har arbeid ved forskningsinstitutter utenfor universitets- og høyskolesystemet, er om lag 70 prosent fanget opp. Men nærmere halvparten av doktorgradskandidatene arbeider altså utenfor akademia. I tillegg til forskningsinstituttene finner vi mange igjen i industrien og i olje og gassvirksomhet. Spesielt doktorer med teknologisk bakgrunn, men også naturvitere, er godt representert i disse næringene. Mange av doaktorene i det medisinske fagområdet arbeider naturlig nok i helse- og sosialsektoren. I humaniora finner tre av fire arbeid i akademia, i samfunnsvitenskap og medisin to av tre. I matematikk/naturvitenskap og i landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin arbeider de fleste utenfor akademia, og i teknologi finner vi bare tre av ti doktorer innenfor. Det er bare små forskjeller mellom mannlige og kvinnelige doktorer på dette feltet, jf. vedleggstabellene Tabell V 57 og Tabell V 58.

De fleste doktorer fra NTNU og UMB (Universitetet for miljø- og biovitenskap) finner seg arbeid utenfor U&H-sektoren (Tabell 4.2). En stor andel av UMBs kandidater går til andre forskningsinstitutter. Flesteparten av doaktorene fra de øvrige lærestedene får arbeid innenfor U&H-sektoren.

Figur 4.1 Sektor- og næringstilknytning for yrkesaktive personer i 2003 med doktorgrad 1970-2002

Knapt halvparten av doaktorene oppgir å være i arbeid samme sted som under arbeidet med doktorgraden og om lag halvparten ved en annen arbeidsplass (Tabell 4.3). To tredjedeler av doaktorene var således i arbeid før de avla doktorgraden. Ofte er det nok slik at en doktorgradskandidat som på forhånd har en stilling utenfor akademia – ved et forskningsinstitutt eller i en bedrift – fortsetter i samme jobb etter avlagt doktorgrad. I 2002-kullet oppgir mer enn halvparten at de begynte ved sitt nåværende arbeidssted tidligere enn eller samme år som disputasåret. Tilsvarende andel for 2005-kullet er mer enn 60 prosent. Men samme arbeidssted innebærer ikke nødvendigvis samme jobb. I akademia har det f.eks. vært en betydelig økning i antall postdoktorstillinger i de senere år. Mange doktorgradskandidater som var stipendiater ved et universitet eller høgskole fortsetter i en annen stilling ved det samme arbeidsstedet. Dette gjelder i høyere grad for de kvinnelige kandidatene enn for de mannlige. Kvinneinnslaget er relativt lavt i teknologiske fag, og på undersøkelsestidspunktet hadde doaktorene i dette fagområdet i mye høyere grad enn doaktorer fra andre områder funnet seg et annet arbeidssted enn doktorgradsinstitusjonen. Se vedleggstabellene Tabell V 59 og Tabell V 60.

Tabell 4.1 Doktorgradskandidatenes hovedarbeidssted, etter fagområde. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
<i>Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet</i>							
<i>Universiteter og høyskoler</i>							
Universitetsinstitutt e.l. (inkl. univ.sykehus)	48	31	33	22	56	14	37
Forskningsinstitusjon knyttet til universitet	10	12	8	7	6	11	8
Vitenskapelig høyskole	9	10	2	0	1	11	4
Ståttlig høyskole	7	12	4	0	5	3	5
Totalt UoH	74	65	46	29	68	39	54
<i>Andre sektorer</i>							
Annen undervisningsinstitusjon	5	3	1	1	0	0	2
Forskningsinstitutt utenfor UoH-sektoren	6	19	21	13	5	39	15
Helse- og sosialsektoren (ekskl. univ.sykehus)	0	1	3	0	17	0	5
Industribedrift	0	1	8	18	0	3	5
Olje- og gassvirksomhet	0	1	9	20	0	0	6
Offentlig administrasjon/forvaltning	6	2	5	4	2	3	4
Tjenesteyting (offentlig og privat)	2	6	3	9	2	6	4
Annet	7	3	4	6	5	11	5
Totalt Andre sektorer	26	35	54	71	32	61	46
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(111)	(177)	(315)	(152)	(216)	(36)	(1 007)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 4.2 Doktorgradskandidatenes hovedarbeidssted, etter utstedende institusjon. Prosent.

	Univ. i Oslo	Univ. i Bergen	NTNU	Univ. i Tromsø	UMB	Andre institusjoner	Totalt
<i>Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet</i>							
<i>Universiteter og høyskoler</i>							
Universitetsinstitutt e.l. (inkl. univ.sykehus)	41	39	31	53	32	15	37
Forskningsinstitusjon knyttet til universitet	7	14	7	5	8	5	8
Vitenskapelig høyskole	4	3	1	0	0	25	4
Ståttlig høyskole	7	3	4	4	2	11	5
Totalt UoH	59	60	45	63	42	56	54
<i>Andre sektorer</i>							
Annen undervisningsinstitusjon	1	2	1	1	0	5	2
Forskningsinstitutt utenfor UoH-sektoren	13	12	15	19	28	18	15
Helse- og sosialsektoren (ekskl. univ.sykehus)	9	4	1	4	2	0	5
Industribedrift	2	6	11	1	8	2	5
Olje- og gassvirksomhet	2	7	13	3	0	7	6
Offentlig administrasjon/forvaltning	6	1	3	3	8	2	4
Tjenesteyting (offentlig og privat)	3	4	4	3	9	8	4
Annet	5	5	5	3	5	3	5
Totalt Andre sektorer	41	40	55	37	58	44	46
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(355)	(188)	(267)	(73)	(65)	(61)	(1 009)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 4.3 Endring i doktorgradskandidatenes arbeidssted, etter fagområde. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet							
Samme som under arbeidet med doktorgraden	54	53	42	27	57	57	47
Annen arbeidsplass i Norge	42	41	52	65	37	40	47
I et annet land	4	6	7	8	6	3	6
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(113)	(176)	(315)	(152)	(216)	(35)	(1 007)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Doktorgradskandidater finansiert av universitetene og høyskolene har funnet seg arbeid nettopp ved disse institusjonene i høyere grad enn kandidater som ble finansiert av forskningsrådet eller andre kilder (Tabell 4.4). En stor andel av de forskningsrådsfinansierte kandidatene arbeider i instituttsektoren. Over halvparten av doktorgradskandidatene finansiert av *andre* kilder, har arbeid i andre samfunnssektorer enn universiteter og høyskoler. Vi ser altså en tendens til at doktorene orienterer seg noe ulikt i arbeidsmarkedet avhengig av hvordan doktorgradsstudiet er finansiert.

Tabell 4.4 Doktorgradskandidatenes hovedarbeidssted, etter hovedfinansieringskilde. Prosent.

Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet	Hovedfinansieringskilde			Totalt
	Norges forsk- ningsråd	Universitet, høgskole	Annet	
<i>Universiteter og høyskoler</i>				
Universitetsinstitutt e.l. (inkl. univ.sykehus)	35	45	32	37
Forskningsinstitusjon knyttet til universitet	10	6	8	8
Vitenskapelig høyskole	4	5	2	4
Stattlig høyskole	3	12	2	5
Totalt U&H	52	68	44	54
<i>Andre sektorer</i>				
Annen undervisningsinstitusjon	1	2	1	2
Forskningsinstitutt utenfor U&H-sektoren	20	8	14	15
Helse- og sosialsektoren (ekskl. univ.sykehus)	1	5	10	5
Industribedrift	7	3	6	5
Olje- og gassvirksomhet	7	3	8	6
Offentlig administrasjon/forvaltning	5	2	4	4
Tjenesteyting (offentlig og privat)	3	6	5	4
Annet	4	4	8	5
Totalt Andre sektorer	48	32	56	46
Totalt	100	100	100	100
(N)	(476)	(265)	(264)	(1 005)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

4.2 Lønn

Respondentene ble bedt om å oppgi sin brutto ordinære årslønn i sin nåværende stilling (ekskl. overtid, bonus og ekstrainntekter). For begge kandidatkullene samlet hadde omtrent halvparten en årslønn mellom 400 000 og 500 000 kr (Tabell 4.5). En fjerdepart lå under 400 000 kr og en fjerdepart over 500 000 kr. Det er stor forskjell på inntektsnivået i de ulike fagområdene. Mens halvparten av doktorene i teknologi og medisin hadde en inntekt på 500 000 kr eller mer, gjaldt dette bare hver femte samfunns- eller naturviter og hver tiende med bakgrunn i landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. Blant dem med en doktorgrad i humaniora var det bare en av tyve som lå på dette inntektsnivået.

Tabell 4.5 *Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullene 2002 og 2005, etter fagområde. Prosent.*

Inntektskategori	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Under 350 000	13	4	7	3	5	6	6
350 000 - 400 000	24	15	25	9	20	22	20
400 000 - 450 000	43	37	34	19	19	47	31
450 000 - 500 000	14	23	15	21	12	14	16
500 000 - 550 000	3	7	8	16	10	0	9
550 000 - 600 000	2	4	3	11	9	3	5
600 000 - 650 000	0	3	3	13	5	6	5
Over 650 000	2	7	5	8	20	3	9
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(111)	(175)	(315)	(151)	(217)	(36)	(1 005)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Det er betydelig forskjell i inntektsnivået for kvinnelige og mannlige doktorer. Mens årslønnen i 2007 utgjør 450 000 kr eller mer for over halvparten av mennene, er det bare en tredjedel av kvinnene som ligger på dette nivået (Tabell 4.6). Lønnsforskjellen mellom kjønnene er betydelig for doktorer i medisin, landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin og i matematikk/naturvitenskap. Forskjellen er mindre, men klar også i humaniora og samfunnsvitenskap. Dette kan bl.a. forklares med at flere kvinner enn menn fortsatt har en postdoktorstilling ved undersøkelsestidspunktet, og at flere menn enn kvinner har fått fast stilling, som formodentlig er høyere avlønnet.

Tabell 4.6 *Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullene 2002 og 2005, etter fagområde og kjønn. Prosentfordeling på inntektskategorier.*

Inntektskategori ¹⁾ - kjønn	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Under 450 000 kr - kvinner	84	64	76	36	56	91	67
Over 450 000 kr - kvinner	16	36	24	64	44	9	33
Under 450 000 kr - menn	76	49	62	29	30	46	48
Over 450 000 kr - menn	24	51	39	71	70	54	52
(N kvinner)	(56)	(88)	(115)	(28)	(112)	(23)	(422)
(N menn)	(55)	(87)	(200)	(123)	(105)	(13)	(583)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mer detaljert oversikt over lønnsforholdene for kvinner og menn framgår av vedleggstabellene Tabell V 61 og Tabell V 62.

Det er naturlig nok forskjell på årskullene; 2002-kullet har hatt bedre tid til å gjøre karriere enn 2005-kullet. Gjennomsnittsinntekten for doktorer i 2002-kullet er nærmere 485 000 kr mot 450 000 kr i 2005-kullet. Fagområdevariasjonene finner vi i begge kull (vedleggstabellene Tabell V 63 - Tabell V 68).

Det var også en viss forskjell i gjennomsnittslønnen når vi ser på finansieringskildene for doktorgradsstudiet. På svartidspunktet hadde de forskningsrådsfinansierte doktorene om lag 450 000 kr i lønn i gjennomsnitt, de institusjonsfinansierte om lag 465 000 kr og de som var finansiert fra *andre* kilder om lag 500 000 kr.

4.3 Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling

To av tre doktorgradskandidater innehar en stilling hvor hovedfunksjonen er FoU-virksomhet eller FoU-ledelse (i det følgende omtalt som ”høy FoU-komponent”) (Tabell 4.7). En av tre har en stilling med lav eller ingen FoU-komponent. FoU-relaterte aktiviteter forekommer hyppigst blant samfunns- og naturviterne. Kliniske oppgaver utgjør hovedfunksjonen for mange av doktorene i det medisinske fagområdet, mens mange av dem med teknologisk bakgrunn går inn i konsulent- og rådgivningsvirksomhet. Doktorgradskandidater i humaniora driver ren undervisning eller formidling i høyere grad enn kandidater fra andre fagområder.

Tabell 4.7 Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
<i>Hovedfunksjon</i>							
<i>Funksjoner med høy FoU-komponent</i>							
FoU (forskning og utvikling)	31	32	59	42	33	50	43
Forskning i kombinasjon med undervisning	35	45	12	12	18	8	22
Ledelse av FoU-oppgaver	3	4	4	9	2	8	4
Delsum	68	81	75	62	53	67	68
<i>Funksjoner med lav eller ingen FoU-komponent</i>							
Annen type ledelse	2	2	3	5	6	3	4
Undervisning/formidling	14	6	6	3	2	3	5
Kliniske oppgaver	0	2	1	0	31	0	7
Saksbehandling/forvaltning	7	0	3	4	2	6	3
Konsulentoppgaver/rådgivning	2	6	7	17	1	8	7
Annet	7	2	5	9	5	14	6
Delsum	32	19	25	38	47	33	32
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(111)	(177)	(313)	(151)	(211)	(36)	(999)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Relativt flere kvinnelige doktorer enn mannlige har en stilling med høy FoU-komponent (Tabell 4.8). Denne kjønnsforskjellen finner vi i alle fagområder unntatt matematikk/naturvitenskap. For doktorer med bakgrunn i medisin- og helsefag er forskjellen betydelig – mens 63 prosent av kvinnene i fagområdet har en stilling med høy FoU-komponent, gjelder dette for bare 41 prosent av mennene. Det skyldes bl.a. at de mannlige doktorene i medisin i høyere grad enn kvinnene er tilknyttet helseinstitusjoner utenfor U&H-sektoren, f.eks. ved sykehus, og med klinisk arbeid framfor forskning.

Tabell 4.8 Prosentandeler med ”høy” og ”lav eller ingen” FoU-komponent i stilling, etter fagområde og kjønn.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
<i>FoU-komponent-kjønn</i>							
Høy FoU-komponent - kvinner	70	84	73	71	63	70	72
Lav eller ingen FoU-komponent - kvinner	30	16	27	29	37	30	28
Høy FoU-komponent - menn	67	78	76	60	41	62	66
Lav eller ingen FoU-komponent - menn	33	22	24	40	59	38	34
(N kvinner)	(56)	(90)	(114)	(28)	(111)	(23)	(422)
(N menn)	(55)	(87)	(199)	(123)	(100)	(13)	(577)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Vedleggstabellene Tabell V 69 og Tabell V 70 viser hovedfunksjoner for menn og kvinner hver for seg.

For fire av fem doktorgradskandidater med stilling ved universiteter og høyskoler er forskning – evt. i kombinasjon med undervisning – en hovedfunksjon. Blant de øvrige doktorer i sektoren utfører en del – det gjelder selvsagt medisinere – kliniske arbeidsoppgaver, mens andre primært ivaretar undervisnings- og formidlingsoppgaver (Tabell 4.9). Ved forskningsinstituttene utenfor U&H-sektoren er nesten alle doktorgradskandidater involvert i FoU-virksomhet. Derimot innehar bare en av tre av doktorgradskandidatene med *Annen arbeidsplass* stillinger med høy FoU-komponent. I denne sektoren arbeider mange med konsulentoppgaver og rådgivning eller med kliniske oppgaver.

Det er i hovedsak bare mindre forskjeller mellom kvinner og menn i fordelingen på hovedfunksjon og arbeidssted. Det er imidlertid ingen kvinner med ledelse av FoU-oppgaver ved forskningsinstituttene, mens 9 menn oppgir å ha en slik funksjon. På *Annen arbeidsplass* er andelen av doktorene med høy FoU-komponent i stillingen noe høyere blant kvinnene (41 prosent) enn blant mennene (34 prosent).

Tabell 4.9 Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling, etter arbeidssted. Prosent.

Hovedfunksjon	Hovedstilling ved			Totalt
	Universitet eller høyskole	Forskningsinstitutt utenfor U&H-sektoren	Annen arbeidsplass	
<i>Funksjoner med høy FoU-komponent</i>				
FoU (forskning og utvikling)	40	82	27	43
Forskning i kombinasjon med undervisning	37	3	2	22
Ledelse av FoU-oppgaver	2	6	7	4
Delsum	80	92	37	68
<i>Funksjoner med lav eller ingen FoU-komponent</i>				
Annen type ledelse	2	2	7	4
Undervisning/formidling	8	0	4	5
Kliniske oppgaver	7	1	11	7
Saksbehandling/forvaltning	1	1	7	3
Konsulentoppgaver/rådgivning	1	3	19	7
Annet	2	2	15	6
Delsum	20	8	63	32
Totalt	100	100	100	100
(N)	(544)	(153)	(303)	(1 000)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Som det framgår av Tabell 4.10 innehar doktorer finansiert av Norges forskningsråd stillinger med høy FoU-komponent i høyere grad enn kandidater som har fått doktorgradsutdanningen finansiert av utdanningsinstitusjonene eller fra andre kilder.

Doktorgradskandidater fra Universitetet for miljø- og biovitenskap innehar i noe høyere grad enn kandidater fra andre læresteder stillinger med høy FoU-komponent (Tabell 4.11). Institusjonenes noe ulike fagområdeprofiler gir en delforklaring på den forholdsvis lille forskjellen mellom dem.

Tabell 4.10 Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling, etter hovedfinansieringskilde. Prosent.

Hovedfunksjon	Hovedfinansieringskilde			Totalt
	Norges forskningsråd	Universitet, høyskole	Annet	
<i>Funksjoner med høy FoU-komponent</i>				
FoU (forskning og utvikling)	51	28	41	42
Forskning i kombinasjon med undervisning	18	34	15	21
Ledelse av FoU-oppgaver	4	5	5	4
Delsum	72	67	62	68
<i>Funksjoner med lav eller ingen FoU-komponent</i>				
Annen type ledelse	3	5	3	4
Undervisning/formidling	4	10	3	5
Kliniske oppgaver	3	8	14	7
Saksbehandling/forvaltning	4	1	3	3
Konsulentoppgaver/rådgivning	6	5	10	7
Annet	7	5	5	6
Delsum	28	33	38	32
Totalt	100	100	100	100
(N)	(474)	(262)	(261)	(997)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 4.11 Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.

Hovedfunksjon	Univ. i Oslo	Univ. i Bergen	NTNU	Univ. i Tromsø	UMB	Andre institusjoner	Totalt
<i>Funksjoner med høy FoU-komponent</i>							
FoU (forskning og utvikling)	41	48	41	42	50	34	43
Forskning i kombinasjon med undervisning	21	20	19	25	22	30	21
Ledelse av FoU-oppgaver	3	2	7	1	5	8	4
Delsum	65	71	67	68	77	72	68
<i>Funksjoner med lav eller ingen FoU-komponent</i>							
Annen type ledelse	3	2	3	7	3	8	3
Undervisning/formidling	5	5	6	7	3	3	5
Kliniske oppgaver	11	10	2	14	0	0	7
Saksbehandling/forvaltning	4	2	3	0	3	2	3
Konsulentoppgaver/rådgivning	6	4	10	0	9	10	7
Annet	6	5	7	4	5	5	6
Delsum	35	29	33	32	23	28	32
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(350)	(186)	(267)	(73)	(64)	(61)	(1 001)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

4.4 Karriereplaner og faktisk karriere

Doktorgradsutdanningen er i utgangspunktet dimensjonert for å dekke behov for forskerutdannet personale også utenfor universitets- og høyskolesektoren. Vi vet imidlertid lite om hvilke karriereplaner doktorgradsstudentene har ved oppstart av studiet. Er det slik at de aller fleste tar sikte på en karriere ved et av de høyere lærestedene, og at andre stillinger er et sekundært valg? Eller er det slik at en stor andel av forskerstudentene allerede fra starten av planlegger en annen karriere? Gjennom denne undersøkelsen har vi forsøkt å belyse dette spørsmålet.

Tabell 4.12 viser at to tredjedeler planla å bli forskere. Dette er omtrent samme andel som blant danske doktorgradsstudenter (Sörlin et al. 2006). Over 40 prosent av doktorene planla en akademisk karriere innenfor universitets- og høyskolesektoren, mens ca 20 prosent ønsket seg en forskerstilling i en annen sektor. Samme andel, 20 prosent, hadde ikke noen klar oppfatning om hvor de ønsket å arbeide. Her er det imidlertid store forskjeller mellom fagområdene. I humaniora hadde tre fjerdedeler av doktorene planlagt en akademisk karriere mot tilsvarende bare en femtedel i teknologi. Denne forskjellen kan i stor grad forklares med de ulike arbeidsmulighetene for det doktorgradsutdannede personalet. I humaniora er det i første rekke ved universiteter og høyskoler at det er mulig å få relevant arbeid i forhold til doktorgraden. I teknologi er det relativt få jobbmuligheter i denne sektoren i forhold til det store antallet doktorgradsstudenter, og tilsvarende bedre muligheter for å finne relevant arbeid i instituttsektoren eller i industrien.

Tabell 4.12 Planlagt karriere i begynnelsen av doktorgradsperioden, etter fagområde. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Karriereplan							
Akademisk - innenfor U&H-sektoren	73	54	38	19	44	31	43
Forskerstilling i annen sektor	8	22	27	33	10	28	21
Annen stilling i offentlig sektor	3	4	1	1	21	3	6
Annen stilling i privat sektor	1	3	10	27	3	8	9
Ingen klar oppfatning	15	17	24	20	23	31	21
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(120)	(177)	(321)	(152)	(217)	(36)	(1 023)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Ved starten av doktorgradsstudiet var andelen som planla en karriere ved universiteter og høyskoler større blant de kvinnelige studentene enn blant de mannlige, henholdsvis 47 prosent og 40 prosent, se Tabell 4.13. Men dette gjelder ikke i alle fagområdene. I humaniora, matematikk/naturvitenskap og teknologi så relativt flere menn enn kvinner for seg en karriere i academia. I samfunnsvitenskap, medisin og landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin, derimot, hadde en større andel av de kvinnelige enn de mannlige studentene planer om en karriere i universitets- eller høyskolesektoren.

Tabell 4.13 Prosentandel av doktorgradskandidatene med karriereplaner i academia, etter kjønn og fagområde.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Kjønn							
Kvinner	69	61	36	11	48	35	47
Menn	79	47	40	21	39	23	40
Alle	73	54	38	19	44	31	43
(N alle med karriereplaner i academia)	(88)	(96)	(123)	(29)	(95)	(11)	(442)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Karriereplanene varierer noe med finansieringskilden for doktorgradsarbeidet (Tabell 4.15). Doktorgradskandidater som ble finansiert av universiteter og høyskoler var i utgangspunktet innstilt på en karriere i academia i klart større grad enn kandidater som ble finansiert av forskningsrådet eller andre kilder. De sistnevnte var i høyere grad innstilt på forskerstilling utenfor academia. Blant dem som ble finansiert av andre kilder planla mer enn 20 prosent å gå inn i annen virksomhet enn forskning. Tilsvarende andel var 10 prosent for de universitets- og høyskolefinansierte kandidatene.

Tabell 4.14 Planlagt karriere i begynnelsen av doktorgradsperioden, etter hovedfinansieringskilde. Prosent.

	Hovedfinansieringskilde			Totalt
	Norges forskningsråd	Universitet, høyskole	Annet	
Karriereplan				
Akademisk - innenfor U&H-sektoren	41	60	30	43
Forskerstilling i annen sektor	23	13	27	21
Annen stilling i offentlig sektor	4	6	9	6
Annen stilling i privat sektor	10	3	13	9
Ingen klar oppfatning	23	18	21	21
Totalt	100	100	100	100
(N)	(483)	(269)	(269)	(1 021)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Ovenfor har vi beskrevet doktorgradskandidatenes karriereplaner. I hvilken grad er karriereplanene blitt oppfylt? Vi har sett på den gruppen av respondenter som oppga at de planla en karriere i akademia. Akademia omfatter her universitetsinstitutt (inkl. universitetssykehus), forskningsinstitusjon knyttet til universitet, vitenskapelig eller statlig høyskole. Av Tabell 4.15 framgår hvor stor andel av de doktorgradskandidater som hadde planer om en karriere i akademia som fortsatt arbeidet i denne sektoren på undersøkelsestidspunktet. Tre fjerdedeler av dem som hadde slike planer arbeidet fortsatt ved et universitet eller høyskole, og dette gjelder for både kvinner og menn. Det var bare små forskjeller mellom de to kandidatkullene. Dette bildet blir heller ikke endret dersom vi holder postdoktorer utenfor; 69 prosent av både kvinner og menn som hadde planlagt en karriere i akademia, hadde en fast eller tidsbegrenset stilling (ikke postdoktor) i denne sektoren.

I samfunnsvitenskap, humaniora og medisin er om lag 80 prosent av de som planla en karriere i akademia fortsatt i sektoren. Andelen er lavere i de øvrige fagområdene. Vi understreker at postdoktorer inngår i disse andelenene. I humaniora og matematikk/naturvitenskap gjenfinner vi en større andel av de menn som planla en karriere i akademia enn av de kvinner som hadde slike planer. I medisin er det omvendt.

Tabell 4.15 Andel av doktorgradskandidater med planer om karriere i akademia som hadde fast, tidsbegrenset eller postdoktorstilling i akademia i 2007, etter fagområde og kjønn. Prosent.

Kjønn	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
	Kvinner	73	84	62	100	80	..
Menn	84	85	74	..	76	..	76
Totalt	78	84	70	62	78	55	76
(N av total)	(88)	(96)	(123)	(29)	(95)	(11)	(442)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

.. = Prosentueringsgrunnlaget er mindre enn 10.

Vedleggstabellene Tabell V 71 - Tabell V 73 gir en mer detaljert oversikt over arbeidsstedet til dem som planla en karriere i akademia.

4.5 Årsaker til at FoU ikke er en del av arbeidsoppgavene

Doktorgradskandidater som ikke har FoU som en del av sine arbeidsoppgaver, oppgir ulike årsaker til dette (Tabell 4.16). Det vanligste svaralternativet er at det ikke var utsikt til fast stilling innen rimelig tid. Jobbutsiktene ble oppfattet som dårligst blant humanister og naturvitere. En av ti doktorgradskandidater har søkt forskerstilling, men ikke fått. Skuffede

søkere finner vi flest av i humaniora – hver fjerde doktorgradskandidat i et humaniorafag som arbeidet med annet arbeid enn forskning, har søkt forskerstilling, men ikke fått. En av ti doktorgradskandidater var misfornøyd med lønnsforholdene i FoU-virksomhet – blant disse er teknologene sterkest representert. En av ti anså karrieremulighetene for å være for dårlige, og nesten like mange mistet helt interessen for videre forskning. Det er bare små forskjeller mellom mannlige og kvinnelige doktorer på dette feltet, se Tabell V 74 og Tabell V 75. Lønnsforhold er den eneste grunnen som tillegges litt mer vekt av menn (15 prosent) enn av kvinner (5 prosent).

Tabell 4.16 Årsaker til at FoU ikke er en del av arbeidsoppgavene, etter fagområde. Prosent.

Årsak	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Har søkt forskerstilling, men ikke fått	27	13	13	5	2	..	11
Lønnsforholdene ville vært for dårlige	3	10	10	15	13	..	11
Ikke utsikt til fast stilling innen rimelig tid	23	10	23	15	16	..	19
Hadde ikke fast stilling og måtte ha sikrere jobb	23	3	14	10	6	..	12
For dårlige karrieremuligheter	3	7	15	11	12	..	11
Mistet interessen for forskning	10	10	10	9	3	..	8
Planla annen karriere	3	3	3	13	19	..	9
Andre forhold	7	43	13	23	28	..	20
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N1 = Antall svar)	(60)	(30)	(126)	(80)	(122)	(14)	(432)
(N2 = Antall respondenter)	(29)	(27)	(70)	(50)	(86)	(11)	(273)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

4.6 Oppsummering og diskusjon

Registerdata viser at majoriteten av doktorgradskandidatene fra perioden 1970-2002 arbeider ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter, men at andelen som har gått til andre deler av arbeidsmarkedet har økt over tid. Blant de yrkesaktive doktorene i 2003 arbeidet ca 40 prosent i universitets- og høyskolesektoren, og litt under 20 prosent ved frittstående forskningsinstitutter eller næringslivsforetak som har forskning og utvikling som hovednæring. Ca 20 prosent var i industri, tjenesteyting og annen næringsvirksomhet, og ca 20 prosent i helse- og sosialsektoren og annen offentlig virksomhet. Registerdataene gir ikke opplysninger om doktorenes yrkesaktivitet, men vi vil anta at mange av dem – særlig i de to sistnevnte næringsgrupperingene – har andre oppgaver enn aktiv forskning. Forskerutdanningsinstitusjonene har dermed forsynt det norske samfunn utenfor forskningssektoren med forskerkvalifisert personale i tråd med politiske signaler gitt av regjering og storting.

Spørsmålet er selvsagt hvor stor andelen av et kull doktorgradskandidater som bør gå over i annet arbeid enn forskning. Hvor stort er egentlig behovet for forskerutdannet personale i næringsliv og offentlig virksomhet utover behovet for forskere? Det er selvsagt vanskelig å anslå, men én test er nytten av doktorgraden for de arbeidsoppgaver som skal løses, slik doktorgradskandidatene selv vurderer dette. Vi skal komme tilbake til dette spørsmålet i neste kapittel.

I denne undersøkelsen finner vi at nærmere 70 prosent av doktorgradskandidatene sitter i stillinger med høy FoU-komponent. Etter hvert som karrieren skrider fram vil en del forskere gå over i annet arbeid eller får ledelsesfunksjoner ved FoU-institusjoner som medfører at de selv ikke lenger utfører forskning. Det er vanskelig å anslå hvor stor andel av 2002- og 2005-kullene som vil være aktive forskere gjennom storparten av sin karriere.

Med utgangspunkt i utviklingen så langt er et mulig anslag ca 60 prosent, men dersom vi tar utgangspunkt i det økte behovet for rekruttering til faste vitenskapelige stillinger på grunn av det kommende generasjonsskiftet i universitets- og høyskolesektoren og politiske signaler om økt satsing på forskning, vil FoU-systemet ha behov for å beholde samtlige av dem som fortsatt arbeider med forskning (Næss et al. 2007).

Andelen av doktorgradskandidatene fra 2002 og 2005 som har arbeid i universitets- og høyskolesektoren eller instituttsektoren varierer mye mellom fagområdene. I samfunnsvitenskap er andelen rundt 85 prosent, i humaniora, landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin ca 80 prosent, i medisin mer enn 70 prosent, i matematikk/naturvitenskap 65 prosent, og i teknologi vel 40 prosent. Disse tallene er imidlertid ikke sammenlignbare med andelen som innehar stillinger med høy FoU-komponent, som gir et helt annet bilde av situasjonen i de enkelte fagområdene. Særlig i medisin er det en langt lavere andel som har stilling med høy FoU-komponent (vel 50 prosent), mens det motsatte er tilfelle i matematikk/naturvitenskap (75 prosent) og teknologi (over 60 prosent).

Når det gjelder karriereplaner oppga 43 prosent av kandidatene (47 prosent av kvinnene og 40 prosent av mennene) at de opprinnelig hadde planlagt en akademisk karriere innenfor universitets- og høyskolesektoren, mens ca 20 prosent ønsket å arbeide som forsker i en annen sektor. Samme andel, ca 20 prosent, hadde ingen klar oppfatning om hvor de ønsket å arbeide. Her er det imidlertid svært store forskjeller mellom fagområdene. Mens om lag 75 prosent av respondentene i humaniora oppga akademia som første prioritet, gjaldt dette for bare 20 prosent av doktorene i teknologi.

Tre fjerdedeler av dem som i utgangspunktet hadde planer om en karriere i akademia arbeidet fortsatt ved et universitet eller høyskole på undersøkelsestidspunktet. Dette gjelder for både kvinner og menn. Dette bildet blir heller ikke endret dersom vi holder postdoktorene utenfor. I samfunnsvitenskap, humaniora og medisin er om lag 80 prosent av de som planla en karriere i akademia fortsatt i sektoren. Andelen er lavere i de øvrige fagområdene.

Årsakene til at rundt 30 prosent av doktorgradskandidatene ikke har FoU som en del av sine arbeidsoppgaver er sammensatte og varierer mellom fagområdene. Av denne gruppen har bare hver tiende kandidat søkt forskerstilling, men ikke fått dette. I humaniora gjaldt dette for tre av ti personer. Den vanligste oppgitte årsaken var dårlige utsikter til fast stilling innen rimelig tid. Men det er også viktig å ta med seg at 15 prosent av doktorgradskandidatene oppga at de hadde planlagt en annen karriere enn forsker allerede før oppstarten av forskerstudiet.

I kommentarene til spørreskjemaet var det relativt mange, særlig i medisin, som pekte på dårlige lønnsbetingelser for forskere generelt og for postdoktorer spesielt. Av de som ikke lenger arbeidet med forskning oppga en av ti dårlige lønnsbetingelser som grunn. Dette var likevel ikke den viktigste grunnen til å gå over i annet arbeid. To av ti pekte på manglende utsikter til fast stilling innen rimelig tid.

5 Nytten av doktorgraden

Hvilken nytte har doktorene av forskerutdanningen og doktorgraden i sitt arbeid? Dette spørsmålet har vi forsøkt å belyse på ulike måter; for det første ved å klarlegge i hvilken grad arbeidet i nåværende hovedstilling er knyttet til de problemstillinger doktorene arbeidet med i avhandlingen, for det andre ved å undersøke i hvilken grad de har hatt bruk for kunnskaper fra henholdsvis avhandlingsarbeidet og kursdelen, og for det tredje ved å spørre doktorene om nytten av ulike elementer i forskerutdanningen i nåværende hovedstilling. I utgangspunktet vil vi anta at det på dette feltet kan være store forskjeller i svarfordelingen mellom doktorer som har fortsatt sin akademiske løpebane, doktorer som arbeider med forskning utenfor universiteter og høyskoler, og doktorer som i hovedsak har gått over i annet arbeid.

5.1 Forholdet mellom avhandlingens tema og nåværende arbeid

I hvilken grad er arbeidet doktorene utfører i nåværende hovedstilling knyttet til de problemstillinger de arbeidet med i avhandlingen? Hele 3 av 4 doktorer svarer at nåværende arbeid har en eller annen tilknytning til avhandlingens tema (Tabell 5.1). Det er bare små forskjeller i svarfordelingen mellom de ulike fagområdene og mellom kvinnelige og mannlige doktorer, se vedleggstabellene Tabell V 76 og Tabell V 77.

Tabell 5.1 Vurdering av i hvilken grad arbeidet som utføres i nåværende hovedstilling er knyttet til problemstillinger i doktorgradsavhandlingen, etter fagområde. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
I svært høy grad	20	22	21	17	25	17	21
I høy grad	24	29	19	24	19	17	22
I noen grad	37	39	28	30	31	33	32
I liten grad	12	7	17	20	17	22	15
Ikke i det hele tatt	7	3	15	9	8	11	10
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(111)	(175)	(315)	(152)	(214)	(36)	(1 003)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

De som har hovedstilling i tilknytning til akademia har en annen vurdering av sammenhengen mellom avhandlingstema og arbeidsoppgaver enn dem som ikke har en slik tilknytning (Tabell 5.2). Mens mer enn halvparten av doktorene i akademia oppga at det var en svært høy eller høy grad av sammenheng mellom avhandling og jobb, gjaldt dette mindre enn halvparten ved forskningsinstituttene og bare vel en fjerdedel med annen arbeidsplass.

Avhandlingstemaets tilknytning til nåværende arbeidsoppgaver bedømmes omtrent likt uavhengig av hvordan doktorgradsstudiet ble finansiert.

Tabell 5.2 Vurdering av i hvilken grad arbeidet som utføres i nåværende hovedstilling er knyttet til problemstillinger i doktorgradsavhandlingen, etter arbeidssted. Prosent.

Svaralternativ	Hovedstilling ved			Totalt
	Universitet eller høyskole	Forsknings-institutt utenfor U&H-sektoren	Annen arbeidsplass	
I svært høy grad	26	22	12	21
I høy grad	26	23	14	22
I noen grad	30	36	33	32
I liten grad	11	12	24	15
Ikke i det hele tatt	6	7	16	10
Totalt	100	100	100	100
(N)	(544)	(153)	(307)	(1 004)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Sammenhengen mellom avhandlingstemaet og arbeidsoppgavene vurderes ulikt avhengig av om stillingen omfatter FoU-oppgaver eller ikke (Tabell 5.3). Over halvparten av doktorgradskandidatene med en *høy* FoU-komponent i stillingen oppga at det var høy eller svært høy sammenheng mellom avhandling og jobb, mens bare en femtedel av kandidatene med *lav* FoU-komponent i stillingen oppga en slik sammenheng. Det er liten forskjell på kvinnelige og mannlige doktorgradskandidater på dette punkt.

Tabell 5.3 Vurdering av i hvilken grad arbeidet som utføres i nåværende hovedstilling er knyttet til problemstillinger i doktorgradsavhandlingen, etter stillingens FoU-komponent. Prosent.

Svaralternativ	FoU-komponent i stillingen:		Totalt
	Høy	Lav	
I svært høy grad	27	9	21
I høy grad	26	13	22
I noen grad	31	34	32
I liten grad	10	26	15
Ikke i det hele tatt	5	19	10
Totalt	100	100	100
(N)	(681)	(317)	(998)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Det er heller ikke noen vesentlig forskjell mellom doktorgradskandidater fra de ulike doktorgradsutstedende institusjonene i vurderingen av om det er sammenheng mellom avhandlingstemaet og arbeidsoppgavene i nåværende stilling (Tabell 5.4). Gjennomgående svarer om lag 40-45 prosent at en slik sammenheng foreligger i *svært høy* eller *høy* grad. Andelen som svarer *svært høy* grad er høyere blant doktorgradskandidater fra Universitet i Tromsø enn blant de øvrige kandidater.

Tabell 5.4 Vurdering av i hvilken grad arbeidet som utføres i nåværende hovedstilling er knyttet til problemstillinger i doktorgradsavhandlingen, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.

Svaralternativ	Univ. i Oslo	Univ. i Bergen	NTNU	Univ. i Tromsø	UMB	Andre institusjoner	Totalt
I svært høy grad	23	18	19	30	25	18	21
I høy grad	21	26	22	12	20	30	22
I noen grad	31	33	32	32	28	38	32
I liten grad	15	15	17	16	16	7	15
Ikke i det hele tatt	10	8	10	10	11	8	10
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(352)	(187)	(268)	(73)	(64)	(61)	(1 005)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

5.2 Nytten av avhandlingsarbeidet og kursdelen

I hvilken grad har doktorene hatt bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom avhandlingsarbeidet og deltakelse i kursdelen i sin nåværende hovedstilling? Dette spørsmålet er belyst i en rekke tabeller i dette avsnittet. I alle fagområder har minst 90 prosent av doktorene i noen grad hatt nytte av avhandlingsarbeidet. Området landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin skiller seg imidlertid klart ut ved at et relativt lite antall doktorer har svart *i svært høy grad* (Tabell 5.5). Andelen som oppgir at de har hatt nytte av kursdelen er noe lavere – rundt 70 prosent. I tillegg oppgir langt færre doktorer at de har hatt stor nytte av kursdelen. Også når det gjelder kursdelen er det få doktorer i landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin som oppgir at de har hatt svært stor nytte av kunnskapene i sitt nåværende arbeid. Det er imidlertid humanistene som i minst grad svarer at de har hatt nytte av kursdelen (Tabell 5.6).

Det er altså arbeidet med avhandlingen som er den viktigste kunnskapskilden fra doktorgradsperioden for doktorenes nåværende arbeid. Dette er en vurdering som gjøres av alle doktorgradskandidater. Tre av fire doktorer med tilknytning til akademia eller et forskningsinstitutt oppgir at dette gjelder i svært høy eller høy grad, mens bare vel halvparten med annen arbeidsplass bruker disse karakteristikkene (Tabell 5.7).

At nytten av kursdelen vurderes noe lavere enn nytten av avhandlingen, gjelder uansett arbeidssted (Tabell 5.8). I alt er bare 37 prosent av kandidatene av den oppfatning at nytteverdien av deltakelse i doktorgradskursene er svært høy eller høy. Denne andelen gjelder også doktorer ved universiteter og høgskoler, mens den er noe høyere for doktorer ved forskningsinstituttene og noe lavere for doktorer ved andre arbeidsplasser.

Det er en klar forskjell i vurderingen i nytten av avhandlingen, avhengig av i hvilken grad FoU inngår i respondentenes arbeidsoppgaver. Hele 80 prosent av de doktorer som har en høy FoU-komponent i stillingen svarer at arbeidsoppgavene i høy eller svært høy grad er knyttet til problemstillinger i avhandlingen (Tabell 5.9). Mindre enn halvparten av doktorene med *lav eller ingen* FoU-komponent i stillingen svarer det samme. Men også de sistnevnte mener at avhandlingsarbeidet *i noen grad* har vært nyttig.

Det er forskjell på doktorer med høy og lav FoU-komponent i stillingen også i vurderingen av opplæringsdelen i doktorgradsstudiet. Mens vel 40 prosent av de med høy FoU-komponent mener kunnskaper fra kursdelen i høy eller svært høy grad har vært nyttige i den stilling de har, gjelder dette bare 25 prosent av de med lav eller ingen FoU-komponent (Tabell 5.10).

Finansieringskilde for doktorgradsstudiet virker lite inn på vurderingen av nytteeffekten av avhandlingsarbeidet. Derimot mener 40 prosent av de forskningsrådsfinansierte kandidatene at *opplæringsdelen* har vært nyttig i høy eller svært høy grad, mens bare 30 prosent av de institusjonsfinansierte kandidatene mente det samme.

Uavhengig av doktorgradsinstitusjon mener kandidatene at avhandlingsarbeidet har hatt nytteeffekt i stillingen – ubetydelig lavere ved NTNU enn ved de øvrige institusjonene. Også i oppfatningen av opplæringsdelen er det bare mindre forskjeller mellom institusjonene, men andelen som vurderer nytten som *svært høy* eller *høy* er klart lavere hos doktorgradskandidater fra Universitetet i Bergen enn fra de øvrige institusjoner. Se Tabell 5.11 og Tabell 5.12.

Tabell 5.5 Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med doktorgradsavhandlingen i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Prosent

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
I svært høy grad	38	48	38	28	40	11	38
I høy grad	34	32	29	36	28	50	32
I noen grad	24	19	24	26	24	25	23
I liten grad	4	1	6	8	6	11	6
Ikke i det hele tatt	0	0	3	3	2	3	2
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(113)	(177)	(314)	(152)	(213)	(36)	(1 005)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 5.6 Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i opplæringsdelen (kurs) i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
I svært høy grad	10	17	12	11	15	6	13
I høy grad	10	26	26	35	19	28	24
I noen grad	27	36	37	32	38	39	35
I liten grad	30	15	20	18	21	22	20
Ikke i det hele tatt	14	3	4	3	6	3	5
Ikke aktuelt	9	3	2	1	1	3	3
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(108)	(174)	(313)	(152)	(212)	(36)	(995)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 5.7 *Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med doktorgradsavhandlingen i nåværende hovedstilling, etter arbeidssted. Prosent.*

Svaralternativ	Hovedstilling ved			Totalt
	Universitet eller høyskole	Forsknings-institutt utenfor U&H-sektoren	Annen arbeidsplass	
I svært høy grad	46	36	24	38
I høy grad	31	41	28	32
I noen grad	18	20	35	23
I liten grad	5	1	9	5
Ikke i det hele tatt	1	1	3	2
Totalt	100	100	100	100
(N)	(544)	(153)	(306)	(1 003)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 5.8 *Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i opplæringsdelen (kurs) i nåværende hovedstilling, etter arbeidssted. Prosent.*

Svaralternativ	Hovedstilling ved			Totalt
	Universitet eller høyskole	Forsknings-institutt utenfor U&H-sektoren	Annen arbeidsplass	
I svært høy grad	14	14	9	13
I høy grad	24	30	21	24
I noen grad	33	39	38	35
I liten grad	21	12	23	20
Ikke i det hele tatt	5	2	6	5
Ikke aktuelt	3	3	2	3
Totalt	100	100	100	100
(N)	(534)	(153)	(306)	(993)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 5.9 *Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med avhandlingen i nåværende hovedstilling, etter stillingens FoU-komponent. Prosent.*

Svaralternativ	FoU-komponent i stillingen:		Totalt
	Høy	Lav	
I svært høy grad	47	17	38
I høy grad	32	31	32
I noen grad	16	38	23
I liten grad	4	10	6
Ikke i det hele tatt	1	4	2
Totalt	100	100	100
(N)	(683)	(316)	(999)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 5.10 Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i opplæringsdelen (kurs) i nåværende hovedstilling, etter stillingens FoU-komponent. Prosent.

Svaralternativ	FoU-komponent i stillingen:		Totalt
	Høy	Lav	
I svært høy grad	16	5	13
I høy grad	26	19	24
I noen grad	33	41	35
I liten grad	18	26	20
Ikke i det hele tatt	4	8	5
Ikke aktuelt	3	2	3
Totalt	100	100	100
(N)	(677)	(313)	(990)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 5.11 Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med avhandlingen i nåværende hovedstilling, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.

Svaralternativ	Univ. i	Univ. i	NTNU	Univ. i	UMB	Andre	Totalt
	Oslo	Bergen		Tromsø		institu- sjoner	
I svært høy grad	42	36	31	40	39	40	38
I høy grad	28	36	34	27	33	34	32
I noen grad	24	22	25	22	20	23	23
I liten grad	4	6	7	8	6	0	6
Ikke i det hele tatt	2	1	2	3	2	3	2
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(353)	(187)	(268)	(73)	(64)	(62)	(1 007)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 5.12 Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i opplæringsdelen (kurs) i nåværende hovedstilling, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.

Svaralternativ	Univ. i	Univ. i	NTNU	Univ. i	UMB	Andre	Totalt
	Oslo	Bergen		Tromsø		institu- sjoner	
I svært høy grad	13	11	10	18	15	16	13
I høy grad	22	15	31	22	22	33	24
I noen grad	33	40	36	32	35	36	36
I liten grad	23	20	18	19	23	10	20
Ikke i det hele tatt	6	9	2	4	3	5	5
Ikke aktuelt	3	4	2	4	2	0	3
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(348)	(184)	(267)	(72)	(65)	(61)	(997)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

De kvinnelige doktorene vurderer nytteverdien av kunnskapene fra avhandlingsarbeidet høyere enn de mannlige doktorene – hhv 75 og 65 prosent (Tabell 5.13). Forskjellen mellom kjønnene framtrer tydeligst i samfunnsvitenskap. Kvinnene vurderer også nytteverdien av kursdelen høyere enn sine mannlige kolleger. Det gjelder i alle fagområder bortsett fra matematikk/naturvitenskap. Se også vedleggstabellene Tabell V 78 - Tabell V 81.

Tabell 5.13 Prosentandel av doktorgradskandidatene som mener at kunnskaper fra doktorgradsarbeidet i "høy" eller "svært høy" grad har vært nyttige i nåværende stilling, etter kjønn og fagområde

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Komponent-kjønn							
<i>Arbeidet med avhandlingen</i>							
Kvinner	78	87	71	75	71	61	75
Menn	65	72	65	61	65	62	65
<i>Deltakelse i kursdelen</i>							
Kvinner	23	47	34	57	38	43	38
Menn	18	38	39	43	29	15	35

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

5.3 Nytten av ulike elementer i doktorgradsutdanningen

I undersøkelsen ba vi doktorene gi en vurdering av i hvilken grad de har hatt nytte av en lang rekke ulike elementer i doktorgradsutdanningen i sitt nåværende arbeid. Resultatene fra alle fagområdene sett under ett går fram av Tabell 5.14. *Trening i systematisk/analytisk tenkning og trening i å håndtere kompliserte problemstillinger* kommer øverst på listen over ferdigheter tilegnet i doktorgradsperioden som doktorene har stor nytte av i sitt nåværende arbeid. Det er altså de mer generelle ferdighetene og kunnskapene som blir ansett som de mest nyttige.

Tabell 5.14 må for øvrig sees i sammenheng med Tabell 2.9, som viser hvor stor andel av doktorene som sa seg enige i at de faktisk hadde fått trening i eller erfaring med de ulike elementene i doktorgradsutdanningen. Det vil for eksempel si at når bare 17 prosent av doktorene svarte at de i høy grad hadde hatt nytte av sin erfaring med å samarbeide med næringslivet i doktorgradsperioden, så skyldes dette at bare 18 prosent sa at de faktisk hadde fått slik erfaring.

Tabell V 82 og Tabell V 83 i tabellvedlegget gir en oversikt over svarfordelingen for hhv mannlige og kvinnelige respondenter.

Uansett nåværende stilling oppgir doktorene å ha hatt størst nytte i stillingen av den trening som doktorgradsstudiet ga i å håndtere kompliserte problemstillinger og i systematisk/analytisk tenkning (Tabell 5.15). De med *andre arbeidsplasser* oppgir mindre nytteverdi av den teoretiske og metodiske skoleringen enn dem som arbeider i *akademia* eller ved forskningsinstitutter – og de har heller ikke hatt så stor nytte av en innsikt de eventuelt har fått i forskningsledelse og prosjektplanlegging. Derimot har doktorer ved andre arbeidsplasser hatt større nytte av sin erfaring med å samarbeide med næringslivet enn doktorer som har hovedstilling ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. Sistnevnte grupper – særlig dem tilknyttet *akademia* – har større nytte av faglige kontakter som ble etablert under doktorgradsarbeidet.

Tabell V 84 - Tabell V 86 i tabellvedlegget gir en detaljert oversikt over svarfordelingen i de enkelte arbeidsstedskategoriene.

Tabell 5.14 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	28	32	27	8	2	2	100
Metodisk skolering	29	33	25	9	2	2	100
Innsikt i forskningsledelse	14	18	28	18	8	14	100
Innsikt i prosjektplanlegging	19	25	26	14	5	10	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	33	40	20	4	1	2	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	42	39	15	2	1	1	100
Trening i å formidle forskningsresultater	35	33	21	7	3	2	100
Erfaring med å arbeide i team	18	21	26	16	7	12	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	16	18	25	20	8	13	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	7	10	12	16	17	37	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	17	24	29	17	8	6	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	19	19	23	17	13	9	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 990 og 1002 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell 5.15 Andel som i "høy grad" eller "svært høy grad" har hatt nytte av ulike elementer i doktorgradsutdanningen i sin nåværende stilling, etter arbeidssted. Prosent.

Element	Hovedstilling ved			Totalt
	Universitet eller høyskole	Forsk.- institutt utenfor U&H-sektoren	Annen arbeids-plass	
Teoretisk skolering	65	68	48	60
Metodisk skolering	66	70	49	62
Innsikt i forskningsledelse	35	37	25	32
Innsikt i prosjektplanlegging	49	47	37	45
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	74	80	68	73
Trening i systematisk/analytisk tenkning	82	87	76	81
Trening i å formidle forskningsresultater	71	79	56	68
Erfaring med å arbeide i team	41	42	34	39
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	38	31	29	34
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	12	19	27	18
Etablering av faglige kontakter i Norge	45	42	31	41
Etablering av faglige kontakter i utlandet	47	39	22	38
(N)	(531-542)	(150-152)	(304-307)	(990-1002)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Nytteverdien av doktorgradsarbeidet er høyere for de doktorer som har en høy FoU-komponent i sitt nåværende arbeid enn for dem som har liten eller ingen FoU-komponent. Dette gjelder alle elementer i utdanningen (Tabell 5.16). Forskjellen mellom de to gruppene er særlig stor når det gjelder nytten av teoretisk og metodisk skolering, trening i å håndtere kompliserte problemstillinger og i å formidle forskningsresultater, og etablering av faglige kontakter.

Tabell 5.16 Andel som i "høy grad" eller "svært høy grad" har hatt nytte av ulike elementer i doktorgradsutdanningen, etter stillingens FoU-komponent. Prosent.

Element	FoU-komponent i stillingen:		Totalt
	Høy	Lav	
Teoretisk skolering	67	45	60
Metodisk skolering	70	44	62
Innsikt i forskningsledelse	37	22	32
Innsikt i prosjektplanlegging	49	37	45
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	81	58	73
Trening i systematisk/analytisk tenkning	87	69	81
Trening i å formidle forskningsresultater	75	52	68
Erfaring med å arbeide i team	42	33	39
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	35	32	34
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	19	17	18
Etablering av faglige kontakter i Norge	47	28	41
Etablering av faglige kontakter i utlandet	47	19	38
(N)	(669-681)	(312-314)	(990-1002)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

De ulike elementene tillegges noe ulik nytteverdi avhengig av doktorenes fagbakgrunn, se Tabell 5.17. Tabell V 87 - Tabell V 92 i tabellvedlegget gir en detaljert oversikt over svarfordelingen i de enkelte fagområdene.

Tabell 5.17 Prosentandel som oppgir å ha hatt "svær høy grad" eller "høy grad" av nytte ulike av elementer i doktorgradsutdanningen i sin nåværende stilling, etter fagområde.

Element	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Metodisk skolering	49	73	65	51	63	54	62
Innsikt i forskningsledelse	20	31	30	32	41	42	32
Innsikt i prosjektplanlegging	34	36	46	35	61	56	45
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	68	78	76	76	68	56	73
Trening i systematisk/analytisk tenkning	76	87	83	83	75	72	81
Trening i å formidle forskningsresultater	58	64	69	67	71	83	68
Erfaring med å arbeide i team	21	30	47	32	47	47	39
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	25	32	35	31	41	43	34
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	6	12	20	40	7	37	18
Etablering av faglige kontakter i Norge	50	44	35	41	37	57	41
Etablering av faglige kontakter i utlandet	43	43	36	34	34	57	38

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 5.18 viser hvordan doktorgradskandidatene fra de ulike disputasinstitusjonene har rapportert nytteverdien av de ulike elementene i doktorgradsutdanningen. Hovedbildet er at det er en liten forskjell mellom institusjonene, bortsett fra på enkelte punkter. Det gjelder i første rekke samarbeid med næringslivet, men til en viss grad også prosjektplanlegging og teamarbeid. Tabell V 93 - Tabell V 98 i tabellvedlegget gir en detaljert oversikt over svarfordelingen for den enkelte institusjon.

Tabell 5.18 Prosentandel som oppgir å ha hatt "svær høy grad" eller "høy grad" av nytte ulike av elementer i doktorgradsutdanningen i sin nåværende stilling, etter doktorgradsutstedende institusjon.

Element	Univ. i Oslo	Univ. i Bergen	NTNU	Univ. i Tromsø	UMB	Andre institusjoner	Totalt
Teoretisk skoleing	59	57	61	67	65	61	60
Metodisk skoleing	62	63	56	75	60	65	62
Innsikt i forskningsledelse	29	32	31	46	35	37	32
Innsikt i prosjektplanlegging	47	41	40	57	51	40	45
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	72	76	70	79	75	79	73
Trening i systematisk/analytisk tenkning	79	84	79	86	80	90	81
Trening i å formidle forskningsresultater	65	67	66	74	74	74	68
Erfaring med å arbeide i team	37	44	33	44	49	42	39
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	36	34	28	33	38	45	34
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	9	16	27	11	28	31	18
Etablering av faglige kontakter i Norge	41	36	40	37	42	53	41
Etablering av faglige kontakter i utlandet	37	39	31	38	47	58	38

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

5.4 Oppsummering og diskusjon

I dette kapitlet har vi på ulike måter forsøkt å belyse hvilken nytte kandidatene har av sin forskerutdanning i sitt nåværende arbeid. Det viser seg at 70 prosent har i høy eller svært høy grad hatt bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med avhandlingen, mens mindre enn 40 prosent oppgir det samme for opplærings-/kursdelen. Av en lang rekke ulike elementer i doktorgradsutdanningen oppga 80 prosent at de har stor nytte av treningen i systematisk/analytisk tenkning og over 70 prosent at de har stor nytte av treningen i å håndtere kompliserte problemstillinger i sitt nåværende arbeid.

Vi antok i utgangspunktet at det på dette feltet ville være store forskjeller i vurderingene mellom doktorer som har fortsatt sin akademiske løpebane, doktorer som arbeider med forskning utenfor universiteter og høyskoler, og doktorer som i hovedsak har gått over i annet arbeid. Denne antakelsen viste seg bare delvis å være riktig. Det er praktisk talt ingen forskjeller i vurderingen av utdanningen blant doktorer i universitets- og høyskolesektoren og ved forskningsinstituttene. Naturlig nok oppga en større andel av de som arbeider i universitets- og høyskolesystemet og ved forskningsinstituttene enn de som har en annen arbeidsplass at de har hatt stor nytte av avhandlingsarbeidet i sin nåværende stilling. Men samtidig er det ikke stort flere i den sistnevnte gruppen enn i de førstnevnte som oppgir at de *i liten grad* har hatt nytte av dette arbeidet. I tillegg er det bare ubetydelige forskjeller mellom gruppene i vurderingen av nytten av deltakelse i opplæringsdelen (kurs) for nåværende arbeid. Når det gjelder vurderingen av de ulike elementene i forskerutdanningen, er forskjellene noe større mellom de som arbeider ved et lærested eller forskningsinstitutt og de som har en annen arbeidsplass. Dette er en naturlig konsekvens av at arbeidsoppgavene er forskjellige. De som fortsetter i en stilling innenfor academia og i instituttsektoren utfører i større grad enn andre samme type arbeid som i doktorgradsutdanningen. Dette bekreftes når vi sammenligner de respondenter som har en høy FoU-komponent i stillingen sin og de som har en lav eller ingen FoU-komponent. De førstnevnte vurderer nytteverdien av både avhandlings- og kursdelen i doktorgradsarbeidet klart høyere enn de sistnevnte. Dette framkommer klart når vi sammenligner doktorer med henholdsvis høy og lav FoU-komponent i sin nåværende stilling. Førstnevnte gruppe rapporterer høyere nytteverdi av alle elementer i doktorgradsutdanningen enn sistnevnte

gruppe. En rimelig tolkning av resultatene er likevel at forskerutdanningen i høy grad er relevant både for fortsatt forskningsvirksomhet og for andre arbeidsoppgaver.

Det må imidlertid påpekes at en relativt stor andel av doktorgradskandidatene gir uttrykk for misnøye med nytten av opplærings-/kursdelen for nåværende arbeid. Dette punktet ble også tatt opp i kapittel 2 i forbindelse med doktorenes vurdering av forskerutdanningen. I særlig grad gjelder dette for doktorgradskandidater i humaniora. Men som nevnt er det forskjell på de doktorer som har en høy FoU-komponent i sin nåværende stilling og de som har en lav eller ingen FoU-komponent. Relativt mange av de førstnevnte er godt fornøyd, mens de sistnevnte er mindre fornøyd med opplærings-/kursdelen.

6 Den internasjonale dimensjonen

Som nevnt innledningsvis er det lang tradisjon for at norsk forskerutdanning skal ha et internasjonalt tilsnitt, bl.a. ved å legge forholdene til rette for at doktorgradsstudenter skal ha et studie- eller forskningsopphold ved et utenlandsk universitet, og ved å la utenlandske statsborgere gjennomgå en forskerutdanning i Norge.

I dette kapitlet skal vi undersøke hvordan doktorgradskandidatene vurderer det faglige utbyttet av utenlandsoppholdet, og om de som har hatt et faglig utenlandsopphold får en annen karriere de første årene etter avlagt doktorgrad enn de som har holdt seg i Norge. I tillegg skal vi undersøke hvordan det går med doktorgradskandidater med utenlandsk bakgrunn.

6.1 Faglig utenlandsopphold

Betydningen av et lengre faglig utenlandsopphold i løpet av forskerutdanningsperioden har vært understreket i flere sammenhenger, og var et gjennomgående tema i regjeringens forskningsmeldinger på 1980- og 1990-tallet. Slike opphold ble ansett som en svært viktig del av strategien for å internasjonalisere norsk forskning. I St.meld. nr. 60 (1984-85) ble det uttrykt at de som går inn i forskerstillinger bør ha et slikt utenlandsopphold bak seg. Den samme målsettingen ble lagt til grunn i St.meld. nr. 28 (1988-99), mens ambisjonene var noe redusert i St.meld. nr. 36 (1992-93) hvor det ble uttalt at det er ønskelig at et stort antall forskerrekutter tar deler av sin utdanning i utlandet.

Omfanget av faglige utenlandsopphold ble kartlagt i forbindelse med evalueringen av norsk forskerutdanning i 2002 (Norges forskningsråd 2002). Det ble den gang funnet at 47 prosent av doktorgradsstudentene hadde hatt et faglig utenlandsopphold av minst en måneds omfang. Det syntes dermed å være et stort sprik mellom regjeringens uttalte ønsker og praktisk oppfølging av denne politikken.

De foreliggende resultatene kan tyde på at andelen doktorgradsstudenter med faglig utenlandsopphold har gått litt ned, selv om de to undersøkelsene ikke er helt sammenlignbare. Bare 40 prosent oppgir at de har hatt et slikt opphold (Tabell 6.1). I humaniora har mer enn halvparten av studentene hatt utenlandsopphold, mens andelen er spesielt lav i medisin. Dette kan skyldes at det for mange er problematisk å få realisert et slikt opphold innenfor rammen av et organisert forskerstudium. Det viktigste forhold som hindret utenlandsopphold i 2002-undersøkelsen var:

- Familieforpliktelser
- Manglende tid og finansiering
- Manglende motivasjon
- Dårlig kontakt med utenlandske læresteder
- Nasjonalt orientert avhandlingsarbeid

Tabell 6.1 Andel som hadde faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden, etter fagområde. Prosent.

Svaralternativ	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
	Ja	54	44	42	41	21	56
Nei	46	56	58	59	79	44	60
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(117)	(177)	(320)	(152)	(215)	(36)	(1 017)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Særlig familieforpliktelser veide tungt. Sannsynligvis gjør de samme forholdene seg fortsatt gjeldende. Det er imidlertid verd å merke seg at det ikke er de kvinnelige doktorgradskandidatene som trekker andelen med utenlandsopphold ned (Tabell 6.2). I humaniora, teknologi og landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin har en høyere andel av de kvinnelige enn de mannlige doktorgradskandidatene hatt et faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden.

Tabell 6.2 Prosentandel av doktorgradskandidatene med faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden, etter kjønn og fagområde.

Kjønn	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
	Kvinner	61	47	37	57	20	61
Menn	45	40	45	37	23	46	39
Alle	54	44	42	41	21	56	40
(N alle med utenlandsopphold)	(63)	(77)	(134)	(62)	(46)	(20)	(402)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

De forskningsrådsfinansierte doktorgradskandidatene hadde i større grad utenlandsopphold enn stipendiater finansiert av universiteter og høyskoler (Tabell 6.3). Andelen med utenlandsopphold var klart lavest for dem som hadde en annen type finansiering.

Tabell 6.3 Andel som hadde faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden, etter hovedfinansieringskilde. Prosent.

Svaralternativ	Hovedfinansieringskilde			Totalt
	Norges forskningsråd	Universitet, høyskole	Annet	
Ja	46	40	27	40
Nei	54	60	73	60
Totalt	100	100	100	100
(N)	(479)	(268)	(268)	(1 015)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

En større andel av de kandidater som oppholdt seg ved doktorgradsinstitusjonen i doktorgradsperioden har hatt utenlandsopphold enn de som hadde et annet arbeidssted (Tabell 6.4). Derimot rapporterer de sistnevnte et større faglig utbytte av oppholdet.

Tabell 6.4 Andel som hadde faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden, etter arbeidsplass i doktorgradsperioden. Prosent.

Svaralternativ	Institusjonen hvor disputasen fant sted ¹⁾	Annen arbeidsplass	Totalt
Ja	44	30	40
Nei	56	70	60
Totalt	100	100	100
(N)	(689)	(330)	(1 019)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

¹⁾ 93 responserter oppgir å ha hatt annen arbeidsplass i tillegg.

6.2 Faglig utbytte av utenlandsoppholdet

Det er nærmest blitt tatt for gitt at et lengre faglig utenlandsopphold i løpet av doktorgradsperioden vil være utbytterikt for forskerstudentene. En tidligere intervjuundersøkelse blant forskerstudenter og veiledere bekreftet at utenlandsopphold generelt sett synes å ha en positiv effekt på forskernes videre faglige utvikling (Karseth, Kyvik & Remme 1998). Rapporten trakk fram fem grunner for å inkludere et utenlandsopphold i doktorgradsperioden:

- Tilgang til utstyr, databaser, litteratur, etc. som ikke finnes i Norge.
- Utvikling av generelle forskningskvalifikasjoner.
- Impulser og hjelp til avhandlingsarbeidet.
- Knytting av kontakter.
- Personlig utvikling.

Den positive holdningen til utenlandsopphold ble bekreftet i en spørreundersøkelse blant doktorgradsstudenter foretatt i tilknytning til evalueringen av forskerutdanningen for fem år siden (Norges forskningsråd 2002). Resultatene fra den gang er tilnærmet identiske med svarmønsteret i Tabell 6.5, hvor det framgår at vel 80 prosent av doktorene har hatt godt faglig utbytte av utenlandsoppholdet, hvorav nærmere 60 prosent vurderer det som *svært godt*. Tilsvarende resultater er rapportert i en undersøkelse blant danske doktorgradsstudenter (Sörlin et al. 2006). Respondentene i landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin skiller seg ut – her svarer 19 av 20 respondenter (95 prosent) at de har hatt svært eller relativt godt utbytte av utenlandsoppholdet.

I humaniora og samfunnsvitenskap er de mannlige respondentene noe mer tilfreds med utenlandsoppholdet enn de kvinnelige. I medisin er det omvendt (Tabell 6.6).

Tabell 6.5 Vurdering av det faglige utbyttet av utenlandsoppholdet, etter fagområde. Prosent.

Svaralternativ	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svært godt	52	65	53	55	62	75	57
Relativt godt	30	17	26	27	22	20	25
Tilfredsstillende	15	18	17	15	11	5	15
Relativt dårlig	2	0	4	3	4	0	2
Svært dårlig	2	0	0	0	0	0	0
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(66)	(77)	(134)	(62)	(45)	(20)	(404)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 6.6 Prosentandel av doktorgradskandidatene som vurderer det faglige utbyttet av utenlandsoppholdet som relativt godt eller svært godt, etter kjønn og fagområde.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Kjønn							
Kvinner	77	79	80	81	91	93	81
Menn	89	85	79	83	78	100	82
Alle	82	82	79	82	84	95	82
(N alle med <i>godt</i> eller <i>svært godt</i>)	(54)	(63)	(106)	(51)	(38)	(19)	(331)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Doktorgradskandidater med utenlandsopphold skiller seg generelt lite fra de som har oppholdt seg i Norge i hele doktorgradsperioden. Naturlig nok har kandidater med utenlandsopphold etablert gode faglige kontakter i utlandet i større grad enn dem uten utenlandsopphold, hhv 83 og 50 prosent. En større andel (51 prosent) av de med utenlandsopphold oppga at de har hatt nytte av utenlandskontaktene i sitt arbeid. Tilsvarende prosentandel for dem uten utenlandsopphold er 29 prosent.

Utenlandsopphold eller ikke har ingen innvirkning på andelen som oppgir at de etablerte gode faglige kontakter i Norge. Heller ikke vurderes veiledernes innsats forskjellig av dem med og uten utenlandsopphold.

6.3 Utenlandsopphold og karriere

Har utenlandsopphold noen betydning for den videre karrieren? Dataene gir ikke noe entydig svar på dette. Som Tabell 6.7 viser er det ikke stor forskjell på kategoriene av yrkesaktive med hensyn til om de hadde et faglig utenlandsopphold eller ikke i doktorgradsperioden. En litt større andel av doktorer med utenlandsopphold hadde postdoktorstilling, mens en litt høyere andel av dem uten utenlandsopphold hadde fast stilling. Disse forskjellene gjelder de mannlige doktorene. For kvinnene var det ingen forskjell.

Tabell 6.7 Andelen av doktorene som er yrkesaktive, etter om de hadde faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden. Prosent.

Svaralternativ	Med uten- landsopphold	Uten uten- landsopphold	Alle
Nei	1	2	2
Ja, i fast stilling	67	70	69
Ja, i postdoktorstilling	21	18	19
Ja, i annen tidsbegrenset stilling	11	10	11
Totalt	100	100	100
(N)	(403)	(615)	(1 018)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Ser vi på hvordan doktorer hhv med og uten utenlandsopphold fordeler seg på de enkelte arbeidssteds-kategorier som doktorgradskandidatene har fått arbeid ved, framtrer bare små forskjeller. En noe større andel av kandidatene *med* utenlandsopphold (57 prosent) enn *uten* (52 prosent) er knyttet til universitetene, se Tabell 6.8.

Blant dem som arbeider ved universiteter og høyskoler har en litt lavere andel av de kvinnelige enn de mannlige doktorgradskandidatene hatt et utenlandsopphold i doktorgradsperioden. For de som arbeider i andre sektorer er det omvendt. Her har flere av de kvinnelige doktorene hatt utenlandsopphold. Spesielt gjelder det dem som er knyttet til

industri og olje- og gassvirksomhet – her hadde 60 prosent av kvinnene utenlandsopphold mot vel 30 prosent av mennene.

Tabell 6.8 *Doktorgradskandidatenes hovedarbeidssted, etter om de hadde faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden. Prosent.*

Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet	Med uten-landsopphold	Uten uten-landsopphold	Alle
<i>Universiteter og høyskoler</i>			
Universitetsinstitutt e.l. (inkl. univ.sykehus)	39	35	37
Forskningsinstitusjon knyttet til universitet	8	8	8
Vitenskapelig høyskole	5	3	4
Statlig høyskole	5	5	5
Totalt UoH	57	52	54
<i>Andre sektorer</i>			
Annen undervisningsinstitusjon	3	1	2
Forskningsinstitutt utenfor UoH-sektoren	16	14	15
Helse- og sosialsektoren (ekskl. univ.sykehus)	1	7	5
Industribedrift	5	5	5
Olje- og gassvirksomhet	6	6	6
Offentlig administrasjon/forvaltning	4	4	4
Tjenesteyting (offentlig og privat)	3	5	4
Annet	6	4	5
Totalt Andre sektorer	43	48	46
Totalt	100	100	100
(N)	(399)	(603)	(1 002)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

En noe større andel at de doktorgradskandidater som har hatt utenlandsopphold enn de som ikke har hatt utenlandsopphold innehar en stilling med høy FoU-komponent, hhv 73 og 65 prosent.

6.4 Doktores statsborgerskap

Doktorgradskandidater med utenlandsk statsborgerskap er noe underrepresentert blant respondentene i denne undersøkelsen, se kapittel 1.3. Mens 69 prosent av dem som i NIFU STEP's doktorgradsregister var registrert som norske statsborgere, var svarandelen 54 prosent for dem med statsborgerskap fra et annet land. Mange utlendinger kommer til Norge for å gjennomføre et doktorgradsstudium og flytter fra landet etter avlagt grad. Vi vil i det følgende sammenligne doktorgradskandidater med norsk og utenlandsk statsborgerskap begrenset til dem som er yrkesaktive i Norge. Også for disse er imidlertid svarprosenten for de utenlandske statsborgerne lavere enn for de norske.

NIFU STEP har for øvrig nylig gjennomført en særskilt undersøkelse av utenlandske statsborgere som har avlagt en norsk doktorgrad (Brofoss og Olsen 2007). Undersøkelsen omfattet doktorgradskullene 1999-2003. Omtrent halvparten hadde statsborgerskap i et annet europeisk land, men Kina var det enkeltland som var sterkest representert. Undersøkelsen fant at flertallet av doktorene hadde hatt få eller ingen problemer med å skaffe seg arbeid etter avlagt doktorgrad, bortsett fra noen av de eldste – over 40 år – som hadde hatt problemer. De fleste av doktorene med utenlandsk statsborgerskap fant seg arbeid i offentlig sektor. Bare hver åttende gikk til næringslivet.

I den foreliggende undersøkelsen utgjør doktorer med utenlandsk statsborgerskap 9 prosent av alle respondenter med arbeid i Norge. Sammenlignet med norske statsborgere sitter en noe lavere andel av de utenlandske i fast stilling, hhv 71 og 57 prosent, se Tabell 6.9. En

noe større andel av de utenlandske statsborgerne har postdoktor-stilling eller annen tidsbegrenset stilling.

Tabell 6.9 Andel av doktorene som er yrkesaktive, etter statsborgerskap. Prosent

Svaralternativ	Norsk statsborgerskap	Utenlandsk statsborgerskap	Totalt
Nei	1	3	2
Ja, i fast stilling	71	57	69
Ja, i postdoktorstilling	18	25	19
Ja, i annen tidsbegrenset stilling	10	16	11
Totalt	100	100	100
(N)	(896)	(129)	(1 025)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Som Tabell 6.10 viser har relativt flere doktorer med utenlandsk statsborgerskap fagbakgrunn i teknologi og medisin, mens de er underrepresentert i humaniora og samfunnsvitenskap. Av de 129 doktorene med utenlandsk statsborgerskap er nærmere 60 prosent statsborgere i vesteuropeiske land eller USA og Canada. De øvrige kommer fra ikke-vestlige land, dvs. Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa.

Tabell 6.10 Doktorgradskandidater med arbeidssted i Norge, etter statsborgerskap og fagområde. Prosent

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt	(N)
Statsborgerskap								
Norsk	13	18	32	14	21	3	100	(896)
Utenlandsk	6	14	29	24	23	4	100	(129)
Herav:								
Europa	8	10	26	27	24	5	100	(84)
Asia	6	6	29	29	29	0	100	(17)
Afrika	0	21	21	21	36	0	100	(14)
Amerika	0	43	50	0	0	7	100	(14)
Totalt	12	17	31	15	21	4	100	(1025)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

En litt større andel av de utenlandske statsborgerne enn de norske har fått arbeid ved universiteter og høyskoler (Tabell 6.11). Hovedinntrykket er imidlertid at statsborgerskap ikke har noen vesentlig sammenheng med hvor doktorgradskandidatene finner arbeid.

Doktorgradskandidater med utenlandsk statsborgerskap hadde i mindre grad enn kandidater med norsk statsborgerskap relevant arbeid allerede på disputastidspunktet (Tabell 6.12). Seks måneder etter disputas hadde imidlertid de fleste fått relevant arbeid, og på det tidspunktet var det ingen forskjell i sysselsettingsgraden mellom norske og utenlandske statsborgere med doktorgradsutdanning.

Tabell 6.11 Doktorgradskandidater med arbeidssted i Norge, etter hovedarbeidssted og statsborgerskap. Prosent.

Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet	Norsk statsborgerskap	Utenlandsk statsborgerskap	Totalt
<i>Universiteter og høyskoler</i>			
Universitetsinstitutt e.l. (inkl. univ.sykehus)	36	44	37
Forskningsinstitusjon knyttet til universitet	8	10	8
Vitenskapelig høyskole	4	2	4
Stattlig høyskole	6	2	5
Totalt UoH	53	60	54
<i>Andre sektorer</i>			
Annen undervisningsinstitusjon	2	0	2
Forskningsinstitutt utenfor UoH-sektoren	16	10	15
Helse- og sosialsektoren (ekskl. univ.sykehus)	4	6	5
Industribedrift	5	9	5
Olje- og gassvirksomhet	6	8	6
Offentlig administrasjon/forvaltning	4	2	4
Tjenesteyting (offentlig og privat)	5	2	4
Annet	5	3	5
Totalt Andre sektorer	47	40	46
Totalt	100	100	100
(N)	(885)	(124)	(1 009)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell 6.12 Tid fra doktorgradsdisputas til relevant stilling for doktorgradskandidater med arbeidssted i Norge, etter hovedarbeidssted og statsborgerskap. Prosent.

Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet	Norsk statsborgerskap	Utenlandsk statsborgerskap	Totalt
Har ikke fått relevant arbeid	4	4	4
Hadde allerede fast jobb med relevant arbeid	44	31	43
Hadde midlertidig engasjement med relevant arbeid	25	26	25
Fikk relevant arbeid 0-6 måneder etter disputas	20	27	21
Fikk relevant arbeid 6 måneder-1 år etter disputas	3	6	4
Fikk relevant arbeid mer enn 1 år etter disputas	3	6	3
Totalt	100	100	100
(N)	(879)	(125)	(1 004)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

En noe større andel av utenlandske enn norske statsborgere oppga å ha fått innsikt i forskningsledelse og prosjektplanlegging, samt erfaring i teamarbeid og tverrfaglig samarbeid. I noe mindre grad oppga de å ha fått trening i å håndtere kompliserte problemstillinger og trening i systematisk/analytisk tenkning.

I noe større grad enn for norske statsborgere oppga de utenlandske at veilederen hadde hatt betydning for tilsetning i stilling. De utenlandske statsborgerne skiller seg i liten grad fra de norske mht hovedfunksjon i stilling, men har i noe større grad stillinger med høy FoU-komponent, 73 prosent - mot 68 prosent for norske statsborgere.

Vi vil understreke at den delen av doktorgradskandidatene som har utenlandsk statsborgerskap og som vi har data for, av de årsaker vi har nevnt tidligere neppe er fullt ut representativ for den samlede populasjon av doktorer med utenlandsk statsborgerskap.

6.5 Oppsummering og diskusjon

Internasjonalisering er et nøkkelord i forskningspolitikken. I dette kapitlet har vi sett på ulike aspekter ved internasjonalisering i forbindelse med forskerutdanningen. For det første har vi undersøkt i hvilken grad doktorgradskandidatene har hatt faglige utenlandsopphold i løpet av doktorgradsperioden og evt. hvilke erfaringer de har hatt av utenlandsoppholdet. For det andre har vi skilt mellom norske og utenlandske statsborgere og undersøkt om det er forskjeller mellom gruppene når det gjelder etablering på arbeidsmarkedet.

Det er en klar intensjon med doktorgradsutdanningen at en stor andel av doktorgradsstudentene skal tilbringe en periode under studiet ved en forskningsinstitusjon i et annet land enn Norge. Formålet er å gi doktorgradstudentene kjennskap til andre fagmiljøer og mulighet til å etablere personlige kontakter internasjonalt. Det vil også kunne gi dem andre perspektiver og impulser enn det deres egen institusjon kan bringe.

Undersøkelsen viser imidlertid at bare et mindretall (40 prosent) av doktorgradskandidatene har hatt et utenlandsopphold under studiet, mens de fleste (60 prosent) ikke har hatt det. Kandidater i det medisinske fagområdet har i spesielt liten grad hatt utenlandsopphold (nesten 80 prosent). I humaniora og landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin har derimot flertallet av kandidatene hatt utenlandsopphold. Det er verd å merke seg at en like stor andel av de kvinnelige som de mannlige doktorgradskandidatene har hatt utenlandsopphold. I evalueringen av norsk forskerutdanning i 2002 fant vi at familieforpliktelser var den viktigste grunnen til at mange stipendiater ikke hadde utenlandsopphold. Sannsynligvis er familiære hensyn fortsatt den viktigste årsaken til at flertallet av doktorgradsstudentene ikke har hatt et faglig opphold ved utenlandsk universitet, men dette gjelder altså menn i samme grad som kvinner.

De som *har* fått tid og mulighet til et utenlandsopphold under doktorgradsstudiet, angrer ikke på det. De aller fleste oppgir å ha hatt et godt utbytte av oppholdet, og de har også i større grad enn de som har vært i Norge under hele utdanningen etablert faglig kontakt med utenlandske kolleger. Det er imidlertid små forskjeller i karriereforløpet de første årene etter disputasen mellom de med og uten faglig utenlandsopphold. Likevel innehar en litt større andel doktorgradskandidater med utenlandsopphold enn uten slikt opphold en stilling med høy FoU-komponent.

Doktorgradskandidater med utenlandsk statsborgerskap skiller seg lite fra dem med norsk statsborgerskap med hensyn til arbeidssted. Det ser ikke ut til at doktorgradskandidater som er utenlandske statsborgere, har større problemer enn norske statsborgere med å etablere seg på arbeidsmarkedet i Norge. En litt større andel av de utenlandske enn de norske var knyttet til universitets- og høgskolesektoren. Andelen i fast stilling var imidlertid lavere for de utenlandske enn de norske.

7 Konklusjon

I dette kapittelet skal vi oppsummere resultatene fra denne undersøkelsen med utgangspunkt i de ulike perspektivene på forskerutdanning som vi presenterte i kapittel 1. Resultatene fra undersøkelsen lar seg selvsagt tolke på ulike måter, og de vurderinger man gjør, vil ofte være farget av hvilket perspektiv man betrakter resultatene fra. I denne oppsummeringen har vi derfor forsøkt å vinkle våre kommentarer med utgangspunkt i de enkelte målgruppene for rapporten.

Et statlig perspektiv

Regjeringen og Kunnskapsdepartementet har det forskningspolitiske ansvaret for forskerutdanningen og er de viktigste beslutningstakerne med hensyn til antall doktorgradsstudenter. Det enkelte lærested er ansvarlig for innholdet i forskerutdanningen og organiseringen av utdanningen, men i disse spørsmålene er lærestedene selvsagt underlagt statlige retningslinjer og politiske signaler. Sett fra et statlig perspektiv er det særlig tre hovedspørsmål som melder seg i denne forbindelse: (a) Hvor stor andel av doktorgradsstudentene fullfører doktorgradsstudiet, og hvor stor andel av doktorene fortsetter i FoU-systemet? (b) Får resten av doktorgradskandidatene relevant arbeid, eller finnes det tegn til overproduksjon? (c) Holder forskerutdanningen et tilstrekkelig høyt nivå, er den relevant for å arbeide utenfor academia, og har lærestedene fulgt opp tidligere politiske signaler om forbedringer i forskerutdanningen?

Det *første* hovedspørsmålet vil vi besvare på følgende måte: Registerdata viser at majoriteten av doktorgradskandidatene arbeider ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter, men andelen som har gått til andre deler av arbeidsmarkedet har økt over tid. Blant de yrkesaktive doktorene i 2003 arbeidet ca 40 prosent i universitets- og høyskolesektoren, og litt under 20 prosent ved frittstående forskningsinstitutter eller næringslivsforetak som har forskning og utvikling som hovednæring. Ca. 20 prosent var i industri, tjenesteyting og annen næringsvirksomhet, og ca 20 prosent i helse- og sosialsektoren og annen offentlig virksomhet. Forskerutdanningsinstitusjonene har dermed forsynt det norske samfunn utenfor forskningssektoren med forskerkvalifisert personale i tråd med politiske signaler gitt av regjering og storting.

Registerdata viser også at en av fire doktorgradsstudenter på 1990-tallet ikke har fullført doktorgraden etter ti år. I tillegg viser denne undersøkelsen at av en av tre doktorgradskandidater fra 2002 og 2005 har gått over i annet arbeid enn FoU. Dersom vi gjør de forutsetninger at andelen av doktorstudentene som fullfører doktorgraden nå er økt til 80 prosent, at en del av dem som avbryter doktorgradstudiet fortsetter å arbeide med forskning, og at det blir flere åpninger i forskningssystemet for ferdige kandidater, vil ca 6 av 10 nye doktorgradsstudenter ende opp med en forskerkarriere.

Det *andre* hovedspørsmålet kan besvares som følger: Nesten alle doktorgradskandidatene i 2002- og 2005-kullet har funnet relevant arbeid (medregnet postdoktorstillinger), og det er ingen tegn til overproduksjon. Det store flertallet (69 prosent) var tilsatt i fast stilling og 19 prosent i postdoktorstilling. To tredjedeler av doktorene hadde allerede fast eller midlertidig stilling med relevant arbeidsinnhold ved disputastidspunktet, og de aller fleste fikk relevant arbeid innen et halvt år etter disputas. Dette gjelder alle fagområder.

Det *tredje* hovedspørsmålet, som går på innholdet i og organiseringen av forskerutdanningen, er mer komplisert å besvare. Totalt sett oppga tre fjerdedeler av doktorgradskandidatene at forskerutdanningen i høy eller svært høy grad svarte til de faglige forventningene. Bare 2 prosent svarte *i liten grad/ikke i det hele tatt*. Disse

resultatene kan tolkes som en nærmest oppsiktsvekkende god tilbakemelding når det gjelder den generelle hovedvurderingen. I det store og hele synes utdanningen å være relevant for å arbeide også utenfor forskningssystemet. Over 95 prosent av doktorene oppgir at de har fått relevant arbeid. Det er overraskende små forskjeller i vurderingen av utdanningen blant dem som arbeider med forskning og blant dem som har gått over i annet arbeid.

Når vi kommer inn på ulike aspekter ved doktorgradsutdanningen er imidlertid vurderingene mer varierte. Relasjonen til veileder er et forhold som peker seg ut. For en god del doktorgradsstudenter har veiledningsrelasjonen ikke vært god. Dårlig kvalitet og manglende relevans på forskerkurs er et annet felt som relativt mange doktorgradskandidater er opptatt av.

Vi vil dessuten påpeke at i humaniora, samfunnsvitenskap og medisin er gjennomsnittlig disputasalder fortsatt over 40 år og uforandret siden begynnelsen av 1990-tallet. I evalueringen av norsk forskerutdanning fra 2002 uttalte evalueringspanelet at i et moderne forskerutdanningssystem med sterke koblinger til det internasjonale forskersamfunnet er en slik høy gjennomsnittlig disputasalder ikke formålstjenlig og bør senkes betydelig. I sine kommentarer til evalueringsrapporten uttrykte likeledes Utdannings- og forskningsdepartementet bekymring over den høye gjennomsnittsalderen ved disputas, og forventet at dette ville endre seg med innføringen av kvalitetsreformen.

Et institusjonsperspektiv

Har doktorgradskandidatene fra noen læresteder et mer ”vellykket” karriereforløp enn kandidatene fra andre læresteder? Har kandidatene fra de enkelte lærestedene ulike vurderinger av kvalitet og relevans på utdanningen? Hvordan har det gått med de mange doktorgradskandidatene som under arbeidet med sin doktorgrad hadde sin arbeidsplass andre steder enn ved den institusjon de disputerte?

Størsteparten av doktorene fra de fleste læresteder får arbeid innenfor U&H-sektoren. Unntakene er NTNU og UMB, hvor flertallet av doktorene har funnet seg arbeid utenfor denne sektoren. En stor andel av UMBs kandidater går til andre forskningsinstitutter, mens en god del av NTNUs kandidater får arbeid i industrien eller i olje- og gassvirksomhet.

Doktorgradskandidater fra Universitetet i Oslo har imidlertid i noe mindre grad enn kandidater fra andre institusjoner oppnådd fast stilling på undersøkelsestidspunktet. Andelen med fast stilling er derimot relativt høy blant kandidater med doktorgrad fra høgskolene eller fra NTNU. Dette har bl.a. sammenheng med at en stor andel av NTNUs kandidater går til næringslivet.

I hovedsak er det små forskjeller mellom kandidater fra de ulike doktorgradsutstedende institusjonene når det gjelder vurderinger av doktorgradsutdanningen. Noen kan likevel nevnes. Doktorer fra Universitetet i Tromsø oppga i høyere grad enn andre å ha fått innsikt i forskningsledelse. Det er stor forskjell på institusjonene mht til doktorenes erfaring med samarbeid med næringslivet. Det er også en viss forskjell i vurderingen av veiledningen.

Doktorgradskandidater som hadde arbeidsplass utenfor doktorgradsinstitusjonen skiller seg i liten grad fra dem som arbeidet ved institusjonen i doktorgradsperioden når det gjelder vurdering av utdanningen.

Et fagområdeperspektiv

Forskerutdanningen foregår innenfor et stort antall disipliner og disiplinoverskridende spesialiteter som i store trekk lar seg innplassere i et mindre antall fagområder: humaniora, samfunnsvitenskap, matematikk/naturvitenskap, teknologi, medisin, og landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. Det er store forskjeller mellom disse

fagområdene både med hensyn til innhold og organisering av doktorgradsstudiet, og med hensyn til karriereforløp og arbeidsmarkedstilknytning. I undersøkelsen har vi derfor presentert resultatene på fagområdenivå. De viktigste forskjellene mellom fagområdene kan oppsummeres på følgende måte:

1. Det er store forskjeller mellom fagområdene med hensyn til arbeidssted for doktorgradskandidater. I humaniora arbeidet 74 prosent i universitets- og høgskolesektoren mot 29 prosent i teknologi. Denne forskjellen kan i stor grad forklares med ulike arbeidsmuligheter for doktorer, men forskjellen mellom fagområdene gjenspeiles også i tilsvarende ulike karriereplaner ved oppstarten av forskerutdanningen.
2. Det er også store forskjeller mellom fagområdene med hensyn til hovedfunksjon i nåværende hovedstilling. Mens 81 prosent av doktorene i samfunnsvitenskap arbeidet med forskning, gjaldt dette for 53 prosent av medisinere.
3. Doktorgradskandidatene i humaniora har i større grad enn doktorer i andre fagområder søkt forskerstilling, men ikke fått slik stilling (27 prosent).
4. Doktorgradskandidater i humaniora gir i større grad enn doktorer i andre fagområder en negativ vurdering av kurstilbudet i forskerutdanningen og nytten av opplæringsdelen for sitt nåværende arbeid. Likevel oppgir over 80 prosent av kandidatene i humaniora at doktorgradsperioden i høy grad svarte til de faglige forventningene.
5. Relativt mange doktorer i teknologi er misfornøyde med veiledningen i doktorgradsarbeidet.
6. Det er stor forskjell på inntektsnivået i de ulike fagområdene. Mens halvparten av doktorene i teknologi og medisin hadde en inntekt på 500 000 kr eller mer, gjaldt dette bare hver femte samfunns- eller naturviter og hver tiende med bakgrunn i landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. Blant dem med en doktorgrad i humaniora var det bare en av tyve som lå på dette inntektsnivået.

Et studentperspektiv

Sett fra doktorgradsstudentenes side er det naturlig å spørre om de ferdige kandidatene har fått oppfylt sine karriereplaner – og spesielt de som ønsket å bli forsker. Ved starten av doktorgradsstudiet hadde vel 40 prosent klare planer om en akademisk karriere, ca 20 prosent hadde ønsker om være forsker i annen sektor, mens tilsvarende andel hadde ingen klar oppfatning om hva de ønsket. Undersøkelsen viser at 75 prosent av dem som ved oppstarten av forskerutdannelsen planla en karriere i academia, og som fullførte doktorgradsstudiet, fortsatt arbeidet i universitets- og høgskolesektoren henholdsvis to og fem år etter disputasen. Det var bare små forskjeller mellom 2002- og 2005-kullet. Dersom vi holder postdoktorene utenfor, synker denne andelen til 69 prosent.

Doktorgradskandidatene som ikke har FoU som en del av sine arbeidsoppgaver oppgir ulike årsaker til dette. Det vanligste svaralternativet er at det ikke var utsikt til fast stilling innen rimelig tid. En av ti doktorgradskandidater syntes lønnsnivået for forskere er for lavt, en av ti hadde søkt forskerstilling, men ikke blitt ansatt, en av ti syntes at karrieremulighetene var for dårlige, og nesten like mange mistet helt interessen for videre forskning.

Men selv om ikke alle får drømmen om en karriere i universitets- og høgskolesystemet oppfylt, oppleves doktorgradsutdanningen som meningsfull og relevant for å arbeide i andre sektorer og også i annen virksomhet enn forskning. Et generelt problem for mange er imidlertid usikkerheten knyttet til muligheten for fast arbeid i universitets- og høgskolesektoren etter fullført doktorgradutdanning og eventuelt postdoktorperiode.

Et brukerperspektiv

I innledningen pekte vi på at ut fra et brukerperspektiv er det naturlig å stille spørsmål om nytten og relevansen av utdanningen for arbeidsgiver. Dette gjelder i første rekke for arbeidsgivere utenfor universitets- og høyskolesystemet, som vil måtte vurdere om det vil svare seg å tilsette personer med doktorgrad i stedet for mastergrad. Hvordan vurderer doktorer tilsatt i næringslivet og offentlig virksomhet nytten og relevansen av forskerutdanningen?

Det er relativt små forskjeller i doktorernes vurderinger av utdanningens relevans, dersom de arbeider med FoU i universitets- og høyskolesektoren, i instituttsektoren, eller i næringslivet/offentlig sektor. Unntaket er de som har en lav eller ingen FoU-komponent i stillingen. De har – naturlig nok – i mindre grad enn de som arbeider med FoU hatt bruk for de kunnskaper de har ervervet gjennom avhandlingsarbeidet og kursdelen. Likevel er *kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater* det eneste elementet i utdanningen som er mer ønsket blant dem som har en annen arbeidsplass enn i forskning og høyere utdanning. Vi tolker disse resultatene slik at forskerutdanningen i det store og hele er relevant også for andre krevende arbeidsoppgaver enn forskning.

Et finansieringsperspektiv

Norges forskningsråd er den viktigste finansieringskilden for de to kandidatkullene som vi har undersøkt, men også lærestedene selv finansierer mange stipendiater. I tillegg gir en lang rekke andre institusjoner bidrag til forskerutdanning. Fra et finansieringsperspektiv er det naturlig å stille spørsmål om hvordan det går med finansieringskildenes ”egne” kandidater når de har oppnådd sin doktorgrad.

Måten doktorgradsarbeidet ble finansiert på spiller liten rolle for om doktorene fikk arbeid etter avlagt grad. Det er imidlertid en viss forskjell på *hvor* de fikk jobb.

Doktorgradskandidater som var finansiert av universitetene og høyskolene har funnet seg arbeid nettopp ved disse institusjonene i høyere grad enn kandidater som ble finansiert av Forskningsrådet eller andre kilder. På den annen side arbeider en stor andel av de forskningsrådsfinansierte kandidatene i instituttsektoren. Mange av dem som ble finansiert av *andre* kilder har arbeid i andre samfunnssektorer enn universiteter og høyskoler. Vi ser altså en tendens til at doktorene orienterer seg noe ulikt i arbeidsmarkedet avhengig av hvordan doktorgradsstudiet er finansiert. For øvrig har mange doktorer en stilling i utgangspunktet.

Lønnsnivået er noe ulikt. De forskningsrådsfinansierte doktorernes gjennomsnittslønn lå på om lag 450 000 kr på svartidspunktet, mens de institusjonsfinansierte hadde om lag 465 000 kr og de som var finansiert fra *andre* kilder om lag 500 000 kr.

En litt større andel av doktorgradskandidater finansiert av Norges forskningsråd innehar stillinger med høy FoU-komponent enn kandidater som har fått doktorgradsutdanningen finansiert av utdanningsinstitusjonene eller fra andre kilder.

Et likestillingsperspektiv

Er det forskjeller på kvinners og menns karriereløp etter avlagt doktorgrad? Har kvinner i større grad enn sine mannlige kolleger problemer med å få fast stilling i academia? Har kvinner andre karrierepreferanser enn menn? Er det kjønnsforskjeller i vurderingen av relevansen av doktorgradsutdanningen? Har kvinner og menn ulikt utbytte av doktorgradsutdanningen sett i lys av de erfaringer de har hatt de første årene etter avlagt doktorgrad? Sett i et likestillingsperspektiv vil svarene på disse spørsmålene kunne gi nyttig informasjon.

I begge undersøkelsesårene 2002 og 2005 var andelen kvinner 40 prosent. I første halvår 2007 økte imidlertid antallet og andelen kvinnelige doktorgradskandidater betydelig. Totalt utgjorde kvinneandelen 47 prosent av alle som disputerte i første halvår 2007. Både i humaniora, samfunnsvitenskap, medisin og landbruksfag/veterinærmedisin var det et større antall kvinner enn menn. I teknologi var imidlertid bare hver femte doktorand kvinne og i matematikk/naturvitenskap bare hver tredje.

Undersøkelsen viser at det er visse forskjeller i karriereforløp mellom kvinnelige og mannlige doktorgradskandidater, og også i vurderinger av doktorgradsperioden. I denne oppsummeringen går vi ikke inn på fagområdeforskjeller, men nøyer oss med hovedtall på de felter hvor vi har funnet kjønnsforskjeller.

1. Litt flere kvinner (47 prosent) enn menn (40 prosent) oppgir at de planla en karriere i universitets- og høgskolesektoren ved oppstarten av doktorgradsstudiet. Tre fjerdedeler av dem som hadde slike planer arbeidet fortsatt i denne sektoren ved undersøkelsestidspunktet, men da var en like stor andel av de mannlige doktorene som av de kvinnelige ansatt i denne sektoren.
2. Flere menn (74 prosent) enn kvinner (62 prosent) hadde fast stilling på undersøkelsestidspunktet. Denne forskjellen var allerede etablert på disputastidspunktet, hvor flere menn (47 prosent) enn kvinner (37 prosent) hadde fast arbeid. Dessuten viser det seg at forskjellen mellom kjønnene er større blant dem som disputerte for fem år siden enn blant dem som disputerte for to år siden. I en viss utstrekning kan dette forklares med at flere kvinner enn menn har fått forlenget sin postdoktorperiode på grunn av fødselspermisjon. Men det forhold at også flere kvinner enn menn (7-8 prosentpoeng) har en annen tidsbegrenset stilling enn postdoktorstilling, både to og fem år etter disputas, og at dette gjelder i alle fagområder, har vi ingen forklaring på.
3. Relativt flere av de kvinnelige doktorgradskandidatene (72 prosent) enn av de mannlige (66 prosent) innehar en stilling hvor hovedfunksjonen er FoU-virksomhet. Dette skyldes bl.a. at flere kvinner enn menn fortsatt innehar en postdoktorstilling.
4. Det er betydelige lønnsforskjeller mellom mannlige og kvinnelige doktorer. Mens årslønnen i 2007 utgjør 450 000 kr eller mer for over halvparten av mennene, ligger bare en tredjedel av kvinnene på dette nivået. Dette kan bl.a. forklares med at flere kvinner enn menn fortsatt har en postdoktorstilling ved undersøkelsestidspunktet, at flere menn enn kvinner har fått fast stilling som formodentlig er høyere avlønnet, og at relativt flere mannlige enn kvinnelige doktorer arbeider i industri/næringsliv.
5. For flere kvinner (50 prosent) enn menn (37 prosent) hadde doktorgraden betydning for tilsetting i stilling utenfor universitets og høgskolesektoren. De kvinnelige doktorene vurderer også nytteverdien av kunnskapene fra avhandlingsarbeidet høyere enn de mannlige doktorene. Vi har ingen gode forklaringer på disse forskjellene.
6. Litt flere kvinner enn menn oppgir at doktorgradsutdanningen burde lagt større vekt på en rekke forhold; bl.a. karriereplanlegging, trening i å samarbeide i forskergruppe, prosjektplanlegging, forskningsledelse og formidling av forskningsresultater. Vi har ingen gode forklaringer på disse forskjellene.

Et internasjonalt perspektiv

Det er lang tradisjon for at norsk forskerutdanning skal ha et internasjonalt tilsnitt, bl.a. ved å legge forholdene til rette for at doktorgradsstudenter skal ha et studie- eller forskningsopphold ved et utenlandsk universitet, og ved å la utenlandske statsborgere gjennomgå en forskerutdanning i Norge. I et internasjonalt perspektiv er det således av interesse å undersøke om doktorgradskandidater som har hatt et utenlandsopphold i

utdanningsperioden, har et annet karriereforløp enn dem som ikke har hatt et slikt opphold. Det er videre av interesse å undersøke hvordan det går med kandidater med utenlandsk statsborgerskap etter avlagt doktorgrad sammenlignet med deres norske kolleger.

Undersøkelsen viser imidlertid at bare et mindretall (40 prosent) av doktorgradskandidatene har hatt et utenlandsopphold under studiet. Kandidater i det medisinske fagområdet har i spesielt liten grad hatt utenlandsopphold. I humaniora og landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin hadde derimot flertallet av kandidatene hatt utenlandsopphold. En like stor andel av de kvinnelig som de mannlige doktorgradskandidatene har hatt utenlandsopphold.

Flertallet av de som har hatt et utenlandsopphold under doktorgradsstudiet, oppgir utbyttet av oppholdet som godt. Doktorgradskandidater med og uten utenlandsopphold vurderer de ulike elementene i doktorgradsutdanningen omtrent likt, bortsett fra at de førstnevnte i høyere grad enn de sistnevnte har etablert kontakt med utenlandske kolleger.

Det ser heller ikke ut til at utenlandsopphold har noen sterk sammenheng med hvor kandidatene får arbeid.

Doktorgradskandidater med utenlandsk statsborgerskap ser ikke ut til å ha større problemer med å få arbeid enn norske statsborgere. Det er heller ikke særlige forskjeller på *hvor* de får arbeid.

Litteratur

- Auriol, L. (2007). *Labour Market Characteristics and International Mobility of Doctorate Holders: Results for seven Countries*. STI Working Paper 2007/2. Paris: OECD.
- Blomkvist, L. & G. Melin (2006). *Forskarstudier under och efter utbildningen. Jämförande offentlig statistik från Sverige och Danmark*. Stockholm: SISTER.
- Brofoss, K.E. & T.B. Olsen (2007). *Utenlandske statsborgere med norsk doktorgrad*. NIFU STEP Rapport 5/2007.
- Dill, D.D. (et al.). (2006). *PhD Training and the Knowledge-Based Society. An Evaluation of Doctoral Education in Finland*. Tampere: The Finnish Higher Education Evaluation Council.
- Enders, J. (2002). Serving many masters: The PhD on the labour market, the everlasting need of inequality, and the premature death of Humboldt. *Higher Education*, 44, 493-517.
- Enders, J. & E. de Weert (red.) (2004). *The International Attractiveness of the Academic Workplace in Europe*. Frankfurt: Gewerkschaft Erziehung und Wissenschaft.
- Gunnes, H., T. Næss, A. Kaloudis, B. Sarpebakken, G. Melin, L. Blomkvist (2007): *Forskerrekruttering i Norge – status og komparative perspektiver*. NIFU STEP Rapport 2/2007.
- Hovdhaugen, E., S. Kyvik, T.B. Olsen (2004). *Kvinner og menn – like muligheter? Om kvinners og menns karriereveier i akademia*. NIFU STEP Skriftserie 25/2004.
- Högskoleverket (2007). *Forskarutbildades etablering på arbetsmarknaden*. Rapport 2007:56 R. Stockholm: Högskoleverket.
- Karseth, B., S. Kyvik, J.A. Remme (1998). *Utenlandsopphold blant doktorgradsstipendiater*. NIFU skriftserie 6/98.
- Kehm, B. (2004). Developing doctoral degrees and qualifications in Europe: Good practice and issues of concern – a comparative analysis. I J. Sadlak (red.), *Doctoral Studies and Qualifications in Europe and the United States: Status and Prospects* (s. 279-298). Bucharest: UNESCO – CEPES.
- Kehm, B. (2007). Quo vadis doctoral education? New European approaches in the context of global changes. *European Journal of Education*, 42, 307-319.
- Kyvik, S., T.B. Olsen, A. Vabø (2003). *Postdoktorordningen*. NIFU skriftserie nr. 37/2003.
- Nerad, M. (2004). The PhD in the US: Criticisms, facts, and remedies. *Higher Education Policy*, 17, 183-199.
- Norges forskningsråd (2002). *Evaluering av norsk forskerutdanning*.
- Næss, T., T.B. Olsen, B. Sarpebakken, A. Kaloudis (red.) (2007). *Forskerrekrutteringsbehov i Norge. Framskrivninger fram til 2020 basert på tre ulike vekstscenarier*. NIFU STEP Rapport 12/2007.
- Olsen, T.B. (2004). *Tid fra doktorgrad til fast ansettelse*. NIFU STEP Arbeidsnotat 9/2004.

- Olsen, T.B. (2007). *Doktorgrad – og hva så? Om doktorenes yrkeskarriere*. NIFU STEP Rapport 20/2007.
- Sadlak, J. (red.). (2004). *Doctoral Studies and Qualifications in Europe and the United States: Status and Prospects*. Bucharest: UNESCO – CEPES.
- Sörlin, S. (2006). *A Public Good. PhD Education in Denmark*. Report from an International Evaluation Panel.
- Tvede, O. (2002). *Norsk doktorgradsutdanning: vurderinger fra FoU-institutter og bedrifter*. NIFU Skriftserie nr. 4/2002.

Figur- og tabelloversikter

Figurer

Figur 3.1	Yrkesaktivitet i 2007, etter doktorgradskull og kjønn.	34
Figur 4.1	Sektor- og næringstilknytning for yrkesaktive personer i 2003 med doktorgrad 1970-2002	41

Tabeller i teksten

Tabell 1.1	Doktorgradssurvey 2007. Svarandeler per 1.oktober 2007.	15
Tabell 2.1	Andel som var opptatt på doktorgradsprogram, etter fagområde. Prosent.	17
Tabell 2.2	Fordeling på fagområder. Prosent.....	18
Tabell 2.3	Gjennomsnittsalder ved doktordisputas, etter fagområde.....	18
Tabell 2.4	Arbeidsplass i doktorgradsperioden, etter fagområde. Prosent.	19
Tabell 2.5	Viktigste finansieringskilde for doktorgraden, etter fagområde. Prosent.....	19
Tabell 2.6	Viktigste finansieringskilde for doktorgraden, etter kjønn. Prosent.....	20
Tabell 2.7	Vurdering av i hvilken grad doktorgradsperioden svarte til faglige forventninger, etter fagområde. Prosent.	20
Tabell 2.8	Prosentandel av doktorgradskandidatene som fikk sine forventninger oppfylt i høy eller svært høy grad, etter kjønn og fagområde.....	21
Tabell 2.9	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Prosent.	22
Tabell 2.10	Andel som sa seg helt eller delvis enig i diverse utsagn om doktorgradsperioden, etter kjønn. Prosent.	24
Tabell 2.11	Andel som sa seg helt eller delvis enig i diverse utsagn om doktorgradsperioden, etter fagområde. Prosent.	24
Tabell 2.12	Andel som sa seg helt eller delvis enig i diverse utsagn om doktorgradsperioden, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.	25
Tabell 2.13	Andel som sa seg helt eller delvis enig i diverse utsagn om doktorgradsperioden, etter arbeidssted under stipendiatperioden. Prosent.	25
Tabell 2.14	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Prosent.	26
Tabell 2.15	Vurdering av forhold som doktorgradsutdanningen burde ha lagt mye mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende stilling, etter fagområde. Prosent.	27
Tabell 2.16	Vurdering av forhold som doktorgradsutdanningen burde ha lagt mye mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende stilling, etter kjønn. Prosent.	27
Tabell 2.17	Ønsket vektlegging av ulike forhold i doktorgradsutdanningen sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende stilling, etter arbeidssted. Prosent.	28

Tabell 2.18	Vurdering av forhold som doktorgradsutdanningen burde ha lagt mye mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende stilling, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.	29
Tabell 2.19	Forholdet mellom ulike elementer i doktorgradsutdanningen. Andeler som fikk kunnskap og erfaring, andeler som har hatt stor nytte av dette, og andeler som mener at de ulike elementene bør tillegges mer vekt. Prosent.	29
Tabell 3.1	Andel av doktorene som er yrkesaktive, etter fagområde. Prosent.	32
Tabell 3.2	Andel av doktorene som er yrkesaktive, etter fagområde. Menn. Prosent.	33
Tabell 3.3	Andel av doktorene som er yrkesaktive, etter fagområde. Kvinner. Prosent.	33
Tabell 3.4	Andel av doktorene som er yrkesaktive, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.	35
Tabell 3.5	Tid fra doktorgradsdisputas til relevant stilling. Etter fagområde. Prosent.	35
Tabell 3.6	Tid fra doktorgradsdisputas til relevant stilling. Etter utstedende institusjon. Prosent.	36
Tabell 3.7	Arbeidsgivers minimumskrav til utdanning i nåværende hovedstilling. Etter fagområde. Prosent.	37
Tabell 3.8	Vurdering av doktorgradens betydning for tilsetning i stilling utenfor universitets- og høgskolesektoren av doktorgradskandidater som fikk relevant stilling etter disputas, etter kjønn. Prosent.	37
Tabell 3.9	Vurdering av i hvilken grad veileder hadde betydning for tilsetning i stilling utenfor universitets- og høgskolesektoren av doktorgradskandidater som fikk relevant stilling etter disputas, etter kjønn. Prosent.	38
Tabell 4.1	Doktorgradskandidatenes hovedarbeidssted, etter fagområde. Prosent.	42
Tabell 4.2	Doktorgradskandidatenes hovedarbeidssted, etter utstedende institusjon. Prosent.	42
Tabell 4.3	Endring i doktorgradskandidatenes arbeidssted, etter fagområde. Prosent.	43
Tabell 4.4	Doktorgradskandidatenes hovedarbeidssted, etter hovedfinansieringskilde. Prosent.	43
Tabell 4.5	Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullene 2002 og 2005, etter fagområde. Prosent.	44
Tabell 4.6	Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullene 2002 og 2005, etter fagområde og kjønn. Prosentfordeling på inntektskategorier.	44
Tabell 4.7	Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Prosent.	45
Tabell 4.8	Prosentandeler med "høy" og "lav eller ingen" FoU-komponent i stilling, etter fagområde og kjønn.	45
Tabell 4.9	Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling, etter arbeidssted. Prosent.	46
Tabell 4.10	Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling, etter hovedfinansieringskilde. Prosent.	47
Tabell 4.11	Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.	47

Tabell 4.12	Planlagt karriere i begynnelsen av doktorgradsperioden, etter fagområde. Prosent.	48
Tabell 4.13	Prosentandel av doktorgradskandidatene med karriereplaner i akademia, etter kjønn og fagområde.	48
Tabell 4.14	Planlagt karriere i begynnelsen av doktorgradsperioden, etter hovedfinansieringskilde. Prosent.	49
Tabell 4.15	Andel av doktorgradskandidater med planer om karriere i akademia som hadde fast, tidsbegrenset eller postdoktorstilling i akademia i 2007, etter fagområde og kjønn. Prosent.	49
Tabell 4.16	Årsaker til at FoU ikke er en del av arbeidsoppgavene, etter fagområde. Prosent.	50
Tabell 5.1	Vurdering av i hvilken grad arbeidet som utføres i nåværende hovedstilling er knyttet til problemstillinger i doktorgradsavhandlingen, etter fagområde. Prosent.	52
Tabell 5.2	Vurdering av i hvilken grad arbeidet som utføres i nåværende hovedstilling er knyttet til problemstillinger i doktorgradsavhandlingen, etter arbeidssted. Prosent.	53
Tabell 5.3	Vurdering av i hvilken grad arbeidet som utføres i nåværende hovedstilling er knyttet til problemstillinger i doktorgradsavhandlingen, etter stillingens FoU-komponent. Prosent.	53
Tabell 5.4	Vurdering av i hvilken grad arbeidet som utføres i nåværende hovedstilling er knyttet til problemstillinger i doktorgradsavhandlingen, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.	54
Tabell 5.5	Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med doktorgradsavhandlingen i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Prosent.	55
Tabell 5.6	Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i opplæringsdelen (kurs) i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Prosent.	55
Tabell 5.7	Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med doktorgradsavhandlingen i nåværende hovedstilling, etter arbeidssted. Prosent.	56
Tabell 5.8	Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i opplæringsdelen (kurs) i nåværende hovedstilling, etter arbeidssted. Prosent.	56
Tabell 5.9	Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med avhandlingen i nåværende hovedstilling, etter stillingens FoU-komponent. Prosent.	56
Tabell 5.10	Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i opplæringsdelen (kurs) i nåværende hovedstilling, etter stillingens FoU-komponent. Prosent.	57
Tabell 5.11	Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med avhandlingen i nåværende hovedstilling, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.	57
Tabell 5.12	Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i opplæringsdelen (kurs) i nåværende hovedstilling, etter doktorgradsutstedende institusjon. Prosent.	57

Tabell 5.13	Prosentandel av doktorgradskandidatene som mener at kunnskaper fra doktorgradsarbeidet i "høy" eller "svært høy" grad har vært nyttige i nåværende stilling, etter kjønn og fagområde	58
Tabell 5.14	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Prosent.	59
Tabell 5.15	Andel som i "høy grad" eller "svært høy grad" har hatt nytte av ulike elementer i doktorgradsutdanningen i sin nåværende stilling, etter arbeidssted. Prosent.	59
Tabell 5.16	Andel som i "høy grad" eller "svært høy grad" har hatt nytte av ulike elementer i doktorgradsutdanningen, etter stillingens FoU-komponent. Prosent.	60
Tabell 5.17	Prosentandel som oppgir å ha hatt "svær høy grad" eller "høy grad" av nytte ulike av elementer i doktorgradsutdanningen i sin nåværende stilling, etter fagområde.....	60
Tabell 5.18	Prosentandel som oppgir å ha hatt "svær høy grad" eller "høy grad" av nytte ulike av elementer i doktorgradsutdanningen i sin nåværende stilling, etter doktorgradsutstedende institusjon.	61
Tabell 6.1	Andel som hadde faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden, etter fagområde. Prosent.	64
Tabell 6.2	Prosentandel av doktorgradskandidatene med faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden, etter kjønn og fagområde.....	64
Tabell 6.3	Andel som hadde faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden, etter hovedfinansieringskilde. Prosent.....	64
Tabell 6.4	Andel som hadde faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden, etter arbeidsplass i doktorgradsperioden. Prosent.	65
Tabell 6.5	Vurdering av det faglige utbyttet av utenlandsoppholdet, etter fagområde. Prosent.	65
Tabell 6.6	Prosentandel av doktorgradskandidatene som vurderer det faglige utbyttet av utenlandsoppholdet som relativt godt eller svært godt, etter kjønn og fagområde.....	66
Tabell 6.7	Andelen av doktorene som er yrkesaktive, etter om de hadde faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden. Prosent.	66
Tabell 6.8	Doktorgradskandidatenes hovedarbeidssted, etter om de hadde faglig utenlandsopphold i doktorgradsperioden. Prosent.	67
Tabell 6.9	Andel av doktorene som er yrkesaktive, etter statsborgerskap. Prosent	68
Tabell 6.10	Doktorgradskandidater med arbeidssted i Norge, etter statsborgerskap og fagområde. Prosent	68
Tabell 6.11	Doktorgradskandidater med arbeidssted i Norge, etter hovedarbeidssted og statsborgerskap. Prosent.	69
Tabell 6.12	Tid fra doktorgradsdisputas til relevant stilling for doktorgradskandidater med arbeidssted i Norge, etter hovedarbeidssted og statsborgerskap. Prosent.	69

Vedleggstabeller

Tabell V 1	Andel av mannlige respondenter som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Prosent.....	89
Tabell V 2	Andel av kvinnelige respondenter som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Prosent.....	89
Tabell V 3	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Humaniora. Prosent.	90
Tabell V 4	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Samfunnsvitenskap. Prosent.....	90
Tabell V 5	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.	91
Tabell V 6	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Teknologiske fag. Prosent.	91
Tabell V 7	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Medisinske fag. Prosent.....	92
Tabell V 8	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. Prosent.	92
Tabell V 9	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Alle fagområder. Prosent.....	93
Tabell V 10	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Humaniora. Prosent.	93
Tabell V 11	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Samfunnsvitenskap. Prosent.....	94
Tabell V 12	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.....	94
Tabell V 13	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Medisinske fag. Prosent.	95
Tabell V 14	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Alle fagområder. Prosent.....	95
Tabell V 15	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Humaniora. Prosent.	96
Tabell V 16	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Samfunnsvitenskap. Prosent.	96
Tabell V 17	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.	97

Tabell V 18	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Medisinske fag. Prosent.....	97
Tabell V 19	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Alle fagområder. Prosent.....	98
Tabell V 20	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Humaniora. Prosent.....	98
Tabell V 21	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Samfunnsvitenskap. Prosent.....	99
Tabell V 22	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.	99
Tabell V 23	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Teknologi. Prosent.	100
Tabell V 24	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Medisinske fag. Prosent.	100
Tabell V 25	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Tromsø. Alle fagområder. Prosent.....	101
Tabell V 26	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Tromsø. Humaniora og Samfunnsvitenskap. Prosent.....	101
Tabell V 27	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Tromsø. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.	102
Tabell V 28	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Tromsø. Medisinske fag. Prosent.....	102
Tabell V 29	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet for miljø- og biovitenskap. Alle fagområder. Prosent.	103
Tabell V 30	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet for miljø- og biovitenskap. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.....	103
Tabell V 31	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet for miljø- og biovitenskap. Landbruksvitenskap. Prosent.	104
Tabell V 32	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Andre institusjoner. Alle fagområder. Prosent.....	104
Tabell V 33	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Andre institusjoner. Humaniora og samfunnsvitenskap. Prosent.	105

Tabell V 34	Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Andre institusjoner. Matematikk og naturvitenskap, Teknologi og Landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. Prosent.....	105
Tabell V 35	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Humaniora. Prosent.	106
Tabell V 36	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Samfunnsvitenskap. Prosent.	106
Tabell V 37	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Matematikk/naturvitenskap. Prosent.	107
Tabell V 38	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Teknologi. Prosent.	107
Tabell V 39	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Medisin. Prosent.	108
Tabell V 40	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. Prosent.	108
Tabell V 41	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Menn. Prosent.	109
Tabell V 42	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Kvinner. Prosent.	109
Tabell V 43	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Prosent.	110
Tabell V 44	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Prosent.	110
Tabell V 45	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Prosent....	111
Tabell V 46	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Doktorgrad fra Universitetet i Tromsø. Prosent.	111
Tabell V 47	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Doktorgrad fra Universitetet for miljø- og biovitenskap. Prosent.....	112
Tabell V 48	Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Doktorgrad fra Andre institusjoner. Prosent.....	112
Tabell V 49	Andel av doktorgradskullet 2002 som er yrkesaktive, etter fagområde. Begge kjønn. Prosent.	112

Tabell V 50	Andel av doktorgradskullet 2002 som er yrkesaktive, etter fagområde. Menn. Prosent.....	113
Tabell V 51	Andel av doktorgradskullet 2002 som er yrkesaktive, etter fagområde. Kvinner. Prosent.....	113
Tabell V 52	Andel av doktorgradskullet 2005 som er yrkesaktive, etter fagområde. Begge kjønn. Prosent.....	113
Tabell V 53	Andel av doktorgradskullet 2005 som er yrkesaktive, etter fagområde. Menn. Prosent.....	113
Tabell V 54	Andel av doktorgradskullet 2005 som er yrkesaktive, etter fagområde. Kvinner. Prosent.....	114
Tabell V 55	Tid fra doktorgradsdisputas til relevant stilling. Etter fagområde. Menn. Prosent.....	114
Tabell V 56	Tid fra doktorgradsdisputas til relevant stilling. Etter fagområde. Kvinner. Prosent.....	114
Tabell V 57	Doktorgradskandidatenes hovedarbeidssted, etter fagområde. Menn. Prosent.....	115
Tabell V 58	Doktorgradskandidatenes hovedarbeidssted, etter fagområde. Kvinner. Prosent.....	115
Tabell V 59	Endring i doktorgradskandidatenes arbeidssted, etter fagområde. Menn. Prosent.....	116
Tabell V 60	Endring i doktorgradskandidatenes arbeidssted, etter fagområde. Kvinner. Prosent.....	116
Tabell V 61	Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullene 2002 og 2005, etter fagområde. Menn. Prosent.....	116
Tabell V 62	Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullene 2002 og 2005, etter fagområde. Kvinner. Prosent.....	117
Tabell V 63	Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullet 2002, etter fagområde. Kvinner og menn. Prosent.....	117
Tabell V 64	Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullet 2002, etter fagområde. Menn. Prosent.....	117
Tabell V 65	Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullet 2002, etter fagområde. Kvinner. Prosent.....	118
Tabell V 66	Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullet 2005 etter fagområde. Kvinner og menn. Prosent.....	118
Tabell V 67	Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullet 2005 etter fagområde. Menn. Prosent.....	118
Tabell V 68	Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullet 2005 etter fagområde. Kvinner. Prosent.....	119
Tabell V 69	Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Menn. Prosent.....	119
Tabell V 70	Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Kvinner. Prosent.....	120
Tabell V 71	Doktorgradskandidater som hadde planer om karriere i akademia, etter hovedarbeidssted og fagområde. Prosent.....	120
Tabell V 72	Doktorgradskandidater som hadde planer om karriere i akademia, etter hovedarbeidssted og fagområde. Menn. Prosent.....	121

Tabell V 73	Doktorgradskandidater som hadde planer om karriere i akademia, etter hovedarbeidssted og fagområde. Kvinner. Prosent.	121
Tabell V 74	Årsaker til at FoU ikke er en del av arbeidsoppgavene, etter fagområde. Menn. Prosent.	122
Tabell V 75	Årsaker til at FoU ikke er en del av arbeidsoppgavene, etter fagområde. Kvinner. Prosent.	122
Tabell V 76	Vurdering av i hvilken grad arbeidet som utføres i nåværende hovedstilling er knyttet til problemstillinger i doktorgradsavhandlingen, etter fagområde. Menn. Prosent.	122
Tabell V 77	Vurdering av i hvilken grad arbeidet som utføres i nåværende hovedstilling er knyttet til problemstillinger i doktorgradsavhandlingen, etter fagområde. Kvinner. Prosent.	123
Tabell V 78	Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med doktorgradsavhandlingen i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Menn. Prosent.	123
Tabell V 79	Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med doktorgradsavhandlingen i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Kvinner. Prosent.	123
Tabell V 80	Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i opplæringsdelen (kurs) i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Menn. Prosent.	124
Tabell V 81	Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i opplæringsdelen (kurs) i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Kvinner. Prosent.	124
Tabell V 82	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Menn. Prosent.	124
Tabell V 83	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Kvinner. Prosent.	125
Tabell V 84	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Arbeidssted: universitet eller høyskole. Prosent.	125
Tabell V 85	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Arbeidssted: forskningsinstitutt utenfor U&H-sektoren. Prosent.	126
Tabell V 86	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Arbeidssted: annen arbeidsplass. Prosent.	126
Tabell V 87	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Humaniora. Prosent.	127
Tabell V 88	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Samfunnsvitenskap. Prosent.	127
Tabell V 89	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.	128
Tabell V 90	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Teknologiske fag. Prosent.	128
Tabell V 91	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Medisinske fag. Prosent.	129

Tabell V 92	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. Prosent.	129
Tabell V 93	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Prosent.....	130
Tabell V 94	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Prosent.....	130
Tabell V 95	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Prosent.	131
Tabell V 96	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Doktorgrad fra Universitetet i Tromsø. Prosent.	131
Tabell V 97	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Doktorgrad fra Universitetet for miljø- og biovitenskap. Prosent.....	132
Tabell V 98	Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Doktorgrad fra andre institusjoner. Prosent.	132

Vedleggstabeller

Tabell V 1 Andel av mannlige respondenter som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	38	41	14	6	2	100
..grundig metodisk skolering	27	41	20	11	2	100
..innsikt i forskningsledelse	11	30	23	22	14	100
..innsikt i prosjektplanlegging	17	35	21	17	10	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	51	37	8	3	1	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	61	30	7	2	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	55	31	8	5	2	100
..erfaring med å arbeide i team	23	24	18	21	14	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	18	23	20	22	17	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	10	12	14	15	49	100
..gode faglige kontakter i Norge	30	38	17	10	5	100
..gode faglige kontakter i utlandet	30	33	16	13	8	100
..grundig oppfølging fra veileder	40	27	14	12	7	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 580 og 587 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 2 Andel av kvinnelige respondenter som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	37	41	13	8	2	100
..grundig metodisk skolering	32	39	16	11	2	100
..innsikt i forskningsledelse	16	29	21	20	14	100
..innsikt i prosjektplanlegging	31	36	14	13	6	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	55	34	9	1	1	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	67	27	4	2	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	59	31	5	3	2	100
..erfaring med å arbeide i team	21	27	16	19	17	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	21	27	16	19	16	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	7	10	8	12	63	100
..gode faglige kontakter i Norge	28	41	17	11	4	100
..gode faglige kontakter i utlandet	32	30	12	13	12	100
..grundig oppfølging fra veileder	39	28	13	10	10	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 427 og 435 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 3 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Humaniora. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	32	39	13	10	6	100
..grundig metodisk skoleing	29	32	19	15	5	100
..innsikt i forskningsledelse	9	22	22	22	27	100
..innsikt i prosjektplanlegging	22	32	16	22	8	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	58	30	10	1	1	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	69	21	8	1	1	100
..trening i å formidle forskningsresultater	45	32	11	6	5	100
..erfaring med å arbeide i team	3	16	19	24	38	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	16	27	22	19	16	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	4	4	9	4	79	100
..gode faglige kontakter i Norge	28	43	17	9	3	100
..gode faglige kontakter i utlandet	37	32	15	9	7	100
..grundig oppfølging fra veileder	44	18	11	14	12	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 114 og 118 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 4 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Samfunnsvitenskap. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	36	43	13	7	2	100
..grundig metodisk skoleing	29	42	16	10	2	100
..innsikt i forskningsledelse	7	30	19	22	21	100
..innsikt i prosjektplanlegging	19	35	16	18	12	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	59	35	6	0	1	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	72	24	3	1	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	43	36	12	7	2	100
..erfaring med å arbeide i team	15	19	19	25	22	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	15	22	19	25	19	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	6	9	9	14	62	100
..gode faglige kontakter i Norge	32	39	16	11	3	100
..gode faglige kontakter i utlandet	30	30	14	14	12	100
..grundig oppfølging fra veileder	48	26	12	9	6	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 170 og 176 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 5 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	42	38	14	5	0	100
..grundig metodisk skoleing	29	43	19	8	1	100
..innsikt i forskningsledelse	15	29	21	20	14	100
..innsikt i prosjektplanlegging	21	34	18	17	10	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	59	29	9	2	1	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	67	26	5	2	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	62	30	4	3	0	100
..erfaring med å arbeide i team	25	31	15	18	11	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	18	24	16	19	23	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	9	13	9	17	52	100
..gode faglige kontakter i Norge	27	38	18	12	6	100
..gode faglige kontakter i utlandet	30	32	14	14	9	100
..grundig oppfølging fra veileder	36	31	14	11	9	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 317 og 321 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 6 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Teknologiske fag. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	46	39	11	3	0	100
..grundig metodisk skoleing	18	41	24	16	1	100
..innsikt i forskningsledelse	9	28	25	30	8	100
..innsikt i prosjektplanlegging	10	31	30	18	11	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	40	45	11	4	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	54	36	9	1	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	59	30	7	2	2	100
..erfaring med å arbeide i team	16	25	20	28	11	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	11	26	20	29	14	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	16	23	20	18	22	100
..gode faglige kontakter i Norge	31	41	13	11	5	100
..gode faglige kontakter i utlandet	25	36	19	13	8	100
..grundig oppfølging fra veileder	32	26	18	13	11	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

151-152 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 7 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Medisinske fag. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	28	45	14	11	3	100
..grundig metodisk skoleing	37	37	14	10	2	100
..innsikt i forskningsledelse	19	34	26	15	6	100
..innsikt i prosjektplanlegging	35	43	13	6	3	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	46	43	7	2	1	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	56	35	5	2	1	100
..trening i å formidle forskningsresultater	64	28	3	3	1	100
..erfaring med å arbeide i team	39	26	15	13	7	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	33	26	18	14	10	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	4	4	13	13	65	100
..gode faglige kontakter i Norge	30	37	19	9	5	100
..gode faglige kontakter i utlandet	32	29	12	15	12	100
..grundig oppfølging fra veileder	42	29	14	9	6	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 214 og 217 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 8 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	36	42	11	11	0	100
..grundig metodisk skoleing	22	47	22	8	0	100
..innsikt i forskningsledelse	11	31	25	22	11	100
..innsikt i prosjektplanlegging	34	29	17	14	6	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	42	36	11	11	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	64	25	11	0	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	53	33	8	3	3	100
..erfaring med å arbeide i team	17	31	25	22	6	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	17	22	22	28	11	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	11	25	8	17	39	100
..gode faglige kontakter i Norge	31	42	17	8	3	100
..gode faglige kontakter i utlandet	39	42	11	6	3	100
..grundig oppfølging fra veileder	36	28	14	17	6	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

35-36 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 9 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Alle fagområder. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	33	43	14	7	3	100
..grundig metodisk skoleing	31	41	16	10	2	100
..innsikt i forskningsledelse	14	29	22	21	15	100
..innsikt i prosjektplanlegging	25	40	15	13	7	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	56	32	9	2	1	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	64	29	4	1	1	100
..trening i å formidle forskningsresultater	56	31	6	5	2	100
..erfaring med å arbeide i team	23	22	19	20	17	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	20	23	19	20	19	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	3	6	9	15	66	100
..gode faglige kontakter i Norge	29	40	16	10	4	100
..gode faglige kontakter i utlandet	33	27	13	15	12	100
..grundig oppfølging fra veileder	38	28	15	10	9	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 353 og 359 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 10 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Humaniora. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	26	45	15	9	6	100
..grundig metodisk skoleing	21	44	17	15	4	100
..innsikt i forskningsledelse	8	20	31	14	27	100
..innsikt i prosjektplanlegging	20	43	14	12	10	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	66	28	4	0	2	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	74	20	4	0	2	100
..trening i å formidle forskningsresultater	43	39	6	6	6	100
..erfaring med å arbeide i team	4	10	22	20	43	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	20	31	20	8	20	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	0	6	6	4	83	100
..gode faglige kontakter i Norge	30	45	15	6	4	100
..gode faglige kontakter i utlandet	43	29	12	8	8	100
..grundig oppfølging fra veileder	39	20	18	10	12	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 47 og 50 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

**Tabell V 11 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden.
Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Samfunnsvitenskap. Prosent.**

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	29	52	16	3	0	100
..grundig metodisk skoleing	30	43	14	10	1	100
..innsikt i forskningsledelse	7	33	12	29	19	100
..innsikt i prosjektplanlegging	17	38	17	20	7	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	62	30	7	0	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	71	24	3	1	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	40	37	11	7	4	100
..erfaring med å arbeide i team	17	16	20	27	20	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	15	18	18	29	21	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	1	6	7	19	67	100
..gode faglige kontakter i Norge	35	40	13	12	0	100
..gode faglige kontakter i utlandet	33	28	14	16	9	100
..grundig oppfølging fra veileder	42	32	14	7	4	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 68 og 70 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

**Tabell V 12 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden.
Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.**

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	45	36	15	3	1	100
..grundig metodisk skoleing	31	41	20	8	0	100
..innsikt i forskningsledelse	17	27	17	22	17	100
..innsikt i prosjektplanlegging	21	33	14	20	12	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	54	28	15	2	1	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	65	28	4	2	1	100
..trening i å formidle forskningsresultater	60	28	6	6	0	100
..erfaring med å arbeide i team	19	23	20	21	16	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	10	21	18	19	31	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	6	9	6	21	58	100
..gode faglige kontakter i Norge	20	39	21	13	8	100
..gode faglige kontakter i utlandet	24	28	19	16	14	100
..grundig oppfølging fra veileder	34	29	13	12	13	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 101 og 103 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn. Inkl. 2 kandidater som oppgir Teknologi.

**Tabell V 13 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden.
Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Medisinske fag. Prosent.**

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	29	43	12	12	4	100
..grundig metodisk skoleing	35	39	14	10	2	100
..innsikt i forskningsledelse	18	30	27	18	7	100
..innsikt i prosjektplanlegging	32	45	15	5	3	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	51	37	8	3	1	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	56	36	5	1	1	100
..trening i å formidle forskningsresultater	65	28	3	4	1	100
..erfaring med å arbeide i team	35	27	15	15	7	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	30	23	19	19	10	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	4	4	13	13	66	100
..gode faglige kontakter i Norge	34	39	15	8	4	100
..gode faglige kontakter i utlandet	37	24	9	17	13	100
..grundig oppfølging fra veileder	39	29	15	10	7	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 134 og 136 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

**Tabell V 14 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden.
Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Alle fagområder. Prosent.**

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	33	41	17	7	2	100
..grundig metodisk skoleing	30	39	20	9	2	100
..innsikt i forskningsledelse	12	29	25	21	13	100
..innsikt i prosjektplanlegging	19	36	16	19	9	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	59	32	6	2	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	68	26	5	2	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	60	29	7	3	1	100
..erfaring med å arbeide i team	25	28	16	18	14	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	26	26	16	17	16	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	6	11	9	11	63	100
..gode faglige kontakter i Norge	28	36	16	13	6	100
..gode faglige kontakter i utlandet	30	36	18	6	9	100
..grundig oppfølging fra veileder	46	26	12	7	8	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 189 og 192 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

**Tabell V 15 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden.
Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Humaniora. Prosent.**

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	30	48	11	11	0	100
..grundig metodisk skoleing	30	33	19	19	0	100
..innsikt i forskningsledelse	7	26	11	30	26	100
..innsikt i prosjektplanlegging	22	41	7	30	0	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	68	21	11	0	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	75	11	14	0	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	54	29	7	7	4	100
..erfaring med å arbeide i team	4	22	15	30	30	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	29	21	11	32	7	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	7	0	11	4	78	100
..gode faglige kontakter i Norge	25	39	18	14	4	100
..gode faglige kontakter i utlandet	32	39	21	4	4	100
..grundig oppfølging fra veileder	50	15	8	12	15	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

NB! Lite tallgrunnlag: mellom 26 og 28 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

**Tabell V 16 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden.
Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Samfunnsvitenskap. Prosent.**

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	37	27	17	10	10	100
..grundig metodisk skoleing	30	33	20	10	7	100
..innsikt i forskningsledelse	6	31	25	16	22	100
..innsikt i prosjektplanlegging	22	28	16	19	16	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	58	35	6	0	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	78	19	0	3	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	55	29	13	3	0	100
..erfaring med å arbeide i team	6	28	22	25	19	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	16	34	9	22	19	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	0	7	0	10	83	100
..gode faglige kontakter i Norge	28	34	13	16	9	100
..gode faglige kontakter i utlandet	19	31	22	6	22	100
..grundig oppfølging fra veileder	47	34	9	3	6	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 30 og 32 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 17 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	41	43	13	3	0	100
..grundig metodisk skolering	32	42	20	5	0	100
..innsikt i forskningsledelse	16	24	29	22	9	100
..innsikt i prosjektplanlegging	14	35	20	19	11	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	66	28	3	3	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	70	26	3	1	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	61	33	4	1	0	100
..erfaring med å arbeide i team	31	32	13	15	9	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	24	23	20	16	17	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	10	17	11	11	52	100
..gode faglige kontakter i Norge	29	41	15	11	4	100
..gode faglige kontakter i utlandet	38	33	15	8	6	100
..grundig oppfølging fra veileder	41	30	13	8	8	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 92 og 94 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 18 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Medisinske fag. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	13	41	31	13	3	100
..grundig metodisk skolering	26	41	21	10	3	100
..innsikt i forskningsledelse	10	41	26	18	5	100
..innsikt i prosjektplanlegging	28	41	13	13	5	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	39	47	11	3	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	51	41	5	3	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	64	21	8	5	3	100
..erfaring med å arbeide i team	38	23	18	10	10	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	36	28	15	5	15	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	3	5	10	15	67	100
..gode faglige kontakter i Norge	28	26	21	15	10	100
..gode faglige kontakter i utlandet	21	46	18	5	10	100
..grundig oppfølging fra veileder	54	15	15	8	8	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

38-39 respondenter tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 19 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Alle fagområder. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	45	38	11	5	1	100
..grundig metodisk skolering	24	39	20	13	3	100
..innsikt i forskningsledelse	10	27	24	24	15	100
..innsikt i prosjektplanlegging	18	31	23	18	10	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	44	43	10	2	1	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	59	31	8	1	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	54	35	7	3	1	100
..erfaring med å arbeide i team	19	26	15	25	16	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	14	25	19	24	19	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	13	16	15	14	42	100
..gode faglige kontakter i Norge	30	39	16	11	4	100
..gode faglige kontakter i utlandet	24	34	16	14	12	100
..grundig oppfølging fra veileder	36	25	15	15	9	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 268 og 271 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 20 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Humaniora. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	35	24	18	12	12	100
..grundig metodisk skolering	35	6	35	12	12	100
..innsikt i forskningsledelse	12	24	18	6	41	100
..innsikt i prosjektplanlegging	35	12	18	18	18	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	41	47	12	0	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	71	24	6	0	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	47	29	18	0	6	100
..erfaring med å arbeide i team	0	18	6	29	47	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	6	6	25	25	38	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	18	0	0	6	76	100
..gode faglige kontakter i Norge	24	53	12	12	0	100
..gode faglige kontakter i utlandet	29	41	6	6	18	100
..grundig oppfølging fra veileder	35	24	0	35	6	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

NB! Lite tallgrunnlag: 16-17 respondenter tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 21 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Samfunnsvitenskap. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoloring	38	43	8	11	0	100
..grundig metodisk skoloring	30	49	11	8	3	100
..innsikt i forskningsledelse	6	28	28	19	19	100
..innsikt i prosjektplanlegging	20	46	9	17	9	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	59	32	5	0	3	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	76	19	5	0	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	41	43	8	8	0	100
..erfaring med å arbeide i team	19	19	11	19	31	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	19	25	25	14	17	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	12	6	15	3	65	100
..gode faglige kontakter i Norge	30	35	19	11	5	100
..gode faglige kontakter i utlandet	22	33	14	14	17	100
..grundig oppfølging fra veileder	61	14	6	11	8	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 34 og 37 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 22 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoloring	53	31	12	3	0	100
..grundig metodisk skoloring	22	44	20	8	5	100
..innsikt i forskningsledelse	7	24	20	25	24	100
..innsikt i prosjektplanlegging	19	22	22	25	12	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	56	29	12	2	2	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	63	24	12	2	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	54	37	3	5	0	100
..erfaring med å arbeide i team	21	29	16	24	10	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	14	29	7	20	31	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	7	12	10	15	56	100
..gode faglige kontakter i Norge	31	36	19	12	3	100
..gode faglige kontakter i utlandet	27	32	12	15	14	100
..grundig oppfølging fra veileder	28	28	19	22	3	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 101 og 103 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 23 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Teknologi. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	46	40	11	4	0	100
..grundig metodisk skolering	17	41	22	18	1	100
..innsikt i forskningsledelse	9	28	25	29	8	100
..innsikt i prosjektplanlegging	9	33	30	18	9	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	37	47	12	4	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	51	38	9	1	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	59	30	8	1	1	100
..erfaring med å arbeide i team	17	25	18	29	11	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	10	26	20	30	14	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	17	23	20	18	22	100
..gode faglige kontakter i Norge	31	41	12	12	4	100
..gode faglige kontakter i utlandet	23	36	18	14	9	100
..grundig oppfølging fra veileder	32	25	19	12	12	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

137-138 respondenter tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 24 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Medisinske fag. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	32	53	11	5	0	100
..grundig metodisk skolering	58	26	11	5	0	100
..innsikt i forskningsledelse	32	37	21	5	5	100
..innsikt i prosjektplanlegging	63	26	11	0	0	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	32	68	0	0	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	68	32	0	0	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	53	47	0	0	0	100
..erfaring med å arbeide i team	42	37	5	11	5	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	39	22	33	6	0	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	5	5	11	11	68	100
..gode faglige kontakter i Norge	21	32	37	11	0	100
..gode faglige kontakter i utlandet	21	21	21	26	11	100
..grundig oppfølging fra veileder	47	37	5	11	0	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

NB! Lite tallgrunnlag: 18-19 av respondenter tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 25 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Tromsø. Alle fagområder. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	36	47	11	4	3	100
..grundig metodisk skolering	32	45	14	8	1	100
..innsikt i forskningsledelse	17	44	18	11	10	100
..innsikt i prosjektplanlegging	29	44	14	7	7	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	48	41	8	1	1	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	59	32	5	4	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	64	21	5	5	4	100
..erfaring med å arbeide i team	27	29	16	11	16	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	19	36	14	15	16	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	4	4	18	10	64	100
..gode faglige kontakter i Norge	19	42	22	8	8	100
..gode faglige kontakter i utlandet	30	36	10	15	10	100
..grundig oppfølging fra veileder	38	37	18	1	5	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

72-73 respondenter tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 26 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Tromsø. Humaniora og Samfunnsvitenskap. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	30	40	15	5	10	100
..grundig metodisk skolering	25	35	30	5	5	100
..innsikt i forskningsledelse	5	25	20	25	25	100
..innsikt i prosjektplanlegging	15	30	20	25	10	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	30	45	20	5	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	45	45	5	5	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	40	25	20	15	0	100
..erfaring med å arbeide i team	0	20	30	20	30	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	0	30	40	20	10	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	0	0	25	10	65	100
..gode faglige kontakter i Norge	20	55	20	5	0	100
..gode faglige kontakter i utlandet	20	35	15	20	10	100
..grundig oppfølging fra veileder	40	25	25	0	10	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

NB! Lite tallgrunnlag: 20 respondenter tok stilling til de enkelte utsagn, herav 11 i humaniora og 9 i samfunnsvitenskap.

Tabell V 27 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Tromsø. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	37	47	13	3	0	100
..grundig metodisk skoleing	20	63	10	7	0	100
..innsikt i forskningsledelse	13	57	13	10	7	100
..innsikt i prosjektplanlegging	27	50	13	0	10	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	70	27	3	0	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	70	27	3	0	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	77	13	0	3	7	100
..erfaring med å arbeide i team	23	43	7	10	17	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	17	37	3	17	27	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	3	10	10	7	70	100
..gode faglige kontakter i Norge	20	30	20	13	17	100
..gode faglige kontakter i utlandet	33	33	7	17	10	100
..grundig oppfølging fra veileder	40	40	13	0	7	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

NB! Lite tallgrunnlag: 30 respondenter tok stilling til de enkelte utsagn. Inkl. i kandidat som oppgir i teknologi og i som oppgir Landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin

Tabell V 28 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet i Tromsø. Medisinske fag. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	39	52	4	4	0	100
..grundig metodisk skoleing	52	30	4	13	0	100
..innsikt i forskningsledelse	32	45	23	0	0	100
..innsikt i prosjektplanlegging	43	48	9	0	0	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	35	57	4	0	4	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	57	26	9	9	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	70	26	0	0	4	100
..erfaring med å arbeide i team	57	17	17	4	4	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	39	39	4	9	9	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	9	0	23	14	55	100
..gode faglige kontakter i Norge	18	45	27	5	5	100
..gode faglige kontakter i utlandet	35	39	9	9	9	100
..grundig oppfølging fra veileder	35	43	17	4	0	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

NB! Lite tallgrunnlag: 22-23 respondenter tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 29 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet for miljø- og biovitenskap. Alle fagområder. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	40	40	12	8	0	100
..grundig metodisk skolering	31	41	16	11	2	100
..innsikt i forskningsledelse	17	33	22	19	8	100
..innsikt i prosjektplanlegging	33	35	17	10	5	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	58	31	5	5	2	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	69	25	3	3	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	66	25	6	3	0	100
..erfaring med å arbeide i team	23	31	20	19	6	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	27	17	19	36	2	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	19	22	9	25	25	100
..gode faglige kontakter i Norge	27	44	17	11	2	100
..gode faglige kontakter i utlandet	34	34	11	20	0	100
..grundig oppfølging fra veileder	31	36	14	14	5	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 63 og 65 av respondentene tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 30 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet for miljø- og biovitenskap. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	33	42	14	11	0	100
..grundig metodisk skolering	31	42	8	17	3	100
..innsikt i forskningsledelse	20	29	23	20	9	100
..innsikt i prosjektplanlegging	31	36	17	11	6	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	58	31	6	3	3	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	69	25	0	6	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	64	31	3	3	0	100
..erfaring med å arbeide i team	28	36	17	11	8	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	25	19	17	36	3	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	22	22	6	25	25	100
..gode faglige kontakter i Norge	25	47	14	11	3	100
..gode faglige kontakter i utlandet	28	36	11	25	0	100
..grundig oppfølging fra veileder	33	39	11	11	6	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

35-36 respondenter tok stilling til de enkelte utsagn. Inkl. 5 kandidater som oppgir Teknologi.

Tabell V 31 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Universitetet for miljø- og biovitenskap. Landbruksvitenskap. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	45	41	14	0	0	100
..grundig metodisk skoleing	27	41	32	0	0	100
..innsikt i forskningsledelse	14	36	27	18	5	100
..innsikt i prosjektplanlegging	43	38	14	5	0	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	59	27	5	9	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	77	18	5	0	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	73	14	14	0	0	100
..erfaring med å arbeide i team	18	27	23	32	0	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	23	18	27	32	0	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	14	27	14	23	23	100
..gode faglige kontakter i Norge	32	36	18	14	0	100
..gode faglige kontakter i utlandet	45	32	14	9	0	100
..grundig oppfølging fra veileder	23	36	18	18	5	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

NB! Lite tallgrunnlag: 21-22 respondenter tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 32 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Andre institusjoner. Alle fagområder. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skoleing	40	33	11	16	0	100
..grundig metodisk skoleing	30	33	21	14	2	100
..innsikt i forskningsledelse	14	25	21	24	16	100
..innsikt i prosjektplanlegging	25	17	25	21	11	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	48	40	8	3	2	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	67	25	6	2	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	46	35	13	3	3	100
..erfaring med å arbeide i team	16	25	24	19	16	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	13	27	27	19	14	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	15	21	15	11	39	100
..gode faglige kontakter i Norge	41	35	16	5	3	100
..gode faglige kontakter i utlandet	46	32	14	8	0	100
..grundig oppfølging fra veileder	54	16	6	16	8	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

62-63 respondenter tok stilling til de enkelte utsagn.

Tabell V 33 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Andre institusjoner. Humaniora og samfunnsvitenskap. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	54	31	6	9	0	100
..grundig metodisk skolering	34	34	14	14	3	100
..innsikt i forskningsledelse	14	17	20	29	20	100
..innsikt i prosjektplanlegging	20	17	23	26	14	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	57	37	6	0	0	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	69	29	3	0	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	43	31	20	3	3	100
..erfaring med å arbeide i team	11	20	20	26	23	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	6	26	29	26	14	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	15	24	12	9	41	100
..gode faglige kontakter i Norge	37	34	20	6	3	100
..gode faglige kontakter i utlandet	49	26	11	14	0	100
..grundig oppfølging fra veileder	54	14	6	17	9	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

34-35 respondenter tok stilling til de enkelte utsagn, herav 11-12 i Humaniora og 23 i Samfunnsvitenskap.

Tabell V 34 Andel som sa seg enig eller uenig i diverse utsagn om doktorgradsperioden. Doktorgrad fra Andre institusjoner. Matematikk og naturvitenskap, Teknologi og Landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. Prosent.

Utsagn: Jeg fikk...	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Totalt
..en grundig teoretisk skolering	21	36	18	25	0	100
..grundig metodisk skolering	25	32	29	14	0	100
..innsikt i forskningsledelse	14	36	21	18	11	100
..innsikt i prosjektplanlegging	32	18	29	14	7	100
..trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	36	43	11	7	4	100
..trening i systematisk/analytisk tenkning	64	21	11	4	0	100
..trening i å formidle forskningsresultater	50	39	4	4	4	100
..erfaring med å arbeide i team	21	32	29	11	7	100
..erfaring med tverrfaglig samarbeid	21	29	25	11	14	100
..erfaring med å samarbeide med næringslivet	14	18	18	14	36	100
..gode faglige kontakter i Norge	46	36	11	4	4	100
..gode faglige kontakter i utlandet	43	39	18	0	0	100
..grundig oppfølging fra veileder	54	18	7	14	7	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

NB! Lite tallgrunnlag: 28 respondenter tok stilling til de enkelte utsagn, herav 9 i Matematikk og naturvitenskap, 6 i Teknologi og 13 i Landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin.

Tabell V 35 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. *Humaniora. Prosent.*

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	15	35	50	100
Metodisk fordypning	17	44	38	100
Vitenskapsteori	13	35	52	100
Forskningsetiske spørsmål	7	35	58	100
Innsikt i forskningsledelse	26	46	28	100
Innsikt i prosjektplanlegging	31	42	27	100
Formidling av forskningsresultater	24	46	31	100
Samarbeid i forskergruppe	32	44	24	100
Tverrfaglig samarbeid	22	49	29	100
Samarbeid med næringslivet	12	31	57	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	12	18	70	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	20	41	39	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	27	40	33	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	34	32	35	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 101 og 104 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 36 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. *Samfunnsvitenskap. Prosent.*

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	17	34	49	100
Metodisk fordypning	28	36	35	100
Vitenskapsteori	12	24	64	100
Forskningsetiske spørsmål	10	34	56	100
Innsikt i forskningsledelse	25	42	33	100
Innsikt i prosjektplanlegging	26	41	33	100
Formidling av forskningsresultater	23	43	34	100
Samarbeid i forskergruppe	24	41	35	100
Tverrfaglig samarbeid	18	37	45	100
Samarbeid med næringslivet	15	28	57	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	10	22	68	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	15	54	32	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	24	48	28	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	16	34	50	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 166 og 171 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 37 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. *Matematikk/naturvitenskap. Prosent.*

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	8	26	65	100
Metodisk fordypning	16	37	48	100
Vitenskapsteori	7	20	73	100
Forskningsetiske spørsmål	9	31	60	100
Innsikt i forskningsledelse	34	45	22	100
Innsikt i prosjektplanlegging	34	46	20	100
Formidling av forskningsresultater	21	37	42	100
Samarbeid i forskergruppe	26	43	31	100
Tverrfaglig samarbeid	24	41	35	100
Samarbeid med næringslivet	23	37	40	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	21	37	42	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	18	39	43	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	19	36	45	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	32	34	34	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 309 og 313 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 38 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. *Teknologi. Prosent.*

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	7	24	69	100
Metodisk fordypning	24	45	31	100
Vitenskapsteori	15	28	58	100
Forskningsetiske spørsmål	11	35	54	100
Innsikt i forskningsledelse	28	45	27	100
Innsikt i prosjektplanlegging	37	40	23	100
Formidling av forskningsresultater	18	36	46	100
Samarbeid i forskergruppe	25	46	30	100
Tverrfaglig samarbeid	18	46	36	100
Samarbeid med næringslivet	25	40	34	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	30	36	33	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	13	46	41	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	17	41	41	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	21	36	43	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 148 og 151 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 39 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. *Medisin. Prosent.*

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	14	31	55	100
Metodisk fordypning	17	44	39	100
Vitenskapsteori	9	28	63	100
Forskningsetiske spørsmål	9	39	51	100
Innsikt i forskningsledelse	30	45	25	100
Innsikt i prosjektplanlegging	30	40	29	100
Formidling av forskningsresultater	17	33	50	100
Samarbeid i forskergruppe	24	35	41	100
Tverrfaglig samarbeid	16	40	44	100
Samarbeid med næringslivet	20	30	50	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	18	37	45	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	15	45	40	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	22	41	37	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	37	31	32	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 205 og 209 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 40 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. *Landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. Prosent.*

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	14	43	43	100
Metodisk fordypning	17	44	39	100
Vitenskapsteori	6	28	67	100
Forskningsetiske spørsmål	6	50	44	100
Innsikt i forskningsledelse	47	36	17	100
Innsikt i prosjektplanlegging	42	36	22	100
Formidling av forskningsresultater	19	33	47	100
Samarbeid i forskergruppe	14	51	34	100
Tverrfaglig samarbeid	31	31	39	100
Samarbeid med næringslivet	28	42	31	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	28	42	31	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	14	44	42	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	25	36	39	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	39	36	25	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

35-36 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 41 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Menn. Prosent.

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	11	31	58	100
Metodisk fordypning	19	42	38	100
Vitenskapsteori	10	26	63	100
Forskningsetiske spørsmål	8	34	58	100
Innsikt i forskningsledelse	24	47	29	100
Innsikt i prosjektplanlegging	28	44	27	100
Formidling av forskningsresultater	16	40	43	100
Samarbeid i forskergruppe	20	45	35	100
Tverrfaglig samarbeid	18	41	41	100
Samarbeid med næringslivet	19	35	46	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	19	33	48	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	14	43	44	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	19	40	41	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	21	35	44	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 560 og 565 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 42 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Kvinner. Prosent.

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	13	28	59	100
Metodisk fordypning	20	38	42	100
Vitenskapsteori	10	24	66	100
Forskningsetiske spørsmål	11	37	53	100
Innsikt i forskningsledelse	39	40	21	100
Innsikt i prosjektplanlegging	38	38	23	100
Formidling av forskningsresultater	25	34	40	100
Samarbeid i forskergruppe	32	38	30	100
Tverrfaglig samarbeid	24	41	36	100
Samarbeid med næringslivet	22	33	45	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	20	32	48	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	20	46	34	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	25	40	35	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	40	31	30	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 411 og 417 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 43 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Prosent.

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	14	29	57	100
Metodisk fordypning	18	41	41	100
Vitenskapsteori	10	23	67	100
Forskningsetiske spørsmål	9	36	54	100
Innsikt i forskningsledelse	30	44	26	100
Innsikt i prosjektplanlegging	33	41	26	100
Formidling av forskningsresultater	22	35	43	100
Samarbeid i forskergruppe	27	39	34	100
Tverrfaglig samarbeid	20	39	41	100
Samarbeid med næringslivet	18	32	51	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	16	32	52	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	17	43	40	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	21	40	39	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	31	34	36	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

334-341 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 44 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Prosent.

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	13	31	55	100
Metodisk fordypning	19	36	45	100
Vitenskapsteori	9	25	66	100
Forskningsetiske spørsmål	3	33	64	100
Innsikt i forskningsledelse	30	43	27	100
Innsikt i prosjektplanlegging	32	42	26	100
Formidling av forskningsresultater	16	43	41	100
Samarbeid i forskergruppe	21	42	36	100
Tverrfaglig samarbeid	19	41	39	100
Samarbeid med næringslivet	21	28	51	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	20	27	53	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	17	44	39	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	23	37	40	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	33	31	36	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

180-183 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 45 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Prosent.

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	6	27	67	100
Metodisk fordypning	20	42	37	100
Vitenskapsteori	11	28	61	100
Forskningsetiske spørsmål	11	33	56	100
Innsikt i forskningsledelse	28	44	28	100
Innsikt i prosjektplanlegging	34	40	26	100
Formidling av forskningsresultater	19	38	43	100
Samarbeid i forskergruppe	26	42	32	100
Tverrfaglig samarbeid	17	43	40	100
Samarbeid med næringslivet	21	35	43	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	23	32	45	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	14	46	40	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	19	44	37	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	24	33	43	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

260-264 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 46 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Doktorgrad fra Universitetet i Tromsø. Prosent.

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	9	35	57	100
Metodisk fordypning	22	41	38	100
Vitenskapsteori	7	30	62	100
Forskningsetiske spørsmål	11	36	53	100
Innsikt i forskningsledelse	33	47	20	100
Innsikt i prosjektplanlegging	30	46	24	100
Formidling av forskningsresultater	20	46	34	100
Samarbeid i forskergruppe	27	50	23	100
Tverrfaglig samarbeid	25	51	25	100
Samarbeid med næringslivet	22	43	35	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	16	44	40	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	19	51	30	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	21	47	31	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	30	40	30	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

68-70 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 47 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Doktorgrad fra Universitetet for miljø- og biovitenskap. Prosent.

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	13	33	55	100
Metodisk fordypning	25	35	40	100
Vitenskapsteori	9	23	68	100
Forskningsetiske spørsmål	14	37	49	100
Innsikt i forskningsledelse	38	38	23	100
Innsikt i prosjektplanlegging	35	45	20	100
Formidling av forskningsresultater	27	27	47	100
Samarbeid i forskergruppe	25	41	34	100
Tverrfaglig samarbeid	29	32	38	100
Samarbeid med næringslivet	29	34	37	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	29	29	42	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	23	38	39	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	37	28	35	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	30	30	41	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

63-65 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 48 Vurdering av hvilke forhold doktorgradsutdanningen burde lagt mer vekt på, sett i lys av arbeidsoppgavene i nåværende hovedstilling. Doktorgrad fra Andre institusjoner. Prosent.

Forhold	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei	Totalt
Teoretisk fordypning	19	32	48	100
Metodisk fordypning	19	47	34	100
Vitenskapsteori	13	27	60	100
Forskningsetiske spørsmål	10	40	50	100
Innsikt i forskningsledelse	30	49	21	100
Innsikt i prosjektplanlegging	26	47	27	100
Formidling av forskningsresultater	21	39	40	100
Samarbeid i forskergruppe	23	45	32	100
Tverrfaglig samarbeid	24	42	34	100
Samarbeid med næringslivet	20	49	31	100
Kommersialisering/teknologioverføring av forskningsresultater	15	39	47	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	10	42	48	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	16	39	45	100
Karriereplanlegging/kjennskap til alternative karriereveier	24	39	37	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

61-62 av respondentene tok stilling til de enkelte forholdene.

Tabell V 49 Andel av doktorgradskullet 2002 som er yrkesaktive, etter fagområde. Begge kjønn. Prosent.

Svaralternativ	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Nei	5	1	1	0	1	0	1
Ja, i fast stilling	70	87	76	92	73	88	80
Ja, i postdoktorstilling	11	5	13	0	13	6	9
Ja, i annen tidsbegrenset stilling	14	7	10	8	14	6	10
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(63)	(85)	(153)	(78)	(80)	(17)	(476)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 50 Andel av doktorgradskullet 2002 som er yrkesaktive, etter fagområde. Menn. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
Nei	0	0	1	0	2	0	1
Ja, i fast stilling	83	93	80	97	79	89	86
Ja, i postdoktorstilling	10	0	9	0	7	0	5
Ja, i annen tidsbegrenset stilling	7	7	9	3	12	11	8
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(29)	(41)	(96)	(61)	(42)	(9)	(278)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 51 Andel av doktorgradskullet 2002 som er yrkesaktive, etter fagområde. Kvinner. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
Nei	9	2	2	0	0	0	3
Ja, i fast stilling	59	82	68	76	66	88	71
Ja, i postdoktorstilling	12	9	19	0	18	13	14
Ja, i annen tidsbegrenset stilling	21	7	11	24	16	0	13
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(34)	(44)	(57)	(17)	(38)	(8)	(198)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 52 Andel av doktorgradskullet 2005 som er yrkesaktive, etter fagområde. Begge kjønn. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
Nei	5	0	3	0	1	0	2
Ja, i fast stilling	57	73	49	73	55	63	59
Ja, i postdoktorstilling	23	18	37	19	32	21	28
Ja, i annen tidsbegrenset stilling	14	9	11	8	12	16	11
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(56)	(93)	(169)	(74)	(136)	(19)	(547)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 53 Andel av doktorgradskullet 2005 som er yrkesaktive, etter fagområde. Menn. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
Nei	0	0	3	0	2	0	1
Ja, i fast stilling	65	80	50	75	59	75	63
Ja, i postdoktorstilling	19	15	40	19	29	25	28
Ja, i annen tidsbegrenset stilling	15	4	7	6	11	0	8
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(26)	(46)	(108)	(63)	(63)	(4)	(310)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 54 Andel av doktorgradskullet 2005 som er yrkesaktive, etter fagområde. Kvinner. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
Nei	10	0	3	0	0	0	2
Ja, i fast stilling	50	66	48	64	52	60	54
Ja, i postdoktorstilling	27	21	31	18	36	20	29
Ja, i annen tidsbegrenset stilling	13	13	18	18	12	20	15
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(30)	(47)	(61)	(11)	(73)	(15)	(237)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 55 Tid fra doktorgradsdisputas til relevant stilling. Etter fagområde. Menn. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt	
Svaralternativ								
Har ikke fått relevant arbeid		4	1	4	5	6	8	4
Hadde allerede fast jobb med relevant arbeid		49	60	34	53	50	62	47
Hadde midlertidig engasjement med relevant arbeid		29	17	26	17	20	15	22
Fikk relevant arbeid 0-6 måneder etter disputas		11	13	27	22	16	15	20
Fikk relevant arbeid 6 måneder-1 år etter disputas		4	3	5	2	4	0	3
Fikk relevant arbeid mer enn 1 år etter disputas		4	5	4	2	5	0	4
Totalt		100	100	100	100	100	100	100
(N)		(55)	(86)	(199)	(124)	(101)	(13)	(578)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 56 Tid fra doktorgradsdisputas til relevant stilling. Etter fagområde. Kvinner. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt	
Svaralternativ								
Har ikke fått relevant arbeid		7	3	4	0	4	4	4
Hadde allerede fast jobb med relevant arbeid		34	53	24	39	38	35	37
Hadde midlertidig engasjement med relevant arbeid		24	31	33	25	26	39	29
Fikk relevant arbeid 0-6 måneder etter disputas		24	8	35	25	24	13	23
Fikk relevant arbeid 6 måneder-1 år etter disputas		5	3	3	4	5	9	4
Fikk relevant arbeid mer enn 1 år etter disputas		5	1	2	7	3	0	3
Totalt		100	100	100	100	100	100	100
(N)		(58)	(90)	(114)	(28)	(112)	(23)	(425)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

**Tabell V 57 Doktorgradskandidatenes hovedarbeidssted, etter fagområde. Menn.
Prosent.**

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet							
<i>Universiteter og høyskoler</i>							
Universitetsinstitutt e.l. (inkl. univ.sykehus)	49	26	32	21	53	15	34
Forskningsinstitusjon knyttet til universitet	11	10	10	5	5	15	8
Vitenskapelig høyskole	7	11	2	0	2	0	3
Ståttlig høyskole	7	13	4	0	2	0	4
Totalt UoH	75	61	46	26	62	31	49
<i>Andre sektorer</i>							
Annen undervisningsinstitusjon	5	2	2	1	1	0	2
Forskningsinstitutt utenfor UoH-sektoren	5	20	20	15	2	23	14
Helse- og sosialsektoren (ekskl. univ.sykehus)	0	1	2	0	24	0	5
Industribedrift	0	1	9	19	0	8	7
Olje- og gassvirksomhet	0	1	11	19	1	0	8
Offentlig administrasjon/forvaltning	7	2	5	4	3	0	4
Tjenesteyting (offentlig og privat)	0	8	3	11	2	15	5
Annet	7	3	4	6	6	23	5
Totalt Andre sektorer	25	39	54	74	38	69	51
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(55)	(87)	(200)	(124)	(104)	(13)	(583)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

**Tabell V 58 Doktorgradskandidatenes hovedarbeidssted, etter fagområde. Kvinner.
Prosent.**

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet							
<i>Universiteter og høyskoler</i>							
Universitetsinstitutt e.l. (inkl. univ.sykehus)	46	36	36	29	58	13	41
Forskningsinstitusjon knyttet til universitet	9	13	4	14	7	9	8
Vitenskapelig høyskole	11	9	2	0	0	17	5
Ståttlig høyskole	7	11	4	0	8	4	7
Totalt UoH	73	69	46	43	73	43	61
<i>Andre sektorer</i>							
Annen undervisningsinstitusjon	4	3	1	0	0	0	1
Forskningsinstitutt utenfor UoH-sektoren	7	19	23	7	8	48	17
Helse- og sosialsektoren (ekskl. univ.sykehus)	0	0	4	0	11	0	4
Industribedrift	0	0	5	18	1	0	3
Olje- og gassvirksomhet	0	0	6	21	0	0	3
Offentlig administrasjon/forvaltning	5	2	6	4	2	4	4
Tjenesteyting (offentlig og privat)	4	4	3	0	2	0	3
Annet	7	2	4	7	4	4	4
Totalt Andre sektorer	27	31	54	57	27	57	39
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(56)	(90)	(115)	(28)	(112)	(23)	(424)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 59 Endring i doktorgradskandidatenes arbeidssted, etter fagområde. Menn. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet							
Samme som under arbeidet med doktorgraden	55	49	39	25	61	42	43
Annen arbeidsplass i Norge	44	40	53	68	34	50	50
I et annet land	2	12	9	7	6	8	8
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(55)	(86)	(200)	(124)	(104)	(12)	(581)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 60 Endring i doktorgradskandidatenes arbeidssted, etter fagområde. Kvinner. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet							
Samme sted som under arbeidet med doktorgraden	53	58	47	36	54	65	52
Annen arbeidsplass i Norge	40	42	50	54	39	35	43
I et annet land	7	0	3	11	6	0	4
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(58)	(90)	(115)	(28)	(112)	(23)	(426)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 61 Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullene 2002 og 2005, etter fagområde. Menn. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Inntektskategori							
Under 350 000	7	5	8	3	5	0	6
350 000 - 400 000	18	11	27	8	13	15	17
400 000 - 450 000	51	33	27	18	12	31	26
450 000 - 500 000	13	23	16	20	9	23	16
500 000 - 550 000	5	6	10	15	11	0	10
550 000 - 600 000	2	7	3	11	11	8	7
600 000 - 650 000	0	3	4	14	6	15	6
Over 650 000	4	11	7	10	32	8	12
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(55)	(87)	(200)	(123)	(105)	(13)	(583)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 62 *Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullene 2002 og 2005, etter fagområde. Kvinner. Prosent.*

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Inntektskategori							
Under 350 000	18	3	6	0	4	9	6
350 000 - 400 000	30	19	23	11	26	26	23
400 000 - 450 000	36	41	47	25	26	57	38
450 000 - 500 000	14	23	12	25	16	9	16
500 000 - 550 000	0	8	5	18	9	0	7
550 000 - 600 000	2	1	3	11	6	0	4
600 000 - 650 000	0	2	2	11	4	0	3
Over 650 000	0	2	3	0	8	0	3
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(56)	(88)	(115)	(28)	(112)	(23)	(422)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 63 *Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullet 2002, etter fagområde. Kvinner og menn. Prosent.*

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Inntektskategori							
Under 350 000	14	2	7	3	4	0	6
350 000 - 400 000	26	10	15	6	13	18	14
400 000 - 450 000	40	36	34	16	18	35	29
450 000 - 500 000	14	27	20	16	10	24	18
500 000 - 550 000	3	7	7	17	15	0	9
550 000 - 600 000	2	5	5	17	13	6	8
600 000 - 650 000	0	6	5	14	5	12	6
Over 650 000	2	7	8	12	24	6	10
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(58)	(83)	(151)	(77)	(80)	(17)	(466)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 64 *Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullet 2002, etter fagområde. Menn. Prosent.*

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Inntektskategori							
Under 350 000	7	2	7	3	5	0	5
350 000 - 400 000	17	7	15	5	10	11	11
400 000 - 450 000	48	29	27	15	5	22	24
450 000 - 500 000	17	24	20	12	10	22	17
500 000 - 550 000	7	7	7	18	17	0	11
550 000 - 600 000	0	7	6	17	17	11	10
600 000 - 650 000	0	7	6	15	2	22	8
Over 650 000	3	15	11	15	36	11	15
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(29)	(41)	(95)	(60)	(42)	(9)	(276)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 65 *Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullet 2002, etter fagområde. Kvinner. Prosent.*

Inntektskategori	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Under 350 000	21	2	7	0	3	0	6
350 000 - 400 000	34	12	14	12	16	25	17
400 000 - 450 000	31	43	45	18	32	50	37
450 000 - 500 000	10	29	20	29	11	25	19
500 000 - 550 000	0	7	7	12	13	0	7
550 000 - 600 000	3	2	2	18	8	0	5
600 000 - 650 000	0	5	2	12	8	0	4
Over 650 000	0	0	4	0	11	0	3
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(29)	(42)	(56)	(17)	(38)	(8)	(190)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 66 *Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullet 2005 etter fagområde. Kvinner og menn. Prosent.*

Inntektskategori	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Under 350 000	11	5	7	3	5	11	6
350 000 - 400 000	23	21	35	11	24	26	25
400 000 - 450 000	47	38	35	23	20	58	32
450 000 - 500 000	13	20	10	27	14	5	15
500 000 - 550 000	2	7	9	15	7	0	8
550 000 - 600 000	2	3	1	5	7	0	4
600 000 - 650 000	0	0	1	12	5	0	3
Over 650 000	2	7	2	4	18	0	7
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(53)	(92)	(164)	(74)	(137)	(19)	(539)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 67 *Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullet 2005 etter fagområde. Menn. Prosent*

Inntektskategori	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Under 350 000	8	7	9	3	5	0	6
350 000 - 400 000	19	15	37	11	16	25	22
400 000 - 450 000	54	37	27	21	17	50	28
450 000 - 500 000	8	22	12	29	8	25	16
500 000 - 550 000	4	4	11	13	8	0	9
550 000 - 600 000	4	7	0	6	8	0	4
600 000 - 650 000	0	0	1	13	8	0	5
Over 650 000	4	9	3	5	30	0	10
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(26)	(46)	(105)	(63)	(63)	(4)	(307)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 68 *Brutto årslønn i 2007 for doktorgradskandidater fra årskullet 2005 etter fagområde. Kvinner. Prosent*

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Inntektskategori							
Under 350 000	15	4	5	0	5	13	6
350 000 - 400 000	26	26	31	9	31	27	28
400 000 - 450 000	41	39	49	36	23	60	38
450 000 - 500 000	19	17	5	18	19	0	14
500 000 - 550 000	0	9	3	27	7	0	6
550 000 - 600 000	0	0	3	0	5	0	3
600 000 - 650 000	0	0	2	9	3	0	2
Over 650 000	0	4	2	0	7	0	3
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(27)	(46)	(59)	(11)	(74)	(15)	(232)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 69 *Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Menn. Prosent.*

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Hovedfunksjon							
<i>Funksjoner med høy FoU-komponent</i>							
FoU (forskning og utvikling)	29	30	60	40	26	38	42
Forskning i kombinasjon med undervisning	35	44	12	12	13	0	19
Ledelse av FoU-oppgaver	4	5	5	8	2	23	5
Delsum	67	78	76	60	41	62	66
<i>Funksjoner med lav eller ingen FoU-komponent</i>							
Annen type ledelse	2	1	3	7	6	0	4
Undervisning/formidling	15	6	6	2	1	0	5
Kliniske oppgaver	0	3	1	0	42	0	8
Saksbehandling/forvaltning	9	0	4	4	1	8	3
Konsulentoppgaver/rådgivning	0	8	7	18	1	23	8
Annet	7	3	4	10	8	8	6
Delsum	33	22	24	40	59	38	34
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(55)	(87)	(199)	(123)	(100)	(13)	(577)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 70 Hovedfunksjon i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Kvinner. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Hovedfunksjon							
<i>Funksjoner med høy FoU-komponent</i>							
FoU (forskning og utvikling)	32	34	58	50	39	57	44
Forskning i kombinasjon med undervisning	36	47	13	11	22	13	25
Ledelse av FoU-oppgaver	2	3	2	11	3	0	3
Delsum	70	84	73	71	63	70	72
<i>Funksjoner med lav eller ingen FoU-komponent</i>							
Annen type ledelse	2	3	2	0	5	4	3
Undervisning/formidling	13	6	6	7	3	4	6
Kliniske oppgaver	0	1	2	0	22	0	6
Saksbehandling/forvaltning	5	0	3	4	3	4	3
Konsulentoppgaver/rådgivning	4	4	8	14	2	0	5
Annet	7	1	7	4	3	17	5
Delsum	30	16	27	29	37	30	28
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(56)	(90)	(114)	(28)	(111)	(23)	(422)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 71 Doktorgradskandidater som hadde planer om karriere i akademien, etter hovedarbeidssted og fagområde. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet							
<i>Universiteter og høyskoler</i>							
Universitetsinstitutt e.l. (inkl. univ.sykehus)	52	42	50	59	59	18	50
Forskningsinstitusjon knyttet til universitet	7	14	10	3	7	18	9
Vitenskapelig høyskole	11	11	2	0	2	9	6
Statlig høyskole	8	18	9	0	9	9	10
Totalt UoH	78	84	70	62	78	55	76
<i>Andre sektorer</i>							
Annen undervisningsinstitusjon	3	4	0	3	0	0	2
Forskningsinstitutt utenfor UoH-sektoren	2	5	9	7	4	36	6
Helse- og sosialsektoren (ekskl. univ.sykehus)	0	0	3	0	12	0	3
Industribedrift	0	1	5	7	0	0	2
Olje- og gassvirksomhet	0	0	6	10	1	0	2
Offentlig administrasjon/forvaltning	2	1	0	0	2	0	1
Tjenesteyting (offentlig og privat)	2	2	3	10	2	9	3
Annet	7	1	2	0	1	0	2
Totalt Andre sektorer	17	15	28	38	22	45	23
Uoppgitt	5	1	2	0	0	0	2
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(88)	(96)	(123)	(29)	(95)	(11)	(442)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 72 Doktorgradskandidater som hadde planer om karriere i akademisk, etter hovedarbeidssted og fagområde. Menn. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet							
<u>Universiteter og høyskoler</u>							
Universitetsinstitutt e.l. (inkl. univ.sykehus)	55	37	52	54	59	33	51
Forskningsinstitusjon knyttet til universitet	11	12	12	4	10	0	11
Vitenskapelig høyskole	9	15	1	0	5	0	6
Stattlig høyskole	9	22	9	0	2	0	9
Totalt UoH	84	85	74	58	76	33	76
<u>Andre sektorer</u>							
Annen undervisningsinstitusjon	5	2	0	4	0	0	2
Forskningsinstitutt utenfor UoH-sektoren	0	5	6	8	5	33	5
Helse- og sosialsektoren (ekskl. univ.sykehus)	0	0	2	0	12	0	3
Industribedrift	0	2	4	8	0	0	3
Olje- og gassvirksomhet	0	0	9	12	2	0	5
Offentlig administrasjon/forvaltning	5	2	0	0	2	0	2
Tjenesteyting (offentlig og privat)	0	2	2	12	0	33	3
Annet	5	0	1	0	2	0	2
Totalt Andre sektorer	14	15	25	42	24	67	23
Uoppgitt	2	0	1	0	0	0	1
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(44)	(41)	(81)	(26)	(41)	(3)	(236)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 73 Doktorgradskandidater som hadde planer om karriere i akademisk, etter hovedarbeidssted og fagområde. Kvinner. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Arbeidssted på undersøkelsestidspunktet							
<u>Universiteter og høyskoler</u>							
Universitetsinstitutt e.l. (inkl. univ.sykehus)	50	45	45	100	59	13	50
Forskningsinstitusjon knyttet til universitet	2	15	5	0	6	25	8
Vitenskapelig høyskole	14	9	2	0	0	13	6
Stattlig høyskole	7	15	10	0	15	13	12
Totalt UoH	73	84	62	100	80	63	75
<u>Andre sektorer</u>							
Annen undervisningsinstitusjon	2	5	0	0	0	0	2
Forskningsinstitutt utenfor UoH-sektoren	5	5	14	0	4	38	8
Helse- og sosialsektoren (ekskl. univ.sykehus)	0	0	5	0	11	0	4
Industribedrift	0	0	7	0	0	0	1
Olje- og gassvirksomhet	0	0	0	0	0	0	0
Offentlig administrasjon/forvaltning	0	0	0	0	2	0	0
Tjenesteyting (offentlig og privat)	5	2	5	0	4	0	3
Annet	9	2	2	0	0	0	3
Totalt Andre sektorer	20	15	33	0	20	38	22
Uoppgitt	7	2	5	0	0	0	3
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(44)	(55)	(42)	(3)	(54)	(8)	(206)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

**Tabell V 74 Årsaker til at FoU ikke er en del av arbeidsoppgavene, etter fagområde.
Menn. Prosent.**

Årsak	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Har søkt forskerstilling, men ikke fått	31	..	13	6	1	..	9
Lønnsforholdene ville vært for dårlige	8	..	11	17	19	..	15
Ikke utsikt til fast stilling innen rimelig tid	23	..	24	17	13	..	17
Hadde ikke fast stilling og måtte ha sikrere jobb	19	..	11	10	4	..	10
For dårlige karrieremuligheter	4	..	14	11	13	..	11
Mistet interessen for forskning	12	..	11	8	4	..	9
Planla annen karriere	0	..	4	11	23	..	10
Andre forhold	4	..	11	20	23	..	19
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N1 = Antall svar)	(26)	(16)	(71)	(71)	(70)	(7)	(261)
(N2 = Antall respondenter)	(14)	(15)	(39)	(41)	(52)	(5)	(166)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

**Tabell V 75 Årsaker til at FoU ikke er en del av arbeidsoppgavene, etter fagområde.
Kvinner. Prosent.**

Årsak	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Har søkt forskerstilling, men ikke fått	24	..	13	..	4	..	13
Lønnsforholdene ville vært for dårlige	0	..	7	..	6	..	5
Ikke utsikt til fast stilling innen rimelig tid	24	..	22	..	21	..	20
Hadde ikke fast stilling og måtte ha sikrere jobb	26	..	18	..	8	..	15
For dårlige karrieremuligheter	3	..	16	..	12	..	11
Mistet interessen for forskning	9	..	7	..	2	..	6
Planla annen karriere	6	..	2	..	13	..	8
Andre forhold	9	..	15	..	35	..	22
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N1 = Antall svar)	(34)	(14)	(55)	(9)	(52)	(7)	(171)
(N2 = Antall respondenter)	(15)	(12)	(31)	(9)	(34)	(6)	(107)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

**Tabell V 76 Vurdering av i hvilken grad arbeidet som utføres i nåværende hovedstilling er
knyttet til problemstillinger i doktorgradsavhandlingen, etter fagområde.
Menn. Prosent.**

Svaralternativ	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
I svært høy grad	13	22	21	18	25	0	20
I høy grad	25	27	17	22	22	23	21
I noen grad	36	42	33	30	28	62	34
I liten grad	18	5	17	22	20	0	16
Ikke i det hele tatt	7	4	13	9	6	15	9
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(55)	(85)	(200)	(124)	(102)	(13)	(579)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 77 Vurdering av i hvilken grad arbeidet som utføres i nåværende hovedstilling er knyttet til problemstillinger i doktorgradsavhandlingen, etter fagområde. Kvinner. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
I svært høy grad	27	22	21	14	26	26	23
I høy grad	23	30	24	32	16	13	23
I noen grad	38	36	20	32	33	17	30
I liten grad	5	9	16	11	15	35	13
Ikke i det hele tatt	7	3	19	11	10	9	11
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(56)	(90)	(115)	(28)	(112)	(23)	(424)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 78 Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med doktorgradsavhandlingen i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Menn. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
I svært høy grad	24	45	36	29	33	0	33
I høy grad	42	28	29	32	33	62	32
I noen grad	29	26	25	27	28	15	26
I liten grad	5	1	8	9	5	15	6
Ikke i det hele tatt	0	0	3	2	2	8	2
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(55)	(87)	(200)	(124)	(101)	(13)	(580)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 79 Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom arbeidet med doktorgradsavhandlingen i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Kvinner. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
I svært høy grad	52	51	41	25	47	17	44
I høy grad	26	36	30	50	23	43	31
I noen grad	19	12	22	18	21	30	19
I liten grad	3	1	4	4	7	9	4
Ikke i det hele tatt	0	0	3	4	2	0	1
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(58)	(90)	(114)	(28)	(112)	(23)	(425)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 80 Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i opplæringsdelen (kurs) i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Menn. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
I svært høy grad	7	15	10	10	8	0	10
I høy grad	11	23	29	33	21	15	25
I noen grad	25	36	37	32	38	46	35
I liten grad	31	16	19	20	21	31	20
Ikke i det hele tatt	13	3	4	3	9	0	5
Ikke aktuelt	13	6	3	2	3	8	4
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(55)	(86)	(199)	(124)	(100)	(13)	(577)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 81 Vurdering av i hvilken grad det har vært bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i opplæringsdelen (kurs) i nåværende hovedstilling, etter fagområde. Kvinner. Prosent.

	HUM	SV	MN	TK	MED	LBR/ FISK/ VET	Totalt
Svaralternativ							
I svært høy grad	13	18	14	14	21	9	16
I høy grad	9	28	20	43	17	35	22
I noen grad	28	35	39	32	38	35	36
I liten grad	28	14	23	7	21	17	20
Ikke i det hele tatt	15	3	4	4	4	4	5
Ikke aktuelt	6	1	1	0	0	0	1
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
(N)	(53)	(88)	(114)	(28)	(112)	(23)	(418)

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Tabell V 82 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Menn. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skoleing	27	34	27	9	2	2	100
Metodisk skoleing	27	32	27	10	2	2	100
Innsikt i forskningsledelse	10	19	28	22	8	13	100
Innsikt i prosjektplanlegging	13	25	27	17	6	11	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	31	42	19	5	2	1	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	40	41	15	3	1	1	100
Trening i å formidle forskningsresultater	32	32	21	9	3	2	100
Erfaring med å arbeide i team	15	22	27	19	7	11	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	11	18	26	24	8	13	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	8	11	14	17	19	31	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	15	23	31	17	8	5	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	17	21	25	17	13	8	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 573 og 578 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 83 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Kvinner. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	30	29	29	7	3	2	100
Metodisk skolering	31	34	23	7	3	2	100
Innsikt i forskningsledelse	19	18	29	13	6	14	100
Innsikt i prosjektplanlegging	28	25	23	10	4	9	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	36	37	21	3	1	2	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	46	36	15	1	1	2	100
Trening i å formidle forskningsresultater	38	33	20	4	2	2	100
Erfaring med å arbeide i team	22	20	26	11	7	14	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	22	19	24	14	7	15	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	7	9	9	15	13	46	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	20	24	25	16	8	6	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	22	16	20	16	14	12	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 415 og 424 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 84 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Arbeidssted: universitet eller høgskole. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	36	29	23	7	2	3	100
Metodisk skolering	35	31	22	7	2	2	100
Innsikt i forskningsledelse	18	17	28	16	6	14	100
Innsikt i prosjektplanlegging	23	26	24	13	5	10	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	39	36	18	4	2	2	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	47	35	13	2	1	2	100
Trening i å formidle forskningsresultater	38	33	20	4	2	3	100
Erfaring med å arbeide i team	20	21	26	13	8	12	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	19	19	24	17	8	13	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	6	6	11	14	19	44	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	19	26	27	14	7	7	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	25	21	22	13	10	9	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 531 og 542 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 85 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Arbeidssted: forskningsinstitutt utenfor U&H-sektoren. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	20	48	23	7	0	2	100
Metodisk skolering	25	45	24	3	0	3	100
Innsikt i forskningsledelse	11	26	36	15	3	9	100
Innsikt i prosjektplanlegging	17	29	30	13	3	7	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	32	49	18	1	0	1	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	38	49	12	1	0	0	100
Trening i å formidle forskningsresultater	39	40	14	7	0	0	100
Erfaring med å arbeide i team	16	26	24	17	5	11	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	13	18	27	23	5	15	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	8	11	17	20	11	32	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	19	23	36	17	5	1	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	19	21	28	19	9	5	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 150 og 152 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 86 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Arbeidssted: annen arbeidsplass. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	20	29	37	10	3	1	100
Metodisk skolering	19	30	30	14	4	3	100
Innsikt i forskningsledelse	8	17	25	22	12	15	100
Innsikt i prosjektplanlegging	14	23	27	17	6	14	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	25	43	23	7	1	1	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	36	40	20	2	1	0	100
Trening i å formidle forskningsresultater	26	29	25	12	6	1	100
Erfaring med å arbeide i team	14	20	28	19	7	12	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	12	17	26	22	9	13	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	10	17	11	17	16	29	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	12	19	28	21	13	6	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	9	13	21	22	22	12	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 304 og 307 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 87 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. *Humaniora. Prosent.*

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	24	25	31	10	4	6	100
Metodisk skolering	23	25	28	13	5	6	100
Innsikt i forskningsledelse	8	12	23	26	11	20	100
Innsikt i prosjektplanlegging	14	20	25	21	7	13	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	29	39	23	5	1	4	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	40	36	18	2	1	4	100
Trening i å formidle forskningsresultater	32	25	24	6	4	8	100
Erfaring med å arbeide i team	10	11	19	16	15	29	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	11	14	26	23	7	19	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	4	2	4	10	22	58	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	22	28	25	14	6	5	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	23	20	26	16	9	6	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 107 og 111 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 88 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. *Samfunnsvitenskap. Prosent.*

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	40	28	22	5	2	3	100
Metodisk skolering	39	34	21	3	1	2	100
Innsikt i forskningsledelse	14	17	29	15	8	17	100
Innsikt i prosjektplanlegging	16	19	31	12	8	14	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	39	39	15	2	2	3	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	49	38	9	1	1	2	100
Trening i å formidle forskningsresultater	35	29	17	11	4	4	100
Erfaring med å arbeide i team	16	14	24	17	12	17	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	18	14	19	21	10	17	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	5	6	7	16	20	46	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	20	24	32	13	6	6	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	23	20	18	18	9	12	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 170 og 175 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 89 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Matematikk og naturvitenskap. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	28	34	28	8	2	0	100
Metodisk skolering	30	35	22	9	2	2	100
Innsikt i forskningsledelse	15	15	30	16	7	17	100
Innsikt i prosjektplanlegging	20	25	23	13	5	13	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	38	39	19	3	0	1	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	47	36	14	1	0	1	100
Trening i å formidle forskningsresultater	37	32	25	4	1	1	100
Erfaring med å arbeide i team	22	25	25	14	3	11	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	18	17	25	19	6	16	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	9	11	14	18	14	34	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	15	20	27	21	10	7	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	18	18	20	17	17	10	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 312 og 314 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 90 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Teknologiske fag. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	25	40	26	7	2	1	100
Metodisk skolering	18	33	32	13	1	3	100
Innsikt i forskningsledelse	11	22	26	26	7	9	100
Innsikt i prosjektplanlegging	14	21	32	21	3	9	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	29	47	20	4	0	0	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	34	50	15	1	0	0	100
Trening i å formidle forskningsresultater	32	36	18	10	5	0	100
Erfaring med å arbeide i team	13	19	33	24	6	6	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	11	20	25	30	7	8	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	13	27	20	18	9	13	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	15	26	30	18	8	3	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	16	17	27	21	13	5	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

151-152 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 91 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Medisinske fag. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	26	29	30	9	2	3	100
Metodisk skolering	32	31	24	9	4	1	100
Innsikt i forskningsledelse	16	25	31	13	7	8	100
Innsikt i prosjektpåleggning	26	35	21	11	3	4	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	31	37	21	7	3	1	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	39	35	19	4	1	1	100
Trening i å formidle forskningsresultater	34	36	20	6	3	0	100
Erfaring med å arbeide i team	19	28	31	11	7	4	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	16	25	32	11	9	7	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	2	4	10	15	23	45	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	14	23	31	16	11	5	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	18	17	26	14	15	11	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

Mellom 208 og 213 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 92 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Landbruksfag/fiskerifag/veterinærmedisin. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	17	39	28	14	0	3	100
Metodisk skolering	11	43	40	3	3	0	100
Innsikt i forskningsledelse	19	22	28	17	6	8	100
Innsikt i prosjektpåleggning	25	31	25	3	6	11	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	17	39	28	8	8	0	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	22	50	17	3	6	3	100
Trening i å formidle forskningsresultater	28	56	17	0	0	0	100
Erfaring med å arbeide i team	28	19	17	19	6	11	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	20	23	23	14	6	14	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	20	17	17	11	9	26	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	26	31	26	9	3	6	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	23	34	20	11	6	6	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

35-36 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 93 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	27	32	29	8	3	2	100
Metodisk skolering	30	33	24	8	3	2	100
Innsikt i forskningsledelse	13	17	30	17	9	15	100
Innsikt i prosjektplanlegging	19	28	25	12	5	10	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	33	39	21	3	2	1	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	42	36	17	2	1	1	100
Trening i å formidle forskningsresultater	33	32	23	6	4	2	100
Erfaring med å arbeide i team	16	21	27	14	9	13	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	15	21	26	15	9	14	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	3	6	9	15	20	47	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	16	26	25	16	11	7	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	18	19	19	16	16	11	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

341-349 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 94 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Doktorgrad fra Universitetet i Bergen. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	29	28	29	8	3	3	100
Metodisk skolering	31	32	22	10	3	2	100
Innsikt i forskningsledelse	13	19	28	18	9	13	100
Innsikt i prosjektplanlegging	17	24	26	16	5	11	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	37	39	16	6	2	1	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	50	34	11	3	1	1	100
Trening i å formidle forskningsresultater	37	30	20	8	3	2	100
Erfaring med å arbeide i team	23	21	26	13	6	11	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	16	18	27	23	6	9	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	8	8	9	17	21	38	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	17	19	36	14	7	7	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	20	19	30	12	11	8	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

185-187 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 95 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Doktorgrad fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	26	35	27	8	2	2	100
Metodisk skolering	23	32	29	12	1	3	100
Innsikt i forskningsledelse	12	18	25	21	7	16	100
Innsikt i prosjektplanlegging	17	23	25	18	4	12	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	28	42	24	4	0	2	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	35	44	18	1	0	1	100
Trening i å formidle forskningsresultater	32	34	22	7	4	1	100
Erfaring med å arbeide i team	15	19	28	21	5	12	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	13	15	25	26	5	16	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	10	18	15	16	10	32	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	15	25	30	19	7	3	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	14	17	24	21	13	11	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

266-268 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 96 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Doktorgrad fra Universitetet i Tromsø. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	36	31	21	8	0	4	100
Metodisk skolering	40	35	15	6	0	4	100
Innsikt i forskningsledelse	24	23	31	14	0	8	100
Innsikt i prosjektplanlegging	29	29	24	10	0	9	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	39	40	14	3	0	4	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	43	43	10	1	0	3	100
Trening i å formidle forskningsresultater	49	25	13	6	1	7	100
Erfaring med å arbeide i team	18	25	28	8	6	14	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	19	14	24	14	11	17	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	7	4	3	19	21	46	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	18	18	25	21	6	11	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	28	10	26	11	14	11	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

70-72 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 97 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Doktorgrad fra Universitetet for miljø- og biovitenskap. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	29	35	18	14	2	2	100
Metodisk skolering	26	34	29	5	3	3	100
Innsikt i forskningsledelse	18	17	34	14	5	12	100
Innsikt i prosjektplanlegging	25	26	29	11	5	5	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	34	42	18	3	3	0	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	38	42	14	2	3	2	100
Trening i å formidle forskningsresultater	38	35	22	5	0	0	100
Erfaring med å arbeide i team	25	25	15	22	8	6	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	22	16	27	17	8	11	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	13	16	25	23	9	14	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	17	25	34	13	8	3	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	22	25	17	14	16	6	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

64-65 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Tabell V 98 Vurdering av nytteverdien av ulike elementer i doktorgradsutdanningen for nåværende stilling. Doktorgrad fra andre institusjoner. Prosent.

Element	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette	Totalt
Teoretisk skolering	34	27	32	5	2	0	100
Metodisk skolering	27	37	31	3	2	0	100
Innsikt i forskningsledelse	15	23	24	21	8	10	100
Innsikt i prosjektplanlegging	23	18	26	15	8	11	100
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	40	39	13	6	2	0	100
Trening i systematisk/analytisk tenkning	52	39	10	0	0	0	100
Trening i å formidle forskningsresultater	29	45	16	6	2	2	100
Erfaring med å arbeide i team	18	24	27	10	11	10	100
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	18	27	19	16	10	10	100
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	16	15	21	8	16	23	100
Etablering av faglige kontakter i Norge	24	29	23	16	6	2	100
Etablering av faglige kontakter i utlandet	32	26	19	18	3	2	100

Kilde: Doktorgradssurvey 2007, NIFU STEP

61-62 av respondentene tok stilling til de enkelte elementene.

Vedlegg: Brev og spørreskjema

Spørreskjemaet ble utformet både i norsk og engelsk versjon. Respondentene kunne velge mellom å fylle ut et papirskjema eller et WEB-skjema. Her er den norske versjonen av introduksjonsbrev og papirskjema.

Løpenummer
Navn
Adresse
Postnummer Poststed

Oslo, mai 2007

Undersøkelse om arbeidsmarkedet for doktorgradskandidater

I 2006 avla nærmere 1000 personer doktorgraden i Norge. Det økende antallet reiser spørsmålet om hvor doktorgradskandidatene får arbeid, hvor relevant utdanningen er for ulike typer arbeidsoppgaver, og om utdanningen på noen punkter bør forbedres.

Universitets- og høyskolerådet har derfor gitt NIFU STEP i oppdrag å foreta en kartlegging av arbeidsmarkedet for doktorgradskandidater, bl.a. gjennom en spørreskjemaundersøkelse blant et utvalg doktorer.

Vi har registrert at du har avlagt doktorgraden ved et lærested i Norge og ber deg om å fylle ut vedlagte skjema etter beste skjønn. Undersøkelsen gjennomføres i henhold til gjeldende personvernlovgivning, og ditt svar vil bli behandlet anonymt. Løpenummeret på skjemaet er kun til hjelp for databehandlingen.

Vi ber om at skjemaet returneres så snart det er praktisk mulig for deg, **men senest en uke etter at du mottok det**. Vedlagte forhåndsfrankerte svarconvolutt kan brukes i Norge.

Dersom du foretrekker å besvare skjemaet på WEB, kan du gjøre det på <http://phd2007.nifustep.no/>. Ditt løpenummer er **xxxx** og ditt passord er **yyyy**.

Du kan svare på norsk eller engelsk.

Eventuelle spørsmål kan rettes til:

Svein Kyvik, tlf. 22 59 51 74, svein.kyvik@nifustep.no, eller

Terje Bruen Olsen, tlf. 22 59 51 41, terje.b.olsen@nifustep.no

Resultatet av kartleggingen vil bli publisert i NIFU STEPs rapportserie. Rapporten vil bli gjort nedlastbar i pdf-format. Når den foreligger, vil vi gi informere deg per brev.

På forhånd takk for din deltakelse i undersøkelsen!

Med hilsen

For NIFU STEP

Svein Kyvik
Prosjektleder

Terje Bruen Olsen
Forsker

NIFU STEP Studier av innovasjon, forskning og utdanning – Studies in Innovation, Research and Education

Adresse/Address:
Wergelandsveien 7, N-0167 Oslo, Norway
Tel: (+47) 22 59 51 00, Fax: (+47) 22 59 51 01
URL: <http://www.nifustep.no>

Kontaktpersoner/Contacts:
Dir. tel. Svein Kyvik: (+47) 22 59 51 74, svein.kyvik@nifustep.no
Dir. tel. Terje Bruen Olsen: (+47) 22 59 51,
terje.b.olsen@nifustep.no

Undersøkelse av arbeidsmarkedet for doktorgradskandidater

På de fleste spørsmålene skal du angi svar ved å sette kryss i en rute, slik og ikke slik

Utfyllingen bes utført nøyaktig, fordi skjemaet skal leses maskinelt.

Personalialia

- 1 Fødselsår
- 2 Kjønn Mann Kvinne
- 3 Nåværende statsborgerskap Norsk
 Annet, angi land
- Evt. tidligere statsborgerskap Angi land

Spørsmål om doktorgradsperioden

- 4 Var du tatt opp på doktorgradsprogram? Ja Nei
- 5 I hvilket år avla du doktorgraden?
- 6 Ved hvilket lærested avla du doktorgraden?
☐ Universitetet i Oslo	☐ Norges veterinærhøgskole
☐ Universitetet i Bergen	☐ Norges idrettshøgskole
☐ NTNU	☐ Norges musikkhøgskole
☐ Universitetet i Tromsø	☐ Arkitekt- og designhøgskolen i Oslo (AHO)
☐ UMB / Norges landbrukshøgskole	☐ Høgskolen i Bodø
☐ Universitetet i Stavanger / HiS	☐ Handelshøgskolen BI
☐ Norges handelshøgskole	☐ Menighetsfakultetet
- 7 Innenfor hvilket fagområde avla du din doktorgrad? Kryss av for den kategorien som ligger nærmest din utdanning/ditt fagfelt. *Sett ett kryss*
- Humaniora
 Samfunnsvitenskap
 Matematikk og naturvitenskap
 Teknologiske fag
 Medisinske fag
 Landbruks- og fiskerifag
 Veterinærmedisin
- 8 Angi også fag / disiplin for doktorgraden: _____

9 **Hvor hadde du din arbeidsplass i doktorgradsperioden?** Sett kryss for de alternativene som passer

- Universitetet / høgskolen hvor jeg avla doktorgraden
- Annet universitet / høgskole
- Forskningsinstitutt utenfor U&H-sektoren
- Industri / næringsliv
- Offentlig forvaltning
- Annet, spesifiser _____

10 **Hva var den viktigste finansieringskilden for din doktorgrad?** Sett ett kryss

- Forskningsrådet
- Kreftforeningen eller andre medisinske fond
- Universitetet / høgskolen hvor jeg avla doktorgraden
- Annet universitet / annen høgskole
- Forskningsinstitutt utenfor U&H-sektoren
- Industri / næringsliv
- Annet, spesifiser _____

11 **Hadde du i løpet av doktorgradsperioden faglig utenlandsopphold?**

- Nei → Hvis nei, gå til spørsmål 14
- Ja

12 **Hvis ja, i hvilke(t) land og hvor lenge?**

Antall måneder

_____	_____
_____	_____
_____	_____

13 **Hvis ja, hvordan vurderer du det faglige utbyttet av utenlandsoppholdet?**

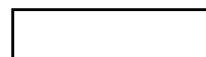
- Svært godt Relativt godt Tilfredsstillende Relativt dårlig Svært dårlig

14 **Da du begynte på doktorgraden, hvilken karriere hadde du først og fremst tenkt deg?** Sett ett kryss

- Akademisk - innenfor U&H-sektoren
- Forskerstilling i annen sektor
- Annen stilling i offentlig sektor
- Annen stilling i privat sektor
- Ingen klar oppfatning

15 **Sett i ettertid, svarte doktorgradsperioden til dine faglige forventninger?**

- I svært høy grad I høy grad I noen grad I liten grad Ikke i det hele tatt

16 I hvilken grad er du enig i følgende utsagn om doktorgradsperioden? Sett ett kryss for hver linje

	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig
Jeg fikk en grundig teoretisk skoleing	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk en grundig metodisk skoleing	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk innsikt i forskningsledelse	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk innsikt i prosjektplanlegging	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk trening i systematisk / analytisk tenkning	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk trening i å formidle forskningsresultater	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk erfaring med å arbeide i team	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk erfaring med tverrfaglig samarbeid	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk erfaring med å samarbeide med næringslivet	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk gode faglige kontakter i Norge	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk gode faglige kontakter i utlandet	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk grundig oppfølging fra veileder	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål om yrke / arbeid i dag

17 Er du yrkesaktiv i dag? (Dersom du har permisjon fra din stilling regnes du som yrkesaktiv)

- Nei → **Hvis nei, gå til spørsmål 33**
- Ja, i fast stilling
- Ja, i postdoktorstilling
- Ja, i annen tidsbegrenset stilling

18 Hvor har du ditt hovedarbeidssted?

- Samme sted som under arbeidet med doktorgraden
- Annen arbeidsplass i Norge
- I et annet land

19 Hvor har du din hovedstilling? Sett ett kryss

☐ Universitetsinstitutt e.l. (inkl. universitetssykehus)	☐ Helse- og sosialsektoren (ekskl. universitetssykehus)
☐ Forskningsinstitusjon knyttet til universitet	☐ Industribedrift
☐ Vitenskapelig høyskole	☐ Olje- og gassvirksomhet
☐ Statlig høyskole	☐ Offentlig administrasjon / forvaltning
☐ Annen undervisningsinstitusjon	☐ Tjenesteyting (offentlig eller privat)
☐ Forskningsinstitutt utenfor U&H-sektoren	☐ Annet, spesifiser _____

20 Når begynte du ved dette arbeidsstedet?

Måned: _____ År: _____

21 Hva er din brutto, ordinære årslønn (før skatt) i nåværende stilling? (Regn ikke med overtid, bonus eller ekstraintekter)

☐ Under 300 000 NOK	☐ 500 000-550 000 NOK
☐ 300 000-350 000 NOK	☐ 550 000-600 000 NOK
☐ 350 000-400 000 NOK	☐ 600 000-650 000 NOK
☐ 400 000-450 000 NOK	☐ 650 000-700 000 NOK
☐ 450 000-500 000 NOK	☐ Over 700 000 NOK

22 **Hva er hovedfunksjonen i din nåværende hovedstilling?** Sett ett kryss

- FoU (forskning og utvikling)
- Forskning i kombinasjon med undervisning
- Ledelse av FoU-oppgaver
- Annen type ledelse
- Undervisning / formidling
- Kliniske oppgaver
- Saksbehandling / forvaltning
- Konsulentoppgaver / rådgivning
- Annet, spesifiser _____

23 **Hvis du i din nåværende hovedstilling ikke har FoU (forskning og utvikling) som en del av dine arbeidsoppgaver, hva skyldes dette?** Sett kryss for de alternativene som passer

- Jeg har søkt forskerstilling, men ikke fått
- Lønnsforholdene ville vært for dårlige
- Det var ikke utsikt til noen faste FoU-stillinger innen rimelig tid
- Jeg hadde ikke fast stilling, og måtte ha noe sikkert å leve av
- Karrieremulighetene i forskningssystemet var for dårlige
- Jeg mistet interessen for forskning
- Jeg planla en annen karriere enn forsker allerede før jeg begynte på doktorgraden
- Andre forhold, hvilke? _____

24 **Hvor lang tid tok det etter disputas før du var i arbeid som var relevant i forhold til din doktorgrad?**

- Har ikke fått relevant arbeid
- Hadde allerede fast jobb med relevant arbeid
- Hadde midlertidig engasjement med relevant arbeid
- Fikk relevant arbeid 0-6 måneder etter disputas
- Fikk relevant arbeid 6 måneder-1 år etter disputas
- Fikk relevant arbeid mer enn 1 år etter disputas

25 **I hvilken grad har din(e) veileder(e) til doktorgraden hatt betydning for at du fikk nåværende hovedstilling?**

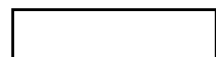
- I svært høy grad I høy grad I noen grad I liten grad Ikke i det hele tatt

26 **Dersom du har hovedstilling utenfor U&H-sektoren, var det doktorgraden som førte til ansettelse?**

- Ja Nei Uklart

27 **Hva er arbeidsgivers minimumskrav til utdanning i din nåværende hovedstilling?** Sett ett kryss

- Doktorgrad og flere års arbeidserfaring
- Doktorgrad
- Høyere grad og flere års arbeidserfaring
- Høyere grad
- Mindre enn høyere grad

Spørsmål om nytten av doktorgraden / doktorgradsutdanningen

28 Var avhandlingens tema av betydning for at du fikk nåværende hovedstilling?

- I svært høy grad I høy grad I noen grad I liten grad Ikke i det hele tatt

29 I hvilken grad er arbeidet du utfører i din nåværende hovedstilling knyttet til de problemstillinger du arbeidet med i avhandlingen?

- I svært høy grad I høy grad I noen grad I liten grad Ikke i det hele tatt

30 I hvilken grad har du hatt bruk for kunnskaper opparbeidet gjennom doktorgradsperioden i din nåværende hovedstilling? *Sett ett kryss for hver linje*

	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Ikke aktuelt
Fra arbeidet med avhandlingen	☐	☐	☐	☐	☐	
Fra opplæringsdelen (kurs)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

31 I hvilken grad har du hatt nytte av følgende elementer i doktorgradsutdanningen i din nåværende stilling?

Sett ett kryss for hver linje

	I svært høy grad	I høy grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Fikk ikke dette
Teoretisk skoloring	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metodisk skoloring	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Innsikt i forskningsledelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Innsikt i prosjektplanlegging	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trening i å håndtere kompliserte problemstillinger	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trening i systematisk / analytisk tenkning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trening i å formidle forskningsresultater	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erfaring med å arbeide i team	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erfaring med tverrfaglig samarbeid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erfaring med å samarbeide med næringslivet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Etablering av faglige kontakter i Norge	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Etablering av faglige kontakter i utlandet	☐	☐	☐	☐	☐	☐

32 Sett i lys av arbeidsoppgavene i din nåværende hovedstilling; burde doktorgradsutdanningen ha lagt mer vekt på noen av følgende forhold? *Sett ett kryss for hver linje*

	Ja, mye mer	Ja, litt mer	Nei
Teoretisk fordypning	☐	☐	☐
Metodisk fordypning	☐	☐	☐
Vitenskapsteori	☐	☐	☐
Forskningsetiske spørsmål	☐	☐	☐
Innsikt i forskningsledelse	☐	☐	☐
Innsikt i prosjektplanlegging	☐	☐	☐
Formidling av forskningsresultater	☐	☐	☐
Samarbeid i forskergruppe	☐	☐	☐
Tverrfaglig samarbeid	☐	☐	☐
Samarbeid med næringslivet	☐	☐	☐
Kommersialisering / teknologioverføring av forskningsresultater	☐	☐	☐
Etablering av faglige kontakter i Norge	☐	☐	☐
Etablering av faglige kontakter i utlandet	☐	☐	☐
Karriereplanlegging / kjennskap til alternative karriereveier	☐	☐	☐

33 KOMMENTARER / UTFYLLENDE OPPLYSNINGER

Her kan du

- komme med forslag til forbedringer / endringer i doktorgradsstudiet
- gi utfyllende kommentarer om din arbeids-/yrkessituasjon
- kommentere denne undersøkelsen

Tusen takk for at du tok deg tid til å fylle ut spørreskjemaet

